

ПОЛИТИКИН

8
динара

БРОЈ
1432

ЗАБАВНИК

8.6.1979. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XL

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ДУЕЛ ЗВЕЗДА

Ripley

Веровати или не!

ПАУЛА САРАИВА

ИЗ САО ПАУЛА, У БРАЗИЛУ, РОЂЕНА СА САМО 1,5 ОДСТО ВИДА, ДОБИЛА ЈЕ У 10. ГОДИНИ СПЕЦИЈАЛНЕ НАО-ЧАРЕ КОЈЕ СУ ЈОЈ ОМОГУЋИЛЕ ДА ТАДА ПРВИ ПУТ ВИДИ СВОЈУ МАЈКУ.

ТЕНИИ ОЛБРАЈТ

ПРВА АМЕРИКАНКА КОЈА ЈЕ ПОСТАЛА СВЕТСКА И ОЛИМПИЈСКА ПРВАКИЊА У УМЕТНИЧКОМ КЛИЗАЊУ, ПРЕЛЕЖАЛА ЈЕ У 11. ГОДИНИ ДЕЧЈУ ПАРАЛИЗУ.

РИБА КЛОВН

НАЗВАНА ТАКО ЗБОГ СВОЈИХ НАРАН-ЧАСТИХ, ЦРНИХ И БЕЛИХ ШАРА, ЖИВИ У ЦИНОВСКОЈ МОРСКОЈ САСИ, ОТРОВНОЈ ЖИВОТИЊИ КОЈА ЛИЧИ НА БИЉКУ. ЗАУЗВРАТ, РИБА ДЕЛИ СА САСОМ ХРАНУ КОЈУ УЛОВИ.

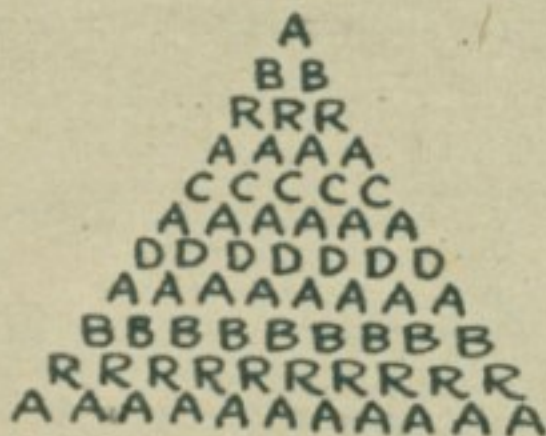

КАО ДАНАС АУТОБУСИМА, ПОЧЕТКОМ 19. ВЕКА ДЕЦА У АМЕРИЦИ ПУТОВАЛА СУ ДО СВОЈИХ УДАЉЕНИХ ШКОЛА ОВАКВИМ КОЛИМА.

ОМИЉЕН НАКИТ

ПОЧЕТКОМ 19. ВЕКА ПРАВЉЕН ЈЕ ОД КОСЕ ОДСУТНЕ ВОЉЕНЕ ОСОБЕ.

АБРАКАДАБРА

КОЛИКО ПУТА МОЖЕТЕ ДА ПРОЧИТАТЕ РЕЧ „АБРАКАДАБРА“ ПОЧИЊУЊИ ОД СЛОВА „А“ НА ВРХУ?

ОДГОВОР: 1024 ПУТА

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● кажу да је Бетовен био тако запуштен и неуредан да га је једном приликом ухапсила полиција и задржала у притвору јер нико од полицајаца није веровао да је он највећи и најпознатији композитор тог времена.

● copernicia cerifera или карнауба је тропска палма која успева дуж речних обала Бразила. Са њених листова се скида карнауба восак који има широку примену и користи се, на пример, за мазање подова, правље-

ње пасте за ципеле и израду свећа. Ово дрво служи и као грађевински материјал, веома је отпорно на воду, док се лисни нерви користе у плетарству, лисни пупољци и плод у исхрани, а семенке могу да буду једна врста замене за кафу.

● град са најдужим именом на свету налази се на Новом Зеланду. Зове се Тауматаука-тангангакоауауотаматеапокануен-уакитанатаху. То име у преводу значи: Планина где је Таматеа Покаи Уенуа свирао на флаути својој драгани.

● јужноамеричка жаба physalaemus nateri има два пара очију. Један је прави и налази се спреда, док је лажни позади. Те лажне очи веома су велике и застрашујуће. Када непријатељ погледа ово четворооко чудовиште и угледа очи тамо где им обично није место, најчешће потражи неки други плен.

● Енглеz Кејт Стјуарт конструисао је аутомобил на три необична точка, који имају облик приближан лопти, напумпани су ваздухом, налазе се у ла-

ком раму и могу да се користе и по сувом и по води. Ово возило нема мотор већ се креће помоћу великог платненог троугластог змаја који служи као нека врста једра.

● установљено је да се висинска болест не јавља на истој висини на свим планинама. На

Алпима, на пример, ова болест се јавља на висини од 2500 до 3000 метара, на Кавказу од 3000 до 5000 метара а на Тјаншану изнад 4000 метара. Појава висинске болести, поред висине, зависи од температуре, влажности, температурних промена у току дана, ветра, снега, леда и присуства електрицитета у ваздуху.

● прво лакоатлетско спортско друштво основано је 1850. године при Оксфордском универзитету у Енглеској.

WALT
Disney

ПАЈА ПАТАК

МОРАМ ДА ПРИЗ -
НАМ... БАШ МИ СЕ ОВА
КАПА ОТРЦАЛА!

МРЗИМ ТО ВИШЕ
НЕГО ИШТА... АЛ'
МОРАЌУ ДА ЈЕ
БАЏИМ!

ТРЕБА МИ
НЕШТО ЗА
ГЛАВУ!

ЖЕЛИТЕ
НЕШТО
ОДРЕЂЕ -
НО?

ПОПУСТ
8.5%

ВОЛЕО
БИХ НЕШТО
ОВАКО!

ЖЕЛИТЕ
СТАРУ И ОТР -
ЦАНУ КАПУ?

НЕ! 'ОКУ НОВУ
КАПУ... САМО ПО
СТИЛУ И КРОЈУ
ОВАКВУ
ИСТУ!

ХМММ... КОЛИ -
КО СЕ ЈА РАЗУ -
МЕМ ТО ЈЕ НЕКА
МОРНАРСКА
КАПА!

СПЕЦИЈАЛАН
ПОПУСТ
ЗА
ЏМИНАРЕ

ЕВО... ТО ЈЕ СВЕ ШТО
ИМАМО ОД МОРНАР -
СКИХ КАПА!

ЈОК! ОВА МИ
УЖАСНО СТОЈИ!

ОВА ЈОШ ГОРЕ!
ВИДИМ ВЕК... МО -
РАЌУ И ДАЉЕ ДА
НОСИМ ОНУ СТА -
РУ!

ЗБОГ ТОГА НИ -
СТЕ МОРАЛИ
ДА ДОЛАЗИТЕ
КОД ШЕШИРЦИ -
ЈЕ!

ШЕШИРЦИ

60
САВЕЗА КОМУНИСТА ЈУГОСЛАВИЈЕ
ГОДИНА

ВУКОВИЋИ КОЈИХ НЕМА

Достојан оца:
Слободан Вуковић

Несносна врућина владала је Мостаром, али је један четрдесет седмогодишњак, изнурена тела и измучена лица, упорно настављао са радом на крову куће. Кућа је била доста висока, а човек — лимар који се погодио са власником зграде да обави неке послове. Ваљало је зарадити коју пару, јер су жена и четворо деце жељно очекивали корицу хлеба.

Изненада, лимару се омакла нога и он се стрмоглавио. Хитно је јављено његовој жени и верном пријатељу Радету Битанги. Унесрећени је пренесен кући. Дошао је лекар, увек углађени доктор Рађеновић, и дао му инјекцију. За смирење, ваљда, помислио је Раде. Али, где: уместо да се примири, лимар је умро у тешким мукама за — десетак минута!

ЗЛАТКА ЈЕ ЗАГОВАРАЛА УСТАШУ У ДВОРИШТУ НАДАЈУЋИ СЕ ДА ЋЕ ЗА ТО ВРЕМЕ СКОЈЕВЦИ УСПЕТИ ДА СЕ ИСКРАДУ ИЗ КУЋЕ, АЛИ ОНИ СУ ДРУКЧИЈЕ МИСЛИЛИ...

Радету Битанги је то било сумњиво. Захтевао је стручну комисију која ће, обдукцијом леша, утврдити да ли је лимар умро од пада, односно природном смрћу, или од садржаја инјекције. Морало му се изаћи у сусрет. Три лекара су нешто петљала, сапшпавала се и на крају је један рекао да смрт није наступила природним путем! Остала двојица, међутим, нису тако мислила и ствар је заташкана.

Лимарева сахрана била је изузетна. На спровод су дошли углавном радници: из Мостара сви, из осталих делова Херцеговине многи, чак и из других крајева земље. Попови су напустили погреб, јер је Раде Битанга тражио да се на челу поворке носи венац са црвеном траком.

Било је то почетком јула 1934. године.

ИЗДУРАЋЕМО НЕКАКО

Тада је завршио Гојко Вуковић, човек чији је живот био саткан од страдања, а дух од најфиније пређе.

Осетљив на неправде, темпераментан и слободољубив, Гојко Вуковић је временом постао легенда радничког покрета и Комунистичке партије у Херцеговини. Иако је стално живео у Мостару, руководио је готово свим херцеговачким штрајковима. На Вуковарском конгресу 1920. биран је у Централно веће Комунистичке партије Југославије, маја 1923. учествовао је у Бечу на Другој земаљској конференцији КПЈ, у истом граду, истог месеца, али три године касније, на Трећем конгресу КПЈ, 1928. године је на конгресу Коминтерне у Москви...

Буржоазија га је мрзела. Буро Баковић сматрао присним сарадником, херцеговачки радници и комунисти држали за свог вођу, а он је остао скроман. Полиција га је често хапсила, тукла, мучила.

Жена Златка тешко је поднела његову смрт и још чвршће привила уза се четворо нејаке деце. „Нек’ су ми она жива, издураћемо

некако, имам ја руке!“, често је говорила. Радиле је Златка, није се никаквог посла стидела, само да је поштен. Кад прође чаршијом онако мршава, као да је сенка прошла...

НЕОЧЕКИВАНА ПОСЕТА

Дошао је рат. Непријатељ је преплавио Мостар. Златка га је мрзела. Увек је знала зашто се Гојко бори и увек га подржавала. Зато се није успротивила кад су у њеној кући у Доњој Махали почели да се окупљају комунисти и скојевци. Испод једне просторије начинили су скровиште и ту се договарали о предстојећим акцијама. Слободан, њено друго дете, био је стално с њима. Најстарији — Младен — свршени грађевински техничар, потражио је хлеба у Зеници. Трећем детету, кћери Радојки, рат је прекинуо школовање у гра-

ђанској школи. Помагала је мајци у кући. Најмлађи, Раде, још је носио кратке панталоне.

Једног јулског дана 1941. Златка је седела са комшиницом под кајсијом у дворишту куће. У једном тренутку загледала се некуд у даљину и уздихнула:

— Да ли ћемо икад дочекати слободу?

— А што нећемо! — узвратила је комшиница. — Бар ти имаш доста деце, неко од њих ће дочекати!

Златка је заустила нешто да јој каже, али се тргла: низ сокак је долазио усташа. Ушао је у двориште и почео да се распитује за кућу Гојка Вуковића. Златка је схватила да не вреди лагати, јер ће се он распитати наоколо и лако сазнати оно што га интересује. Пресекала се: у кући су се налазили неки мостарски комунисти и скојевци, међу њима и њен Слободан. Ако будем говорила гласно и што дуже заговарала овог кољача, они унутра ће чути и имати времена да се искраду пут Неретве, помислила је.

— Јест, ово је кућа Гојка Вуковића, а шта ће ти? — растегла је Златка.

— Е, па треба! — исцерио се усташа.

Златка је још неко време запиткивала, а кад је била убеђена да у кући нема више никог, показала је руком на врата.

— Ајде, ући, ако баш хоћеш!

ПЛАН НИЈЕ УСПЕО

Преварила се: комунисти и скојевци у кући размишљали су друкчије. Вероватно су помислили да ће усташа отићи, шта ли, тек затечени су... Златку је следио Слободанов глас: — Нек’ уђе, метак ћу му у главу!

Усташа је устукнуо и појурio назад у двориште. Златка упаде у собу као тигрица. Било јој је јасно да ће кућа за трен бити опкољена. Подигла је даску у поду, дохватила скривену бомбу, активирала је и хитнула кроз прозор у двориште.

— Бежите преко башће на Неретву! — довикнула је сину Слободану и његовим друговима.

Послушали су је. Ахмет Сефић није имао времена да утекне. Хруливши у собу, усташе су се бацале на њега и Златку. Тукли су их кундацима, ногама, рукама... Истог дана су их

стреляли у дворишту мостарске гимназије.

Слободан је ухваћен су-
градан: издао га је нег-
дашњи „пријатељ“ Вуко-
вићевих. Мучен је, а затим
убијен!

НИКО ЖИВ

Рат је беснео. Најстарији
син Златке и Гојка Вуко-
вића већ је био у партиза-
нима. Отишао је из Зенице.
Чувши шта се догодило
мајци и брату, заклео се да
ће их осветити. Безглаво је
улетао у окршаје, пуцао и
наплаћивао дуг за своје
миле. Из Штаба су га опо-
мињали. Није вредело.

Погинуо је Младен. Убр-
зо.

Од целе породице рево-
лucionара Гојка Вуковића
сада су били живи само
кћи Радојка и најмлађи
син Раде, она још девојче,
он голобради дечак.

Ни Радојка није имала
среће: одведена је у зло-
гласни усташки логор у
Јасеновцу и тамо нашла
смрт.

Једини преостали Вуко-
вић — Раде живео је с
баком у Мостару. Млад,
навалио је на борце Дваде-
сет девете херцеговачке
дивизије да га по ослобо-
ђењу Мостара 1945. године
поведу собом. Једва су
пристали. Чували су га као
зеницу ока. Ипак, измакао
им је на трен. После десе-
так — петнаест дана, на
оближњем Иван-Седлу, ба-
ратајући бомбом поред
ватре — погинуо је. Несре-
ћан случај! Кад су о томе
обавестили команданта ди-
визије Владу Шегрта, ска-
менио се.

— Ех, Раде, зар сада, на
прагу слободе! — изустео
је неко од бораца.

Тако су живели и умрли
Вуковићи... Гојкови.

М. Тодоровић

ИЗ ДНЕВНИКА ХИРУРГА

Било је око 7 часова
увече једне среде
кад сам се у болни-
ци Гроте Шур у Кејптау-
ну зауставио крај кревета
пацијента који је мало
пре тога примљен као
хитан случај.

Био је то један сићу-
шан и преплашен дечак
који је лежао ослоњен на
колена и лактове. Иако је
имао близу петнаест го-
дина, био је тежак свега
тридесет килограма. Те-
шко је дисао, јетра му је
била оштећена, а тело
надувено. Убрзан и не-
правилан пулс показивао
је тешко срчано обољење
у последњем стадијуму.
Једини излаз био је да се
замене неки делови срча-
ног апарата.

УКУС СЛАДОЛЕДА

Саул, тако се звао, на-
смешио се када сам га
поздравио, а у живахним
очима засветлуцао је зра-
чак наде. Учинио ми се
да је, бар у том тренутку,
престао да се плаши.

Био је дете из сиромашне десеточлане породице и живео у једној од оних тужних прашњавих барака које ниту на прилазима великих градова. Реуматска грозница коју је прележао још као сасвим мали заувек му је оштетили срце.

Зато је Саул у школу ишао врло нередовно, а у играма које су играли његови вршњаци није смео ни да размишља. Игралке су за њега биле нешто што имају само деца која живе у неком другом свету. У животу није ни окусио сладолед. Најчешће је за оброк добијао само парче хлеба.

Ни када сам се те вече-
ри вратио кући нисам мо-

САУЛОВА ЖЕЉА

НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА ПРЕ НЕГО ШТО
ЈЕ ДЕЧАК ДРУГИ ПУТ ТРЕБАЛО ДА БУ-
ДЕ ОДНЕСЕН У ОПЕРАЦИОНУ САЛУ,
ЛЕКАРУ ЈЕ НЕШТО ПАЛО НА ПАМЕТ.
ЗБУНИЛО ГА ЈЕ ОНО ШТО ЈЕ МАЛИШАН
ДРХТАВОМ РУКОМ ИСПИСАО НА ПАР-

★★★★ ЧЕТУ ХАРТИЈЕ . . . ★★★★★

гао да престанем да ми-
слим на њега. Мора да је
усамљен и уплашен у о-
ним белим болничким
чаршавима. Чак и ако га
спасемо, мислио сам, хоће
ли икада успети да се
извуче из беде у којој је
рођен?

Када сам га следећег
дана видео, већ је под
анестезијом лежао на опе-
рационом столу. Захват
који је требало да изве-
дем успешно је окончан
већ неколико пута до та-
да.

Направили смо рез и
отворили прудни кош —
неколико брзих покрета
скалпелом и срце је већ
било напољу. Отворили
смо леву преткомору и у-
верили се да је наша ди-
јагноза била исправна.
Заменили смо само један
зализак и за један сат,
операција је била окон-
чана. Саулово срце је за-
куцало правилним рит-
мом.

Те ноћи, међутим, ста-
ње се нагло погоршало:
притисак је опао, а цир-
кулација ослабила. Иако
се то ретко чини, знали

смо да можемо да га спа-
семо само ако заменимо и
други зализак.

ПАРЧЕ ХЛЕБА

Отишао сам да му о-
бјасним да ћемо морати
још једном да га опери-
шемо. У устима је имао
цвечкицу која му је олак-
шавала дисање а разни
апарати који су контро-
лисали његове функције
нису му допуштали да се
покрене. Насмешио сам се
да бих га мало охрабрио,
а затим кренуо у операци-
ону салу.

Одједном ми је нешто
пало на памет. Вратио
сам се у Саулову собу,
нагао се и упитао га ша-
патом: „Хоћеш ли нешто
да ми кажеш?“ Сестра је
донела парче хартије и
оловку. Саул је једва
читљиво исписао своју
жељу: STUKKIE BROOD
(парче хлеба). Збунио сам
се.

— Не смемо, Сауле —
шапнуо сам на његовом
афричком језику. Не
смемо да ти дамо да је-

деш пре операције. А кад
то завршимо, најешћеш се
до миле воље.

Кад смо га поново уне-
ли у операциону салу,
широко је отворио очи.
Као да је желео да добро
осмотри све те апарате о-
ко себе. Дали смо му а-
нестезију, поново отвори-
ли срце и заменили за-
лизске. Затим смо почели
да стимулишемо срце да
преузме животне функци-
је, а нешто касније дошао
је и тренутак кад је тре-
бало искључити апарат
срце-пулса.

Откуцаји су били спори
и прилично слаби. Поново
смо прикључили апарат,
затим стимулисали срце
одређеним препаратима и
још једном покушали да
на њега пренесемо све
функције. Нисмо имали
среће. Ни трећи пут та-
кође.

Сви смо ћутали. Скинуо
сам опрему. Мислио сам
на дечака који је знао
једино за беду, патњу и
страх. Донесен је у мо-
дерну болницу где су по-
кушали да му помогну
људи са великим иску-
ством. Оперисан је уз по-
моћ сложених и вредних
апарата, а у срце су му
стављени пластични за-
лизски који вреде милио-
не.

Лечен је на најбољи
начин који медицина у
овом тренутку може да
понуди, па ипак нисмо
успели да му спасемо
живот. Ни да му испуни-
мо једну скромну жељу.

М. Барнард

МИНИ-КВИЗ

1. Каква је разлика између Меркалијеве и Рихтерове скале за мерење јачине земљотреса?
2. Шта се догађа када земљотрес има јачину од 12 степени Меркалијеве скале?
3. Да ли је до сада забележен земљотрес такве јачине?
4. Шта је сеизмограф?
5. Ко је први конструисао такав апарат?

ОДГОВОРИ:

1. Разлика је у томе што Меркалијева скала је квалитативна, а Рихтерова скала је квантитативна. 2. Земљотрес са јачином од 12 степени Меркалијеве скале је катастрофалан. 3. До сада није забележен земљотрес такве јачине. 4. Сеизмограф је апарат који мерење земљотреса. 5. Први конструисао такав апарат је Чарлс Фридрих Рихтер.

Битка на Гранику

АЛЕКСАНДАР

СМРТ НА СВАДБИ — У малој Егеји, некадашњој престоници Македоније, спремало се велико славље: удавала се Клеопатра, краљева кћи. У највећој, свечано украшеној дворани већ су се окупиле званице. Чекало се још само на невестиног оца па да пир отпочне. Жагор гостију и тиху свирку флаута, нагло је

прекинуо зов трубе: најављивао је долазак краља. Храмљући по неравном камењу, ка дворани се поео Филип II. Одједном, из масе људи која се помицала да му направи место, издвојио се младић ужарених очију и пришао краљу. Већ у следећем тренутку Филип се срушио на колена: из леђа му је вирила дршка бодезла!

СИН ЕПИРСKE ПРИНЦЕЗЕ — Филипова смрт, 336. године пре н. е, уздрмала је државу: варварска племена на северу почела су да се буне, а грчки градови су сматрали да је тренутак за збацивање македонске власти. Требало је што пре именовати новог краља који је, по обичају, морао бити је-

СУСРЕТ НА РЕЦИ — Тек што су Македонци кренули уз обалу мора, са истока су стигли јаки одреди персијске војске. Александар је наредио да се развије фронт за борбу, раширивши колоне у два тесно повезана реда бораца. У таквом поретку стигли су до набујале реке Граник. На супротној обали чекала их је

персијска коњица иза које се налазила тешко наоружана пешадија, копљаници. Искусном Пармениону није промакло да су међу њима грчки најамници и да је персијска војска слабија од македонске. Ипак, саветовао је Александру да не ступа у борбу и сачека јутро.

ПЕРСИЈАНЦИ СЕ РУГАЈУ — Упркос Парменионовим саветима, Александар је одлучио да крене у напад: никако није могао да остане миран на изазов и изругивања непријатељских војника. Натеравши коња у воду, кренуо је ка супротној обали. Посрћући по муљевитом дну, његови војници кренули су за њим. Персијанци су их неште-

ПАР НЕ СЛУША САВЕТ

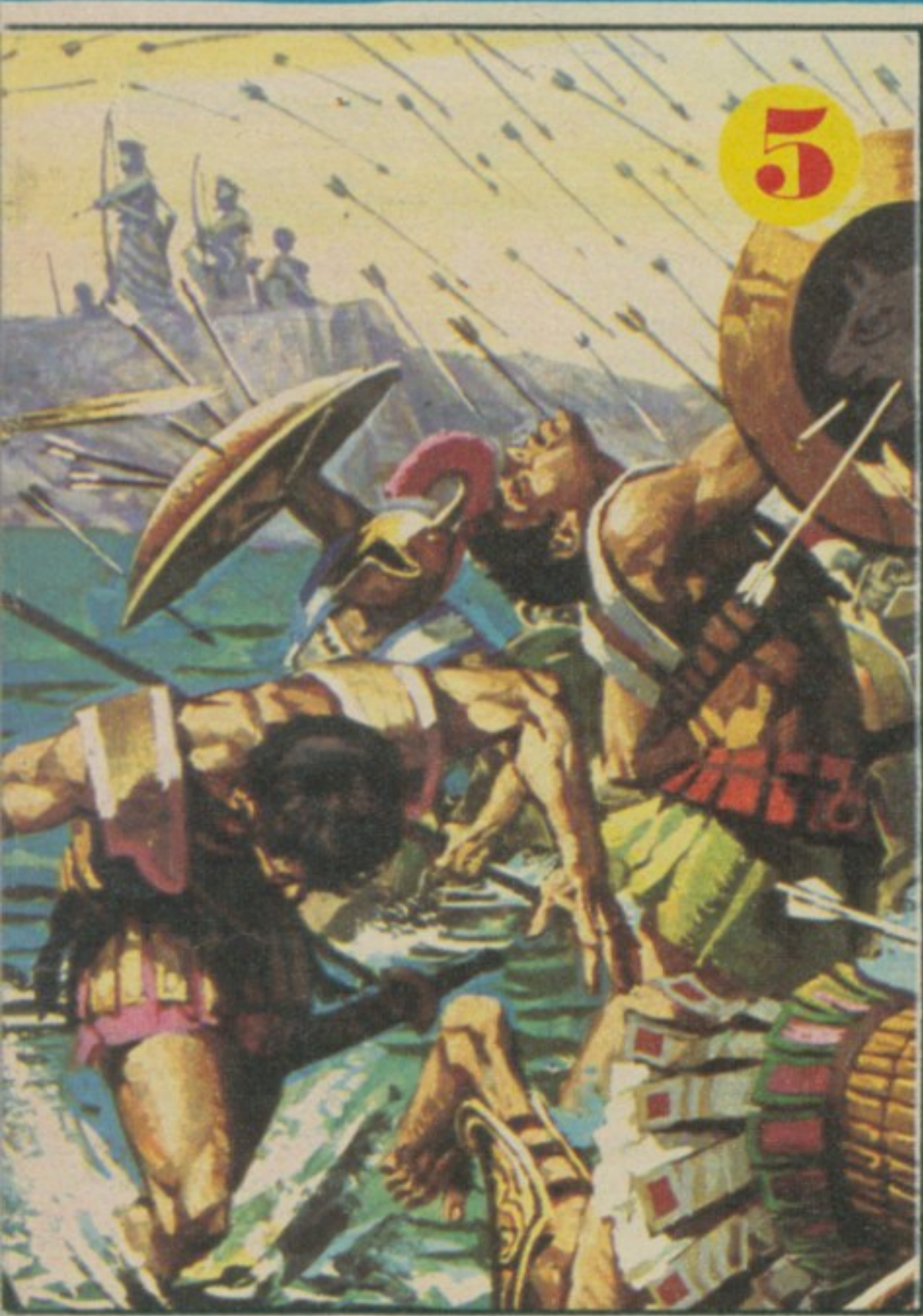

дан од синова покојног владара. Савет генерала је изабрао двадесетогодишњег Александра, Филиповог сина из брака са епирском принцезом Олимпијом. Антигону и Антипатеру пало је у део да Александру, који се више интересовао за Хомера него за државне послове, саопште да је постао — краљ.

НЕСТРИЉИВИ КРАЉ — Годину дана требало је Александру да покори Илире, осигура границе на северу и убеди Грке да само уједињени могу да се одупру Персији. Тек сада могао је да се посвети свом главном циљу: походу на Азију. И док се он у Пели бавио припремама, његов војсковођа Парменион журио је ка Хелеспонту (Дарданелама).

У пролеће 334. године Александар је, на челу војске од 30 хиљада пешака и 5 хиљада коњаника, стигао на обалу Мраморног мора. Са 160 трирема и великим бројем трговачких бродова, већ га је очекивао Парменион. Прелаз преко Хелеспонта протекло је у најбољем реду.

димице засипали стрелама. Кад је Александар изишао на обалу, неколико непријатељских вођа кренуло је ка њему: један од њих је, снажно замахнувши, спустио мач на његову главу. Оштрица је продрла дубоко у шлем али се поред Александра створио телохранитељ Клит и спасао га сигурне смрти.

НА ЗНАК ПАРМЕНИОНА — Пре него што је брзоплети краљ дошао к себи, Парменион је дао знак одреду тешко наоружане пешадије да крене преко реке. За кратко време Персијанци су схватили да немају никакве изгледе на победу, па су наредили својој коњици да се повуче. Сада је пред Македонцима остао живи

зид од неколико хиљада грчких најамника. Али, ни он није могао да одоли силовитом нападу Парменионових пешака. У сутон, већина њих остала је да заувек лежи на обалама Граника, а Александар је наставио свој победоносни пут у срце Персијског Царства.

МАМА, УДАВИЋУ СЕ!

Расположење у авиону италијанске компаније „Алиталија“ који је децембра прошле године летео на линији Рим-Палермо-Катанија било је прилично ведро: већина путника враћала се својим кућама да тамо проведе новогодишње празнике.

Са спуштеним флапсовима и упаљеним светлима, ДЦ-9 почео је да понире спуштајући се ка палермском аеродрому. Цигарете су биле угашене, појасеви прикопчани. За 30 секунди авион је требало да слети. А онда...

Врх левог крила додирнуо је умаласану површину мора. Одмах затим то се догодило и са десним крилом. Авион је поскочио, преполовио се и почео да тоне.

МОРЕ ГОРИ!

У првом тренутку нико од 129 путника, баш као ни четрдесет шестогодишњи капетан Серђо Черина, није схватио шта се догађа. Сви су били као парадисани. Освестила их је тек ледена вода која се невероватном брзином пела од листова ногу ка коленима, боковима. Али, дрхтави прсти у паници никако нису успевали да напитају капицу сигурносног појаса и отворе је. Тек понеко је успео да се ослободи и кроз рупе на трупу исплива напоље.

Крици преживелих стапали су се са ломљавом метала и хуком узбурканог мора. Напола у шоку, људи су очајнички млатарали рукама и ногама — настојећи да се одрже на површини којом су већ пливале масне мрље исцурелог уља и бензина. Али, хладна вода чинила је своје: немилосрдно је гутала једну по једну жртву.

Тридесет трогодишња Фортуната Парлавекјо већ је успела да одмакне десетак метара од олупине која је све брже тонула, кад је лево од ње букнула ватра. То се, ко зна како, запалила једна од бројних мрља авионског горива. И док је, као опчињена, зурела у све већи пламен, учинило јој се

Све је трајало кратко: авион је додирнуо површину мора, накривио се најпре лево, а онда десно и — преполовио се...

да тик иза себе чује пискутав гласић:

— Мамице, где си? Удавићу се!

Фортуната није могла да верује својим ушима: па то је био глас њене четрнаестогодишње кћерке Ане! И заиста, при лелујавај светлости ватре, угледала је, тако

рећи надхват руке, бледо, избуљено лице девојчице.

— Овде сам, овде! — крикнула је и зграбила чупаву главу.

СУЗЕ У ОЧИМА

Много касније Фортуната Парлавекјо испричала је окупљеним новинарима:

— Ана и ја смо дремале скоро све време лета. Одједном, авион као да је подскочио и сва светла су се угасила. Настала је паника. Однекуд је покуљала вода и људи су почели да вриште. Многи су, као и нас две, дремали или спавали, и сада су били потпуно збуњени: тако нису ни стигли да покушају да се спасу.

Ја сам се, ни сама не знам како, одједном нашла изван авиона. Дозивала сам Ану, али ми она није одговарала. Била сам на ивици лудила и већ сам помишљала да се препустим таласима: нисам ни желела ни хтела да живим ако ње више нема. А онда се чудо догодило — чула сам Анин глас. Морала сам да се борим да останем на површини, а то није било нимало лако у натољеној одећи.

Не знам колико је времена прошло пре него што сам угледала светла која су се приближавала.

ла. У једном тренутку стигла су и до нас и ја сам схватила да су то спасилачки чамци.

— Овамо, овамо! — викала сам истерично.

— Без панике, све ће бити у реду! — обратио ми се неко из чамца, али ја нисам могла да престанем да вичем. Већ у следећем тренутку нашле смо се на дну чамца. Ана је с напором отворила очи и осмехнула ми се. На очи су ми тунуле сузе.

Фортунату и Ану Парлавекјо спасли су људи са једног од десет рибарских чамаца који су први стигли на место несреће. Уз помоћ лампи и малих рефлектора, они су пажљиво претраживали површину мора трагајући за преживелима. Успели су да пронађу само њих деветнаесторо.

Међу преживелима је био и осамнаестогодишњи Ђовани Алиа из Каракаса. Он је, угледавши чамце, покушао да до њих доведе свог болесног оца. Само што је допливао до једног од њих и ухватио се за лествице од ужета које су му добили, из руке му је исклизнула очевашка шака. Тренутак касније средовечни Венецеланац нестао је у таласима.

ПРОЖДРЉИВО КИВИ ПИЛЕ

Киви живи на Новом Зеланду. Ова врста птице, слична обичној кокошци, нешто је већа од своје далеке рођаке, има чекињасто перје и дугачак и танак кљуном којим тражи своју омиљену храну — глисте и ларве инсеката. Када снесе јаје оно је огромно — износи, по правилу, бар петину њене тежине.

Дуго су стручњаци покушавали да добију киви пиле у инкубаторима, јер их је у природи све мање, а врсти којој припадају прети истребљење. То им је недавно и пошло за руком. После пуних десет недеља из једног вештачки грејаног јајета помолило се кљуном.

Успех замало да се изјави, јер се пиле показало врло прождрљивим: јело је по 200 црва дневно, а њих није било лако наћи. Не у количини коју је ово пиле захтевало. Проблем је решен тако што се са црва прешло на високо хранљива јела — воловска срца, овсену кашу, зрна пшенице и сојино уље. После једног таквог оброка чак и киви пиле више није могло ни да зине.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

ОПЕРАЦИЈА МЕРКУР

Герингова авијација је од августа 1940. до маја 1941. изгубила битку за Британију, па је ташти маршал желео било какву рехабилитацију „Луфтвафе“. Једва је дочекао предлог генерала Курта Штудента, команданта XI ваздухопловног корпуса, за десант на Крит, сем Малте јединог савезничког упоришта у Медитерану.

Хитлер је 25. априла 1941. одобрио „Операцију Меркур“, дотада највећи ваздушни десант. Немци су за грандиозну операцију одмах опремили шест аеродрома у близини Атине и на њима почели да концентришу велику ударну силу. Генерал Штудент је неограничено веровао у својих XI корпуса: 5 хиљада најбоље наоружаних и увежбаних падобранаца у историји и 9 хиљада ваздушних пешадијанаца који ће се искрцати из транспортних авиона и диновских једрилица. Снажну подршку Штудентовом корпусу требало је да пружи VIII ваздухопловни корпус Волфрама фон Рихтофена и 7 хиљада припадника V алпинистичке дивизије.

Штудентов корпус имао је 500 тримоторних „Ју-52“ и једрилица, а Рихтофенов 400 средњих бомбардера и „штука“ и 250 ловачких и извиђачких авиона.

Против те силе Крит је, под командантом новозеландског генерала Бернарда Фрејберга, бранило 10 хиљада грчких војника и око 28 хиљада Британаца, Аустралијанаца и Новозеланђана који су се, после капитулације Грчке, пребацили на велико острво. Фрејберг је на располагању имао свега 36 авиона: 12 двомоторних бомбардера „бленхајм“, 12 застарелих двокрилних ловаца „гладијатор“, 6 ловаца „харикен“ и по 3 морнаричка ловца „брустер“ и „фалмер“. Ни противавионска артиљерија није била много боља: свега 46 топова различитих калибра.

ХЛАДНОКРВНИ ГЕНЕРАЛ

Борбена припрема за „Операцију Меркур“ почела је 1. маја. Немачки авиони бомбардовали су лучка постројења у заливу Суда и аеродроме у Малему и Ираклиону. Малобројни, слабо наоружани британски пилоти и артиљеријци бранили су се вешто и упорно. До вечери тог дана оборили су 23 немачка авиона.

И следећих дана Немци су из ваздуха тукли одбрану Крита. Енглески пилоти су им се неустрашиво суп-

Ташти маршал Герини био је задовољан што је »Луфтвафе« добила прилику да се, изубежене бишке за Велику Британију, рехабилитује. Хитлер је одобрио десант на Крит, дошаг небуђених размера

ротстављали, али су падали један за другим. Петог маја од 36 авиона преостала су још само 23, а и они су били прилично изрешетани.

Британски обавештајци из Грчке јавили су Лондону и генералу Фрејбергу да је бомбардовање Крита, у ствари, увод у велику ваздушну инвазију. Черчил се озбиљно забринуо за судбину острва и свог старог пријатеља Фрејберга, али му је новозеландски генерал хладнокрвно одговорио радиограмом:

„Не схватам Вашу нервозу. Ни најмање ме не узнемирује предстојећи десант. Добро сам се припремио.“

Британски премијер је ипак одлучио да Фрејбергу пошаље помоћ. Енглези су бродовима на Крит послали 27 хиљада тона разног оружја и муниције, али се мало који брод пробио кроз немачку ваздушну блокаду: свега 3 хиљаде тона стигле су на острво, 3 хиљаде су завршиле на морском дну, а 21 хиљада је некако враћена у афричке базе.

Крит је 19. маја остао без икакве ваздушне одбране. Последњих 6 тешко оштећених авиона повукло се у Египат. Немци су потпуно владали небом над Средоземљем. Командант британске медитеранске флоте адмирал Кенингем послао је Черчилу извештај о великим губицима бродова који су пошли у помоћ Криту и завршио га речима:

„Можда је срећа што је носач авиона „Формидејбл“ у ранијим операцијама привремено онеспособљен. Да је кренуо на Крит, сумњам да би још био на површини мора“.

БРДА МРТВИХ И РАЊЕНИХ

У зору 20. маја 1941. почела је „Операција Мер-

кур“. Густе таласе бомбардера типа „штука“ и „Хел-111“ читав сат су теписима бомби засипали британске положаје око аеродрома Малем и Ираклион. Затим су над острво, подељени у три групе, дохујала 493 транспортера „Ју-52“ с једрилицама у тегљу. У авионима су били падобранци, а у једрилицама ваздушна пешадија. Дочекала их је малобројна, али прецизна артиљерија. Десетак авиона је плануло.

С острва је према мору дувао ветар неуједначене јачине. Немачки пилоти су се плашили да ће падобранце посејати у море, па су надлетали острво дубље него што је било неопходно. Из утроба „Ју-52“ почеле су да иска-

чу густе групе падобранаца, а једрилице су одбациле сајле и полетеле према аеродромима да искрцају пешаке.

Многи немачки падобранци пали су далеко иза британских положаја, већина је већ у ваздуху била убијена, а малобројни, који су на тле стигли живи, потражили су заклоне иза оштрог стења. Једрилице нису успевале да се докопају равних површина. При слетању су се разбијале о критски крш, а пешадинци који нису изгинули приликом слетања, падали су као снопове од митраљеза, пушака и ручних бомби бранилаца.

Од преко 600 падобранаца који су Малем напали у првом таласу, 500 је било

убијено или рањено за само час и по. Генерал Мајндл, одређен за команданта Малема, био је тешко рањен. Генерал Сусман, који је требало да буде командант Каније, погинуо је приликом слетања једрилице.

Слично нападу на Малем одвијао се и десант на Ираклион.

Пред подне други талас „Ју-52“ довели су из Грчке нове десантне одреде. Сад је био нападнут и Ретимон. Северозападна обала Крита претворила се у пакао. Код Малема су се Новозеланђани хватали у коштац с нападачима и борили се прса у прса. Тек предвече, Немци су успели да с малемског аеродрома потисну упорне браниоце.

Аеродроме у Ираклиону и Ретимону још су чврсто држале остале британско-грчке јединице.

До ноћи 20. маја на Крит се спустило преко 5 хиљада Немаца. Већина их је изгинула.

КО ГУБИ — ДОБИЈА

Чим је почео ваздушни десант, према Криту су из Грчке кренули конвоји немачких транспортних бродова с копненим трупима, а из база у Африци британски ратни бродови да затворе пут тим конвојима. Увече 21. маја, другог дана „Операције Меркур“, ескадра контраадмирала Гленија — крстарице „Дидо“, „Ајакс“ и „Орион“ и четири разарача — потпуно је, 18 миља северно од Каније, уништила немачки конвој од 3 пароброда и 12 мањих бродова. Подавило се најмање хиљаду и по немачких планинаца.

Следећег јутра ескадра контраадмирала Кинга разбила је пред Ираклионом други немачки конвој од 25 бродова.

Британски бродови су, упркос непрекидним нападима немачких авиона, спречавали да на Крит стигне појачање воденим путем. При том су трпели велике губитке.

У међувремену су Немци, непрекидно, ваздушним путем добављали на Крит нове јединице. У Малем је сваког часа слетало 20 „Ју-52“, носећи по 40 војника планинских јединица. Британци и Грци су се и даље огорчено брашили, али су били принуђени да постепено одступају. После петодневних окршаја, од којих су се многи борили прса у прса, генерал Фрејберг је јавио главном команданту Средњег истока генералу Вевелу:

— Бојим се да Крит не можемо дуже да бранимо!

У ноћи 28. маја Британци су почели да се повлаче с Крита под непрекидним борбама. У Египат је стигло 16.500 британских и грчких војника. Што у борбама на острву, што приликом напада немачких авиона на евакуационе бродове, Британци су на острву изгубили преко 13 хиљада људи.

Немци су освајање острва платили са 75 бомбардера, 200 транспортних авиона и једрилица и 3.600 падобранаца од укупно 5 хиљада колико их је имао Трећи Рајх.

Освајање Крита било је исувише скупо.

А. Р.

Кажу да је теже одбрани него освојити. Та стара истина односила се и на југословенске кошаркаше када су, септембра 1977, кренули за Белгију у град Лијеж. Чекало их је ново првенство Европе, а иза себе су већ имали две златне медаље које су освојили у Барселони 1973. и у Београду 1975. године.

Права битка водила се у полуфиналу. Супарници су били Италијани. Преплашени су са 88:69. Било је то право „вече у плаву“. Сам Далипагић, са 32 поготка, просто је разнео одбрану „азура“.

— На сваки начин желели смо да им покажемо колико заиста вредимо. Нисмо заборавили колико су нас намучили у Барселони и Монтреалу.

Дражен Далипагић се добро сећао те две толико узбудљиве и неизвесне утакмице. Прва је одиграна у Барселони, на Шампионату Европе 1973, а друга на Олимпијским играма у Монтреалу 1976. године.

— Оба пута смо стрепели до последњег судијиног звиждука. Имали смо, можда, и мало среће али смо ипак победили. Овога пута, у Лијежу, све нам је полазило за руком. Италијани су морали да признају да смо их надвисили у сваком погледу.

Та утакмица била је залет великих фаворита. Само дан раније последњи сусрет у групи (после четири узастопне победе) донео је неочекиван ударац. Чехословачка је победила Југославију са 111:103.

Била је то сензација своје врсте, али истовремено и више него корисна опомена.

Ипан право финале

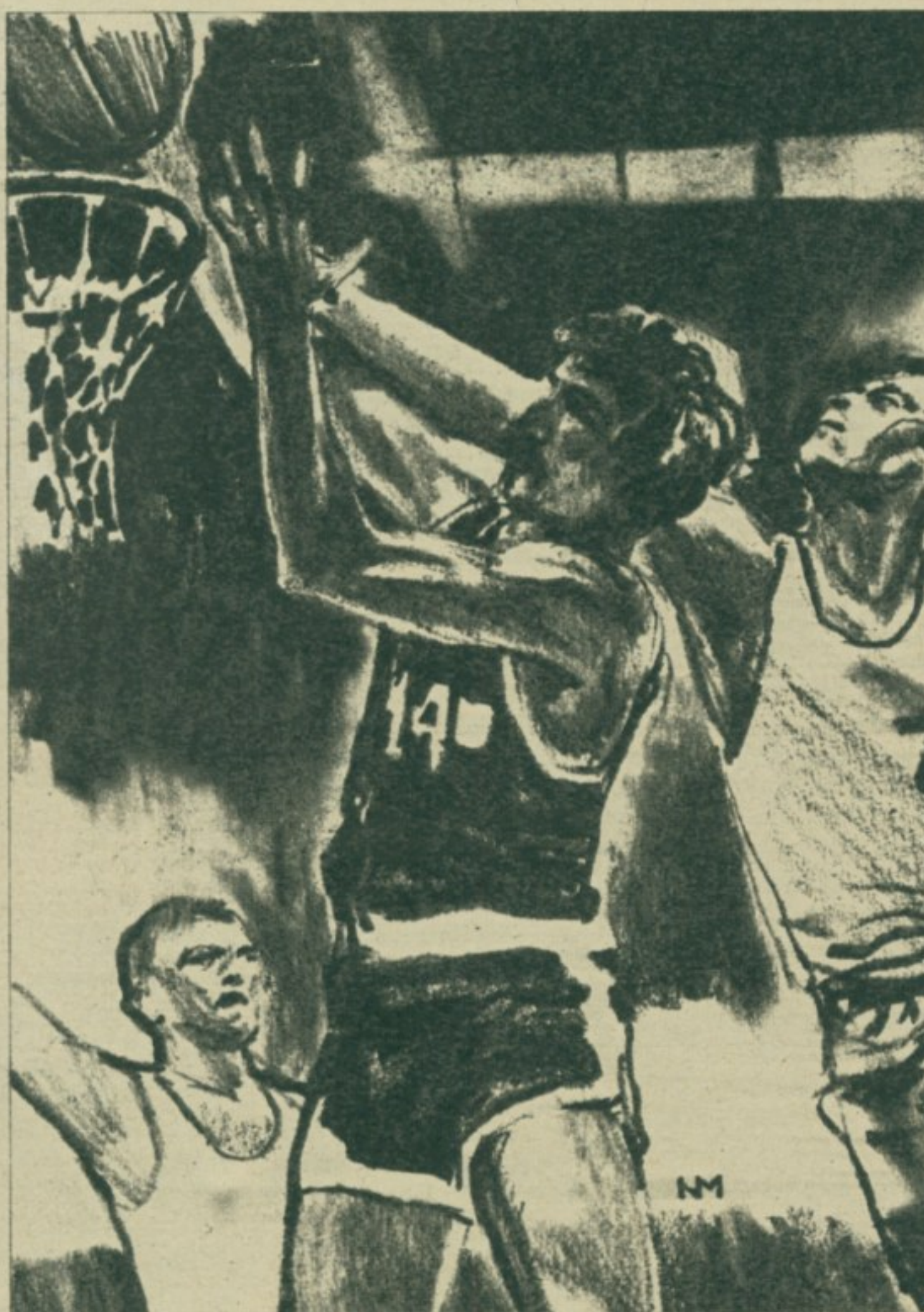
Ако се има у виду да су Италијани у другој групи победили Совјете, онда су такмичења у обе групе завршена онако како се није очекивало. На врху су били Чехословачка и Италија, а на другим местима Југославија и Совјетски Савез. После полуфиналних судара у којима су Југословени прегазили Италијане, док су Совјети тријумфовали над Чехословачком опет је дошло до очекиваног финала: Југославија — Совјетски Савез.

— Нисмо се више прибојавали великог супарника као што је то био случај две године раније у Београду. Били смо самоуверени.

Велика битка је изостала, али је тријумф праћен слављем. Лијеж је донео трећу златну медаљу југословенским ко-

Поразом до врха

НЕУСПЕХ ПРОТИВ ЧЕХОСЛОВАЧКЕ КАО ДА ЈЕ ПРЕНУО »ПЛАВЕ«. ПРЕДВОЂЕНИ ИЗВРСНИМ ДАЛИПАГИЋЕМ, НАШИ КОШАРКАШИ ВИШЕ НИСУ ЗНАЛИ ЗА МИЛОСТ.

шаркашима на европским шампионатима, а завршни меч против „вечитих ривала“ из Совјетског Савеза био је обележен убедљивим резултатом — 74:61.

Оптомна предност од 42:27 обезбеђена је још у првом полувремену. Упорни Совјети борили су се како су знали и умели, али пред разиграним Југословенима нису могли ништа — да учине.

Није им помогао ни горастасни центар Ткаченко. Висок 2,20 см, деловао је као цин.

— Пазили смо га нас тројица: Јерков, Радовановић и ја и мислим да смо тај посао добро обавили! — причаће о томе много доцније капитен југословенске екипе Крешимир Ђосић.

Кошаркашки стручњаци су бирали најбољег

играча. Издвојили су име Дражена Далипагића који је играо заиста мајсторски, посебно у завршном походу до великог циља.

Селектор совјетске екипе Гомељски честитао је победницима и рекао:

— Моји играчи су, на жалост, стекли прави комплекс кад год играју са Југословенима. Као да им неко веже руке и унесе неки немир у њих.

Улогу савезног капитена наше селекције преузео је професор Александар Николић који је прихватио ту дужност после оставке селектора Мирка Новосела.

Дражен Далипагић је био и остао у средишту пажње. Не само зато што је у том финалном мечу постигао највише погодака — 19, него и зато што је играо одлично у одбрани. То му је била 129.

утакмица у дресу са државним грбом.

Имао је 24 године, а уз висину од 1,97 см и изванредан скок у чему је био, и остао, недостижан.

Две године после тога Далипагић ће потврдити највишу класу на Светском првенству у Манили (1978). И ту ће бити проглашен за најбољег играча.

Сви шутирају

Међутим, ниједан од Југословена на Европском шампионату у Лијежу није био на самом врху листе стрелаца. Драган Кићановић је заузео шесто место (141 погодак) а Далипагић седмо (135 погодака).

Далипагић има објашњење за то:

— То је у ствари добро, јер наши противници никада нису могли да блокирају само једног играча: сви наши репрезентативци су умели да шутирају онда када је то потребно.

Редослед на том последњем скупу европске елите изгледао је овако: 1. Југославија, 2. Совјетски Савез, 3. Чехословачка, 4. Италија, 5. Израел, 6. Бугарска, 7. Холандија, 8. Белгија, 9. Шпанија, 10. Финска, 11. Француска и 12. Аустрија.

Боје југословенске екипе, поред ненадмашног Далипагића, најбољег стрелца Кићановића и сјајног капитена Ђосића, бранили су Папић, Јеловац, Крстуловић, Јерков, Ђогић, Славнић, Радовановић, Варајић и Делибашић.

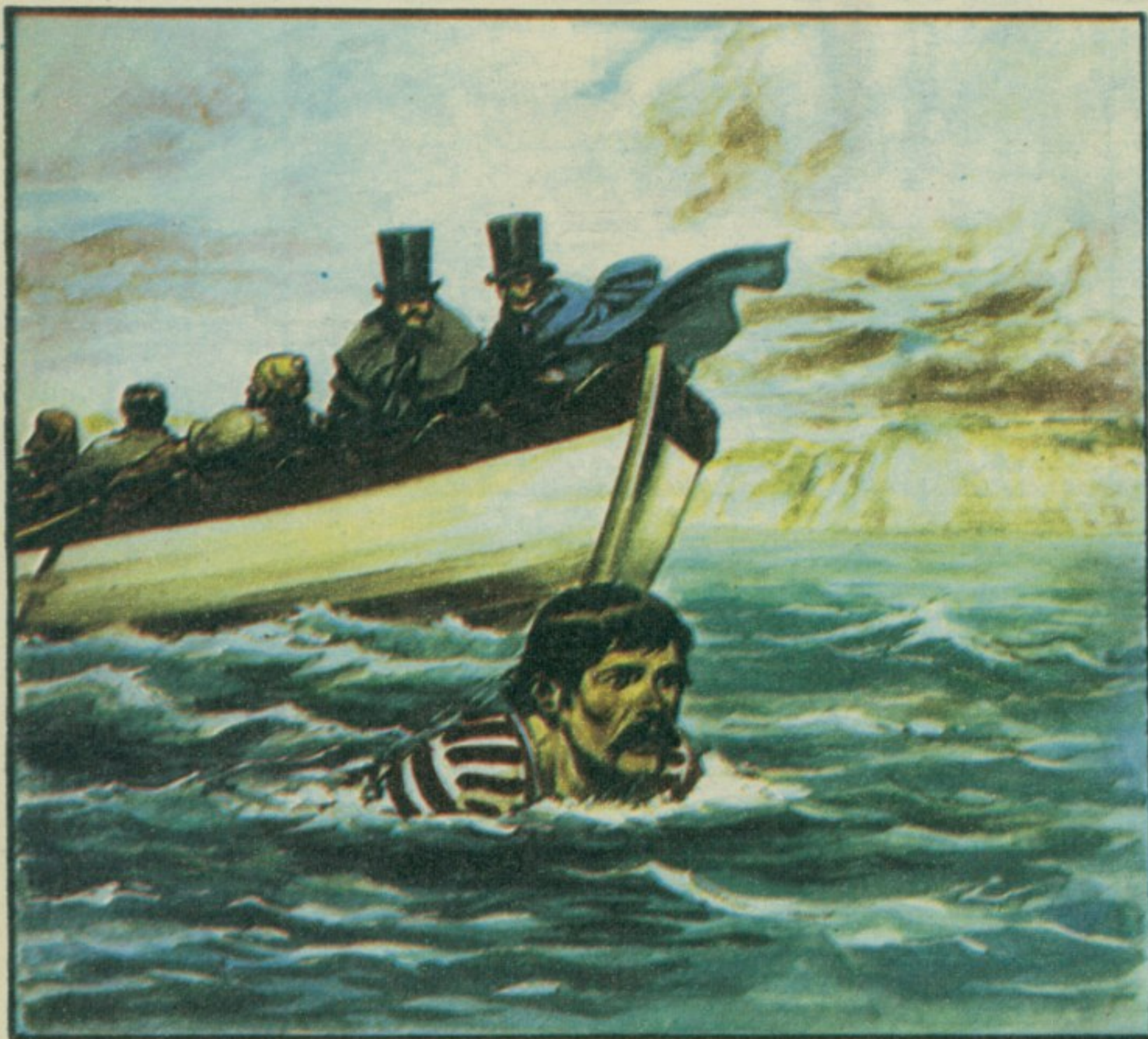
Још једна златна медаља стигла је у Југославију. Кошарка је постала спорт број 1, репрезентација доживела измене, али је победоносни поход — настављен.

Нови шампионат у Италији, који се одржава од 9—20 јуна, прилика је да се ова збирка златних медаља — обогати.

Ст. Протић

прва жена која је препливала ЛАМАНШ

ЛАН

1 КАПЕТАН ЈЕ ОДЛУЧИО — Године 1875. капетан Метју Веб је одлучио да преплива канал Ламанш. Ту своју одлуку је и спровео у дело за 21 час и 45 минута. У следећих 50 година Канал је још само четири пута савладан. Човек који је то учинио 1923. године постигао је и најбољи временски резултат: 16 часова и 33 минута. Цео свет је сада очекивао да се оваквог подухвата лати и нека жена. Изазов је прихватила Гертруда Едерл, тада најбоља светска пливачица.

2 ОРКЕСТАР У ЧАМЦУ — Седamnaестогодишња Њујорчанка већ је за собом имала неколико оборених светских рекорда. Чим је стигла у Енглеску, почела је вредно да тренира, али, за разлику од капетана Веба, одлучила је да Канал преплива у супротном смеру: од Француске ка Енглеској. Све време Гертруду је пратио чамац у којем се налазио мали цез-састав, да је охрабри. Али, упркос подршци, млада Американка је морала да одустане због сувише хладне воде.

3 ГЕРТРУДА НЕ ОДУСТАЈЕ — Како је већ био крај августа, Гертруда је одлучила да нови покушај препливавања канала одложи до следеће 1926. године. За то време вредно је тренирала, овог пута у Француској. У рано јутро 6. августа Гертруда је стигла на рт Гри Не. У њему је већ чекала окупљена група пријатеља и грађана Булоња. Пре него што је ушла у воду, тренер је намазао дебелим слојем масти како би јој тело бар мало заштитио од хладноће.

4 ДА НЕ БИ БИЛА САМА — У тренутку кад је Гертруда Едерл скочила у воду, казаљке на часовнику њеног тренера показивале су седам часова. Првих неколико часова све је било у реду: девојка је била мирна, пуна самопоуздања. С времена на време у воду је скакако понеки пливач да би јој правио друштво. Јер, упркос томе што је пратио брод, Гертруда је била сама: требало јој је помоћи да савлада тих тридесетак километара колико је делило од супротне обале.

А О А ВЕТРА

5 ВЕТАР И ТАЛАСИ — Одједном, мирна вода Канала почела је да се набире, мрешка, таласа. Узрок је био ветар који је неочекивано почео да дува. Како је време одмицало, таласи су постајали све већи. Ипак, девојка није показивала намеру да одустане. Њени пријатељи учинили су све да јој помогну: брод „Алзас“ на којем су се налазили поставили су тако да се пливачица налазила у његовој „заветрини“. Тако је бар била заштићена од налета ветра

6 СКРЕНУЛА С КУРСА! — У 4 часа и 45 минута по подне Гертруда је, по плану, требало да се налази на око 8 километара од свог циља. Ни она ни њен тренер нису рачунали на то да ће је ветар који је дувао пуних 7 часова скренути с курса и продужити „стазу“ за готово три километра. Све време са „Алзаса“ су без прекида летеле радио-вести америчким новинским агенцијама о томе „како ствар напредује“. У ту сврху на броду се налазила специјална радио-опрема.

7 СПУШТА СЕ НОЋ — Време се предвече поправило, али је девојка и даље пливала свом снагом — сада не да би савладала таласе, већ да се отргне струји која је вукла према Северном мору. У петнаест минута до осам налазила се само три километра од Сент Маргарет Беја, свог циља. У међувремену, спустила се ноћ па су Гертруди „стазу“ осветљавали рефлектори са пратећег брода. То као да јој је улило нову снагу да издржи још мало, сасвим мало.

8 СВЕТЛОСТ СВЕТИОНИКА — У овом делу енглеског острва приобалне струје су веома јаке, па су већ прилично уморну пливачицу одвукле нешто даље, према Кингсдауну. Светлост са његовог светионика била је као магнет за Гертруду: пливала је право ка њој. На око 400 метара од обале, девојчини пријатељи напустили су брод и укрцали се у чамце. Тако су били тик иза ње кад је она, тачно у 9 часова и 39 минута увече, победоносно изишла на обалу где је чекала одушевљена маса света.

ТУ САМ, ПОЈЕДИ МЕ!

Има много примера из наше прошлости када су људи радије умирали од глади него да се спасу једући пужеве, жабе, зелембање, гљиве, дивље биље... Читаве породице умирале су у рату 1916 — 1918. године када је глад харала Херцеговином и Црном Гором. Људи су јели храстову кору, кожу старих опанака, а због незнања, предрасуда и гадљивости нису видели, или нису хтели да виде, обиље хране коју им је нудила дивља природа, а можда нису ни знали за вредност тих понуда.

Није редак случај да и данас људи који дуже бораве у природи (дрвосече,

фауне као јединог извора хране, нарочито је велик за време масовних катастрофа — ратова, поплава, земљотреса, када су веће групе људи присиљене да дуже бораве у природи.

БОГАТ ЈЕЛОВНИК

Прехрамбена вредност јестивог дивљег биља зависи првенствено од дела биљке који се користе за исхрану. Тако, на пример: у **лишћу** има доста витамина; у **плодовима** шећера и витамина; у **к-**

толи, корену и луковица-ма скроба и шећера; у **се-**мењу масноћа.

Укусна и храњива чорба може да се припреми од једне или више врста дивљег поврћа. За то може да послужи преко 120

врста самониклих биљака као што су: брашњеник или дивљи спанаћ, мишјакиња, жедњак, штавел, дивља лобода, чуваркућа и др.

Вариво може да се припреми од младих листова и... корена кипровине или коприве, маслачка, боквице, јагорчевине, пупољака брезе или преко 130 врста другог биља које садржи 23% беланчевина, богато је скробом, витаминима и минералним солима. Неке врсте дивљег воћа, њих око 40, такође могу да се користе у исхрани.

Малине, јагоде, боровнице, дивље рибизле, медведак, жутиковина, мукиње и друго воће садрже доста шећера, органских киселина, пектина и витамина.

Од преко 200 јестивих врста самоникле флоре које могу да се нађу у свим крајевима наше земље, набрајамо само неке: навала (папрат), клека (чемпрес, боровница, смрека), брезе, коприва, штавел (троскоти), кисељак, лобода, локвањ, слез, медуника, мукиња, глог, трњина, детелина, планика, јагорчевина, јаглика, рогоз, каћун и др.

Постоје, исто тако, и многе отровне или штетне биљке које могу да изазову озбиљне поремећаје, па чак и смрт. Међу најштетнијим убрајамо: велебиље, кужњак, бунику, пасквицу, чемерику, ђурђевак, једић, хајдучку опуту, вранино око, козлац, козју крв или орлове нокте, мразовац и кукуту.

Гљиве (печурке, гобе) се разликују од зљестих биљака и по томе што су калоричније и богатије беланчевинама, а донекле могу да замене и месо.

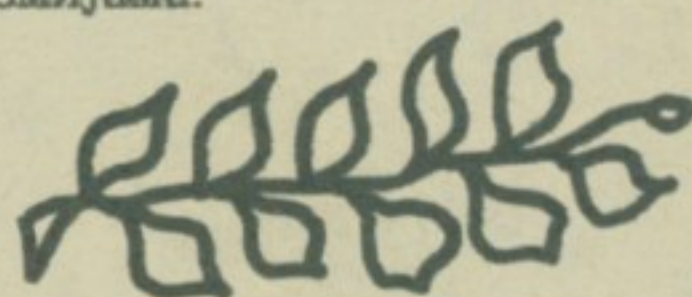
У јестиве гљиве спадају: смрчци, хрчци (само пресни изазивају желудачно-цревне поремећаје), јесењи хрчци, зекице, мелчнице, прстенке, (могу да се једу све сем малих међу којима има и штетних) мастиљавке, пу-

павке, пуза, вргањи, шкрипавац, лисичице, пугаре (јестиве су само младе) и коралке.

Код нас има и неколико врста отровних гљива. То су: отровне дупавке, бљувара, лудара и оловаста рудолиска.

ПАУН НА ТРПЕЗИ

У недостатку риба, птица и ловне дивљачи, за људску исхрану могу одлично да послуже вукови, лисице, јазавци, јежеви, веверице, пухови, текунице, хрчци, корњаче, ракови, пужеви, шкољке (морске, речне, барске), жабе, зелембање, змије, скакаци, мравље ларве итд. Неке од ових животиња код нас се ретко или уопште не једу, а представљају добар извор калорија, масти и беланчевина, али до ове врсте хране теже се долази него до биљне. Поред птица и дивљачи могу да се једу и све врсте риба, иако су неке од њих (шкарпина, паук бијелац, жутуља, мурина и црви) отровне. Тада се отрови из њихових жлезда, крви и телесних сокова растворе и постају нешкодљиви. Исти је случај и са отровним змијама.

Вишегодишња практична истраживања код нас о врстама дивље флоре и фауне које се крију у природи, а чији потенцијални корисник може да буде део или целокупно становништво, поготово у ванредним приликама, налажу да треба потражити и нова, неуобичајена решења проблема исхране. Међутим, треба одстранити предрасуде и страх од глади који, понекад, може да буде опаснији од самог гладовања.

А. Роси

планинари, извиђачи и други) оскудевају у витаминској храни и једу искључиво из конзерве, иако свуда око њих има дивљег биља од којег могу, да се припреме врло укусне чорбе, варива, салате или витамински чајеви. Значај јестиве флоре и

НЕИСКОРИШЋЕНО БОГАТСТВО

Од 350 хиљада биљних врста које расту на нашој планети, приближно једна трећина може да се јсде, а човек користи само око 600 врста. Исто је и са животињама — од око 2 милиона врста јсде се само педесетак.

ЖАРИ И СЛАДИ: КОПРИВА — Ова вишегодишња зељасти биљка расте на запуштеним местима, као коров поред путева, ограда, по шумама, мочварама и на другим местима. Може да нарасте и преко 100 сантиметара. Стабљика и листови обрасли су ломљивим длакама пуним киселине која жари и изазива пликове на кожи... Ситни, зеленкасти цветови скупљени су, попут грозда, на врху стабљике. Цвета у јуну и јулу. Не постоји опасност да се коприва замени са неком другом штетљивом биљном врстом. Млади изданци и листови, као и овришци младих стабљика, могу да се употребе за припремање разних чорби и варива. У 100 грама коприве има 105 mg; витамина Ц и 5,6 mg каротина, провитамина А.

САМО У ПРОЛЕЋЕ: ШТАВЕЉ — То је вишегодишња зељасти биљка која нарасте од 50—100 сантиметара. Цветови су ситни, зеленкасти и скупљени су у класастим цвастима при врху стабљике. Цвета у јуну и јулу. Има га у готово свим крајевима наше земље, нарочито по свезим и влажним местима. За припремање разних јела употребљавају се млади листови који се скупљају од раног пролећа до краја маја, док се не развије цветна стабљика. У 100 грама ове биљке налазе се 123 mg витамина Ц и 6,3 mg каротина.

НА ПРОПЛАНЦИМА: ЈАГОРЧЕВИНА — Ова вишегодишња зељасти биљка висока је од 5—10 сантиметара. Распрострањена је по целој нашој земљи, расте по проплацима, ливадама и у ретким, светлим шумама. Сматра се да само неколико свежих листова јагорчевине задовољава дневне потребе човека за витамином Ц, јер 100 грама ове биљке садржи 365 mg овог витамина и 2,8 mg каротина. Свежи листови употребљавају се за салату, за припремање чорби и варива, али није добро да се узимају у већим количинама пошто садрже и доста сапонина.

САМОНИКЛЕ САЛАТЕ

ЗА СТОКОМ: БРАШЊЕНИК — Вишегодишња зељасти биљка која нараста од 30—80 сантиметара. Распрострањен је у целој нашој земљи, нарочито на местима где се креће и задржава стока. Млади листови и сочни овришци употребљавају се, углавном од пролећа до средине лета, за припремање разних чорби и варива. Слични су му пепељуга и срцолисна пепељуга, неотровне али непријатног мириса. У 100 грама брашњеника има 115 mg витамина Ц и 5,8 mg каротина.

ВОЛИ ВЛАГУ: СПРЕМУШ — Вишегодишња зељасти биљка са дугуљастом луковичом, висока до 30 сантиметара. Листови су дугачки до 25 сантиметара, сјајни су и сочни. На врху стабљике је доста белих цветова. Има га у целој нашој земљи, у влажним пределима. Млади листови садрже доста витамина Ц — у 100 gr око 45 mg овог витамина и 4,8 mg каротина. Употребљавају се пресни, за салате, или кувани. Луковица садржи нешто мање витамина Ц и такође се једе. Неискусни сакупљач може да замени листове спремуше са листовима ђурђевка, козлаца, мразовца или чемерице, обичне и црне, који су отровни.

Погнут под великим каменом који је с муком придржавао на окрвављеним леђима, мален и потпуно изнурен човек, само тридесетак килограма танких костију и прозирне коже, одједном је посрнуо и пао на бескрајне степенице. Нико од његових другова у пругастим, логорашким оделима, такође с камењем на плећима, није могао, ни смео да се осврне на тог ситног фармацеута из Грчке. У правилним редовима по пет, који никако нису смели да се наруше, логораш су ћутке заобишли човека прикљештеног каменом. Сличне сцене догађале су се свакодневно на 186 „степеница“ у каменолому злогласног логора Маутхаузена.

Када је остао да непокретно лежи, палом човеку је из једног од околних грмова притрчао есесовац и чизмама сасуо масу удараца:

Ште ауф! (Устани)

Сав у крви и на ивици свести, логораш је с муком подигао поглед у разјареног војника изнад себе и шапатом промуцао:

— Молим те — убиј ме...

Уместо да му испуни молбу и рафалом из машинке прекрати муке, Немац је, понављајући „Ште, ауф! Ште, ауф!“, наставио да бесмучно туче беспомоћног логораша све док га није онесвестио, а онда му чизмом стао на врат и тако га удавио. Убрзо је камен с његових леђа отргнут, а леш одвучен у страну да послужи као опомена другим логорашима који су већ наилазили с новим транспортом камена. Јер, „степенице смрти“ морале су увек да буду пролазне.

ТРИ НЕДЕЉЕ ПАКЛА

Каменолом у Маутхаузену, по злу чувени „Винер грабен“ („Бечки јарак“) био је и главни разлог што су есесовци одлучили да баш ту изграде концентрациони логор. Наиме, већ после 13. марта 1938. године, кад је Аустрија присаједињена Хитлеровој Немачкој, организатор СС-одреда и шеф Гестапоа Хајрих Химлер посетио је с групом нацистичких главеника на Маутхаузен. Умедиавши опромне количине камена, Химлер и његово злокобно друштво донели су одлуку да се ту оснује такозвани „матични логор“. Тако је настала још једна фашистичка „фабрика смрти“. Маутхаузен се разликовао од других логора и по томе што је био централни логор за Аустрију и из њега се руководило са још 49 разних логора.

Први логораши стигли су у тек основани Маутхаузен 8. августа 1938. године и одмах су упућени на исцрпљујући рад у каменолому. И доцније, за време свих седам година постојања Маутхаузена, кад су у њему изпраћене чак и читаве изземне фабрике, Химлер и његови поданици

186

СТЕПЕНИКА СМРТИ

ПЕТ ПУТА ДНЕВНО ИЗНЕМОГЛИ ЛОГОРАШИ ТЕТУРАЛИ СУ ПОД ТЕРЕТОМ КАМЕНА УЗ СТЕПЕНИЦЕ. ОД ЕСЕСОВАЦА И ЊИХОВИХ ПАСА, ЗА КОЈЕ ЈЕ ЗЛОГЛАСНИ ХИМЛЕР НАРЕДИО ДА »МОРАЈУ ДА БУДУ ДРЕСИРАНИ КАО ГРАБЉИВЕ ЗВЕРИ«, МОГЛО СЕ ПОБЕЋИ САМО У СМРТ.

задржали су правило да сваки новопридошли логораш обавезно 21 дан ради у „Винер грабену“. Те три недеље пакла есесовци су називали „обавезним карантином“ који је био само увод у све грозоте боравка и рада у логору. После двадесет једнодневних убитачног ношења камена уз „степенице смрти“, ако би преживели, логораш су, зависно од заната који су познавали, упућивани у радионице Маутхаузена.

Обучени у груба одела од круте целулозе, са платненим „ципелама“ на којима је уместо ђона била обична даска, увек гладни, прљави и пуни вашију, логораш су, пет пута дневно корачали под каменитим теретом уз 186 степеника.

Камене громаде, изломљене минама, људи у пругастим оделима су под строгим стражом есесовских стражара, стављали на леђа. Тада би се брзо образовали правилни редови и у потпуној тишини прекиданој само уздасима и стењањем логораша и гласним командама, ударцима и пошвама војника у СС-униформама, почео би мукотрпни успон.

ЗА БЕГУНЦЕ — САМАРИ

Три пута у току преподнева и два пута поподне носили су исцрпљени људи камен уз степенице. Тешке батине или одлука о упућивању у гасну комору падали би већ при стављању терета на леђа. Јер, тешко оном логорашу који би, исцрпљен и без имало снаге у рукама и телу, одабрао малени камен!

На самим степеницама изгледало је као да нема стражара. Међутим, сви логораши добро су знали да су они ту, у близини, и да помно прате сваки њихов покрет. Обично скријени иза грмља, камена или зида, на сваких десетак метара налазио се по један

есесовац са машинком, сваког часа спреман да претуче или удави. Неки од њих са собом су на радилиште водили и специјално дресиране немачке овчаре, крволочне псе за које је Химлер наредио да „морају да буду одгојени као грабежљиве звери које ће растргнути све, па ако треба и — власитог оца“.

Било какав бег или снаг био је једноставно немогућ, али логораш су увек бегали, намерно и свесно и то право у — смрт.

Кад више није имао снаге да носи камење, пажећи да га стражари не спрече док буде прилазио ивици степеница, логораш — само убица са њих би се бацао у амбис каменолома право на оштро стење. А ако би ипак покушао да побегне, казна је била језива, и то опет у каменолому.

Али, нису логораши увек сами скакали у провалију. Испод „степеница смрти“ налазила се и велика избочена, оштра стена на коју су стражари бацали изнемогле људе и коју су иронично прозвали „стеном падобранаца“. Наравно, за овакве поступке нису ником одговарали и кад би логораш био смакнут,

умро или се убио, једноставно је његов број брисан из уредно вођених спискова.

Сви који би покушали да побегну после хватања лако су се препознавали и то је била опомена свим другима. Наиме, сви логораш били су означени великим црвеним кругом на леђима. Али, то није био једини знак „распознавања“. Од тог црвеног круга које је очигледно је био специјално израђен самар вичачен о врат и рамена и у њему око 50 килограма тежак камен. Ретко је ко од „обележених“ дочекао ослобођење и крај Маутхаузена.

Међутим, нису само зидови оивичени жицом са струјом високог напона, митраљеи, рефлектори, стражари, били једина есесовска превентива. Сваки од логораша био је или ошишан до коже или је по средини главе увек имао избријану бразду коју су бербери у логору помно обнављали сваког четвртка. Иако су се логораши познавали већ по паћеничком изгледу, та гола бразда у коси била је знак распознавања за сваког Немца. Било је случајева да логораш успе да побегне, најчешће са неког рада ван

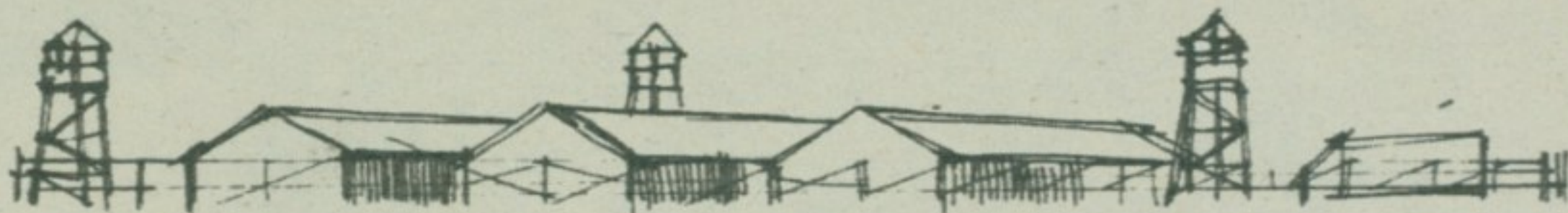
маутхаузенских зидова, и да га есесовцима пријаве — деца.

Многи од 2000 запослених у каменолому Маутхаузена, писали су, наравно под принудом, кратка писма породици у домовини на специјалним дописницама и следећом садржином: „Мени је добро. Здрав сам“. И док би обмалу ролница читала ове две штуре реченице, онај који је писао можда је већ умро на степеницама смрти.

Никад није тачно утврђено колико је недужних људи умрло или потубљено на тих 186 степеника. Међу срећницима који су, захваљујући чврстој телесној грађи и издржљивости, преживели ношење камена уз степенике је и Рајко Бајчетић-Гркић, седамдесетдогодишњи пензионер из Плеваља о којем је „Забавник“ писао у једном од прошлих бројева. Он је био очевидац смрти оног грчког фармацеута.

Данас је Маутхаузен спомен-музеј. И на готово свим публикацијама о овој „фабрици смрти“, на његовим зидовима и улазу стоји на разним језицима натпис „Да се не заборави“.

И. Лончар

СИРЕНЕ У ПРИЧИ И НА ЈАВИ

Чаробнице које су мамиле великог путника из епова античког песника Хомера представљене су као девојке са крилима и канџама птица, или као бића са телом птице и главом жене. Ма колико се сирене из приче о Одисеју разликовале од каснијих представа о овим чудесним створењима, радиле су баш оно што и све потоне: замамном песмом мамиле су морнаре у пропаст.

Да Одисеј није био лукав и да није прво својим морнарима зачепо уши воштом, а затим наредио да га вежу за јарбол, и његов би се брод насукao на страшне хриди. Овако, пошто нису успеле да намаме Одисеја, срушиле су се у море и претвориле у стене.

ШТА ЈЕ КОЛУМБО ВИДЕО?

По оном другом, рашире- нијем веровању, сирене су пола жене — пола рибе, бића којима вековима у причама морнара и морепловаца додељују улогу опасних заводница. По древним веровањима, само један поглед на њих довољан је да изазове бродо- лом и смрт у таласима.

Да сирене маме изгледом и песмом, то се зна. У неким земљама веровало се и да тела мистериозних лепотица шире око себе тани мирис који омамљује несрећне морнаре као дро- га.

Шта је то Колумбо видео недалеко од обала Гвајане приликом свог трећег путовања до Јужне Америке, данас више нико са сигур- шћу не би могао да каже. Тек, велики истраживач је том приликом у дневник унео и ове речи о бићима „која израњају из таласа и бацају се високо у ваздух“. Што се Колумба тиче, он се није двоумио — то што је угледао биле су сирене. И то три одједном, бар ка- ко је записао.

У сирене је веровао и енглески морепловац Хе- нри Хадсон који је, трага- јући за путем до источне Азије, први успео да испи- та источне обале Гренлан- да. И он је у свој дневник унео опис сусрета са овим морским чаробницама:

— Један од чланова по- саде угледао је сирену. Од

појаса навише имала је о- блик жене. Кожа јој је би- ла бела, а дугачка коса спуштала се низ леђа. Када је заронила, морнари су угледали њен реп који је личио на реп морског пра- сета, али је био пегав као код скуше.

Ако је то што су Хадсо- нови морнари видели била сирена, очигледно није и- мала зле намере које јој се обично приписују, јер су се и брод и посада са овог путовања вратили живи и здрави.

Да је којим случајем о- пис сусрета ушао у днев- ник приликом Хадсоновог четвртог великог путовања, у лукаве лепотице могло је још и да се посумња. Јер, у зиму 1611. године посада брода се побунила и оста- вила Хадсона и његових о- сам другова негде у обла- сти мора које данас носи његово име. Оно што нису урадиле сирене претходно, учиниле су зима и глад — ни несрећни истраживач, ни његови верни пратиоци нису извукли живе главе.

НЕУВЕРЉИВЕ КРАВЕ

Сумњиваца је вероватно било и раније, али у 18. веку немачки природњак Стелер одлучио је да и о- стали свет убеди у оно у шта је сам дубоко веровао — сирене и њихове опасне чари плод су бујне маште.

Да би то доказао, Стелер је кренуо на путовање од Сибира до Аљаске. Баш као што је очекивао, морске заводнице га нигде нису пресреле. Бродолом сигур- но није очекивао, али му се несрећа ипак догодила, тако да се непланирано нашао на једном острвцу у области Беринговог остр-

ва. Ту је Стелер нашао оно што је тражио — обја- шњење за сирене.

У таласима је на махове видео бића, у ствари само њихова испупчена леђа, која су му у почетку личи- ла на преврнуте чамце. Тек када су та створења почела да се играју и изводе своје враголије, схватио је да се ради о до тада некласифи- кованим сисарима. Он их

заклети емпириста није надао. Уместо да мало расхлади популарну фан- тазију, он је поново иза- звао велико интересовање за њих у широким слојеви- ма.

И они који су били спремни да верују Стелеру и они који су му се огор-

на. Током 18. и 19. века могла су се широм Европе купити чудна бића пола мајмуни — пола рибе у ко- јима је било тешко пре- познати некадашње лепо- тице, осим далеке слично- сти у томе што се и сада радило о „пола-пола“ би- ћима.

И пола мајмун-пола риба, бољи је од обичне морске краве — ако ништа друго, сигурно је узбудљивији.

ЦАРСКА ЖЕЉА

Стелер и њежу слични могли су да верују и пишу што год им драго, али ру- ски цар Петар Велики није само веровао да сирене постоје, већ је хтео и да — поседује једну.

Пошто је био цар, није му било тешко да једну и наручи. Машту му је ре- спалила књига објављена 1717. године. Дело је носи- ло назив „Сирена“ и из њега је овај владар сазнао за сирену која је наводно ухваћена у близини Борнеа. То што опис који је у књи- зи пратио причу о сирени није био баш најромантич- нији, цара није бринуло. Хтео је сирену, па макар она била:

— Око метар и по дугач- ка. На сувом живи по че- тири дана, а затим седам сати проводи у бурету пу- ном воде. С времена на време испушта цијуке сличне мишијим. Иако су јој нуђени ракчићи и ситне рибе, она одбија да их је- де!

Цар је чак одредио чове- ка који је добио задужење да провери причу о сирени са Борнеа. Изасланик је убрзо известио цара да у тим водама пливи још јед- на сирена у чије се посто- јање клело још најмање педесет људи. А да све бу- де уверљивије, изасланик је извештају додао и своје размишљање:

— Има људи који би порекли и постојање Рима или Каира само зато што нису имали прилике да их сами виде.

Цар на крају ипак није добио своју сирену. Кажу, зато што се испоставило да би је дуго путовање до Ру- сије убило. Биће ипак — зато што уопште није ни постојала.

ДОВЕДИТЕ ЈЕ НА ДВОР

СА ЗАВОДЉИВИМ ЛЕПОТИЦАМА МОР- СКОГ ПЛАВЕТНИЛА МОРАО ЈЕ ДА СЕ СРЕТНЕ И ХОМЕРОВ ЈУНАК ОДИСЕЈ... АЛИ, НАДА СЕ СА ЊИМА СУОЧИО НЕМАЧКИ ПРИРОДЊАК СТЕЛЕР. ОТ- КРИВЕНО ЈЕ КО СУ, У СТВАРИ, ОНЕ.

је назвао „Стелеровим морским кравама“ на чему му поклоници морских ча- робница сасвим сигурно не би замерили, да он није тврдио да су баш морске краве — сирене у предста- вама мало маштовитијих морнара.

Стелеров покушај науч- ног објашњења древне тај- не имао је ефекат коме се

чено противили, могли су у то доба да купе — сопстве- ну сирену. Не праву, на- равно. Ради се о томе да је завладала мода прављења репатих лепотица. Њихови рукотворци су им, истина, давали монструозне обли- ке: била су то чудовишна створења којима је било заједничко то да су сва била ружна и деформиса-

**БИМ
И
БУМ**

РЕКЛИ СМО
ВЕК... НЕ МОЖЕ-
ТЕ С НАМА НА
КУПАЊЕ
?

И
ЗАТО...
ГУБИТЕ
СЕ!

АААХ!

ААДХ!

НИСАМ
 ЈА ТИКВА
 БЕЗ. КОРЕНА
 К'О ТИ!

ЈЕ Л'?
 ТАМО ГДЕ
 СИ ТИ РОБЕН,
 БРАТАЦ, ЧАК
 НИ ТИКВЕ НЕ
 РАБАЈУ!

ДУМ

ОДЛИЧНО! А САД
БЕЖИМО... ДОК
СЕ НЕ ПРО-
БУДИ!

ОВДЕ
СУ
ПОСАЂЕНЕ
ТИКВЕ
БЕЗ
КОРЕНА

ОВДЕ
СУ
ПОСАЖЕН
ТИКВЕ
БЕЗ
КОРЕНА

ШТА?

ОВДЕ СУ ПОСАЂЕНЕ ТИКВЕ БЕЗ КОРЕНА

...ОВДЕ
СУ
ПОСАЂЕНИ
ТИКВЕ
БЕЗ
КОРЕНА

ШТО ЋЕ НЕКО
ЗБОГ ОВОГА ДА
ПОЈЕДЕ
БАТИНЕ...

ОБАЕ
СУ
ПОСАДЕНЕ
ТИКВЕ
БЕЗ
КОРЕНА

ОБДЕ
СУ
ПОСАЖЕНЕ
ТИКВЕ
БЕЗ
КОРЕНА

ДОСТА
МИ ЈЕ ОНИХ
ХИЈЕ -
НА!

ХА!
ХА!

ОБАВЕ
СУ ПОСАЂЕНЕ
ТИКВЕ
БЕЗ
КОРЕНА

XA!
XA!

ОБДЕ
СУ
ПОСАБЕНЕ
ТИКВЕ
БЕЗ
КОРЕНА

КАПЕТАНЕ,
ПОГЛЕДАЈ СЕ!
ДОК СИ ТИ
СПАВ'О...

А?

ОВДЕ
СУ
ПОСАЂЕНЕ
ТИКВЕ
БЕЗ
КОРЕНА

A?

ОВДЕ
СУ
ПОСАЂЕНЕ
ТИКВЕ
БЕЗ
КОРЕНА

XA! XA!

НЕКО И
ТИКВУ УМ
ГЛА

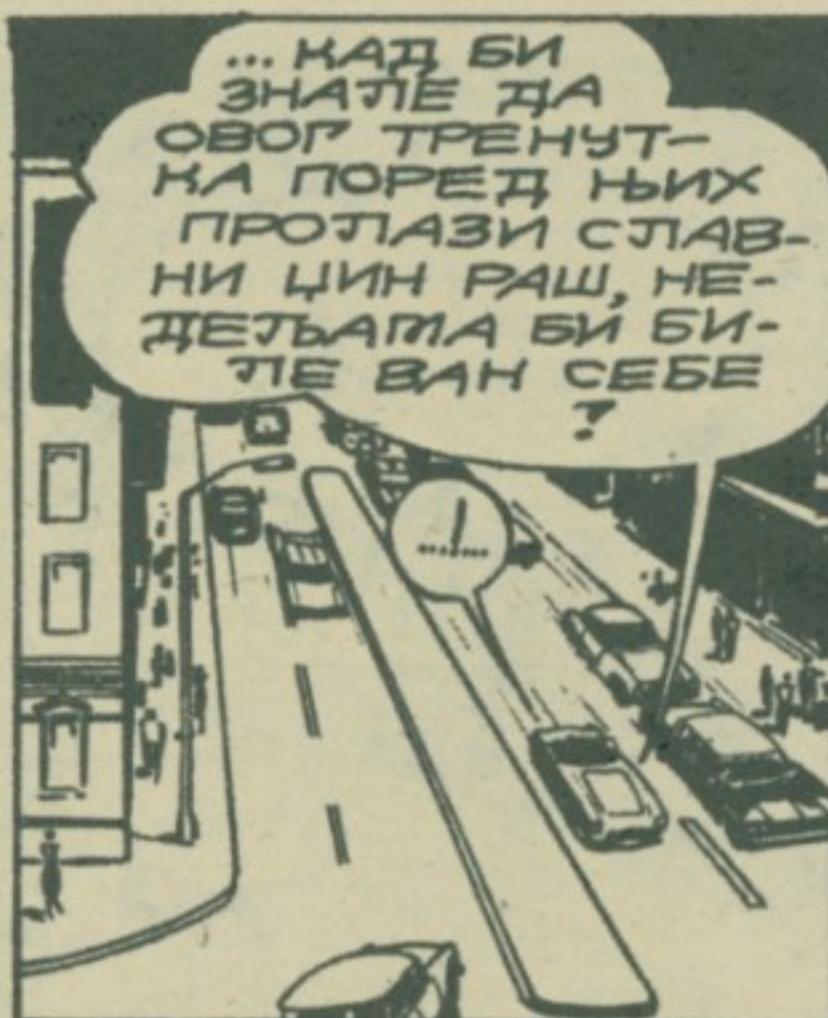
А КАД ДОБИЈЕШ...

ПРВИ ЗУБ ...

1 KOLOY'S
ЖВАКДБУ
ГҮМУ?

HP Kolinska

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

КАКВА СТРАХО-ТА?

ВИДИТЕ И САМИ... СПОРТСКИ САМО?

ШТА ВАМ ЈЕ ТО У РУКАМА, ВАЛДАРДИ?

ВЛАСНИК МИ ГА ЈЕ ОСТАВИО НА ЧУВАЊЕ?

ШТА БЕТЕ С ЊИМ?

ВРАТИЋУ ГА ВЛАСНИКУ... ШТО ЂЕ МИ ДАТИ ПРИЛИКУ ДА ГА УПОЗНАМ?

НЕШТО СИ МНОГО ЗАГОНЕТАН?

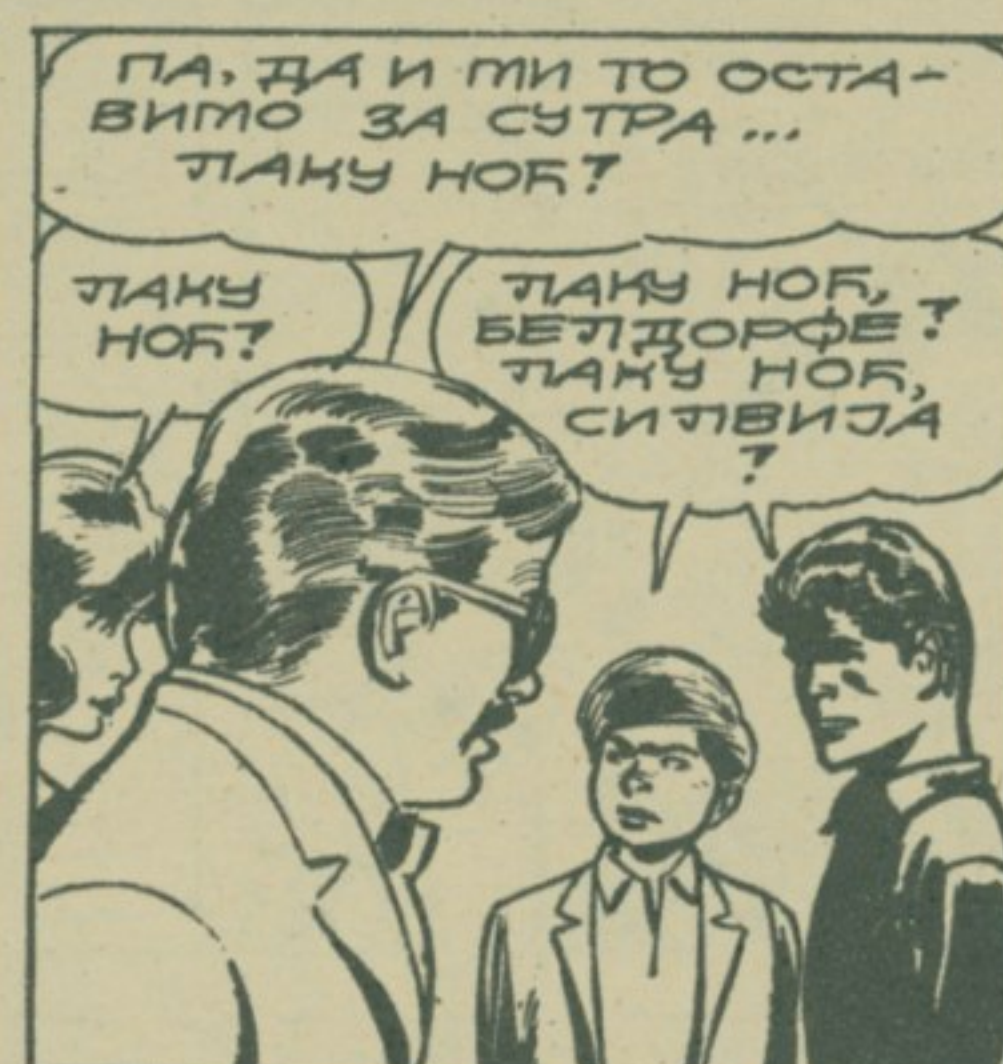
НЕ ПОЗНАЈЕТЕ ГА?

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

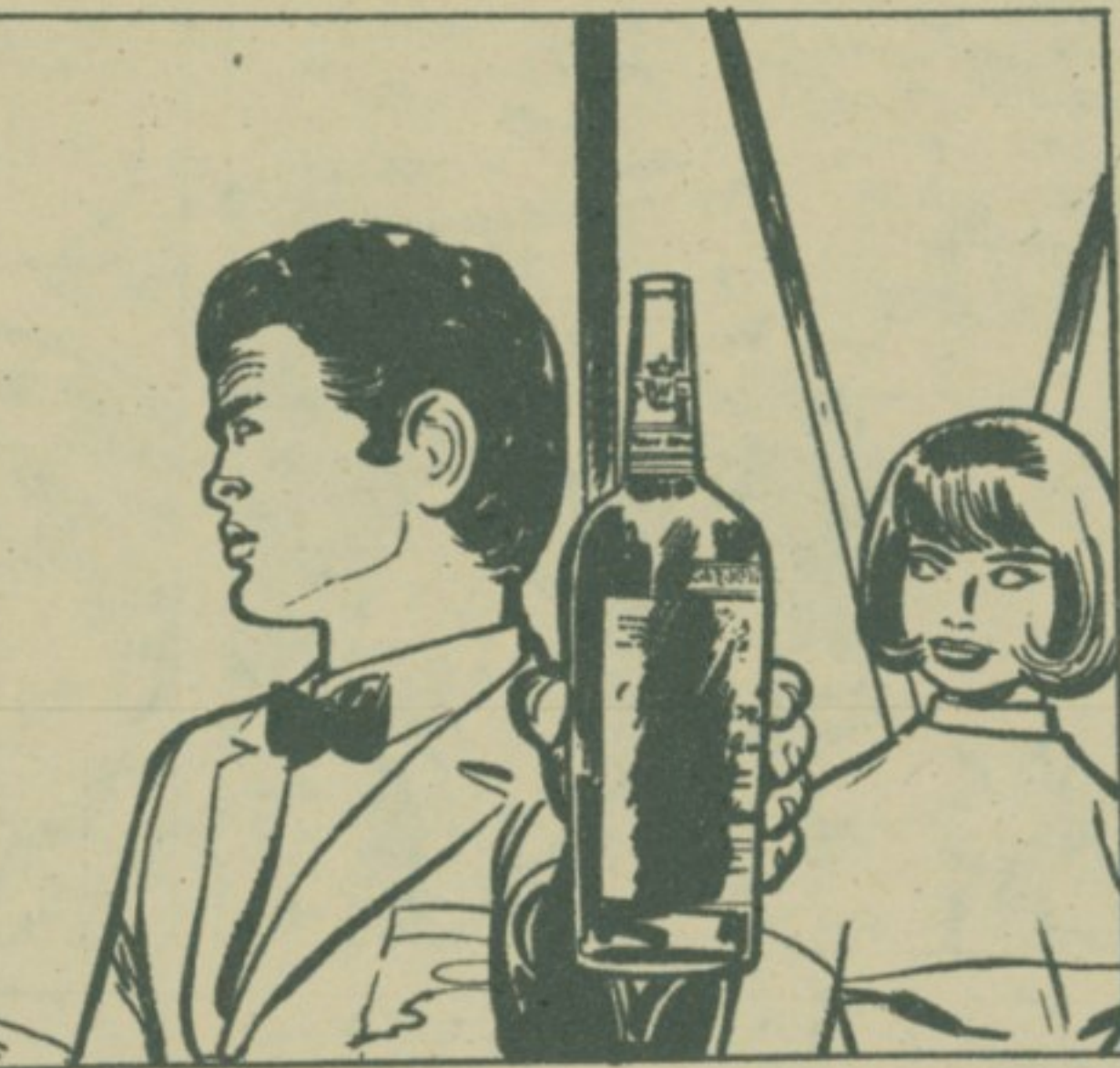

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

РЕЦИТЕ МИ: ДА ЛИ СТЕ ВИДЕЛИ ОВАЈ ЛЕПИ САКО НА НЕКОМ ОД ЧЛАНОВА КЛУБА?

НАРАВНО ДА САМ ВИДЕО? ХЕЈ, ЕДИ, ЕВО ТВОЈ САКОА?

БАШ ДОБРОТ ВИ СТЕ ГА НАШЛИ?

ТАЧНИЈЕ, ПАО МИ ЈЕ У РУКЕТ

ЛЕПО ОД ВАС ШТО СТЕ ГА ДОНЕЛИ? ДА ПОПИЈЕМО НЕШТО?

РАДО? МОЖЕМО ПОРАЗГОВАТИ О ОНОМЕ СИНОУ?

ИГРАЈМО ЊЕГОВУ ИГРУ?

ВИ, ИЗГЛЕДА, НЕ ЦЕНИТЕ ТАЛЕНАТ ЦИНА РАША?

ТАЛЕНАТ? МЕНЕ ЈЕ ВИШЕ ИМПРЕСИОНАРАТА ОНА ГУЖВА?

ДОБРО ВЕЧЕ, РОС?

... ВЕЧЕ, МАРИО? КО ЈЕ ОНАЈ ТИП СА ДЕЈВОМ?

ТА ГУЖВА ЈЕ БИЛА ПОМАЛО ОРГАНИЗОВАНА ... ТО ВАМ ЈА КАЖЕМ?

НЕ ПОЗНАЈЕМ ГА? ДОНЕО ЈЕ САКО ДЕЈВУ ... НА ЊЕМУ ЈЕ БИЛА ЗНАЧКА КЛУБА?

АХ?

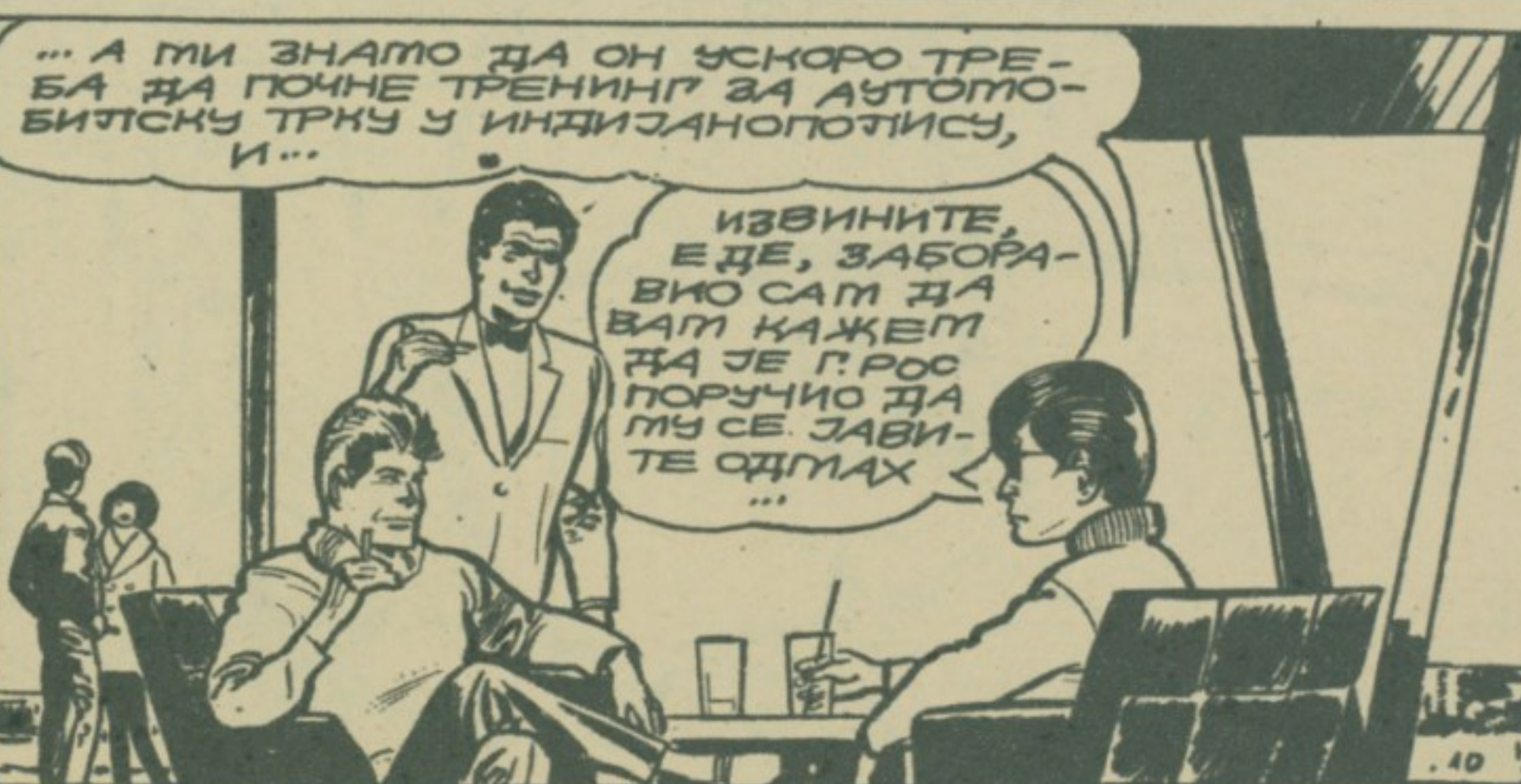
ЕДИ РЕ СЕ ИЗБРЕЉАТИ?

ЗАШТО ЛИ ЈЕ ДОШАО ОВАТО? МОГАО ЈЕ САКО ОСТАВИТИ У ГАРДЕРОБИ?

МАРИО, КАЖИ ЕДИ ЈУ ДА ГА ЗОВУ НА ТЕЛЕФОН?

... А МИ ЗНАМО ДА ОН УСКОРО ТРЕБА ДА ПОЧНЕ ТРЕНИНГ ЗА АУТОМОБИЛСКУ ТРКУ У ИНДИЈАНОПОЛИСУ, И...

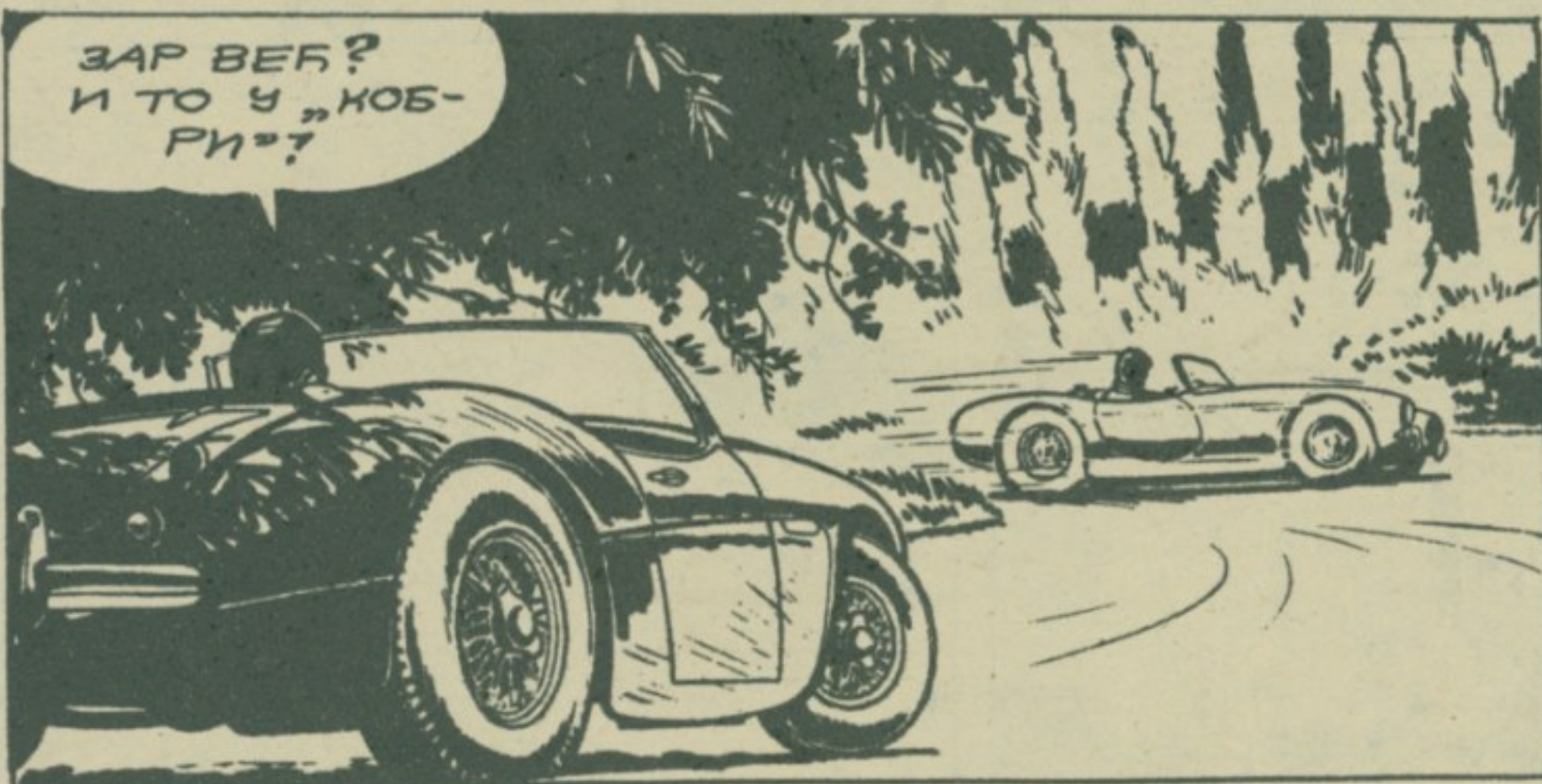

ИЗВИНИТЕ, ЕДЕ, ЗАБОРАВИО САМ ДА ВАМ КАЖЕМ ДА ЈЕ ПРОС ПОРУЧИО ДА МУ СЕ ЗАВИТЕ ОДМАХ ...

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

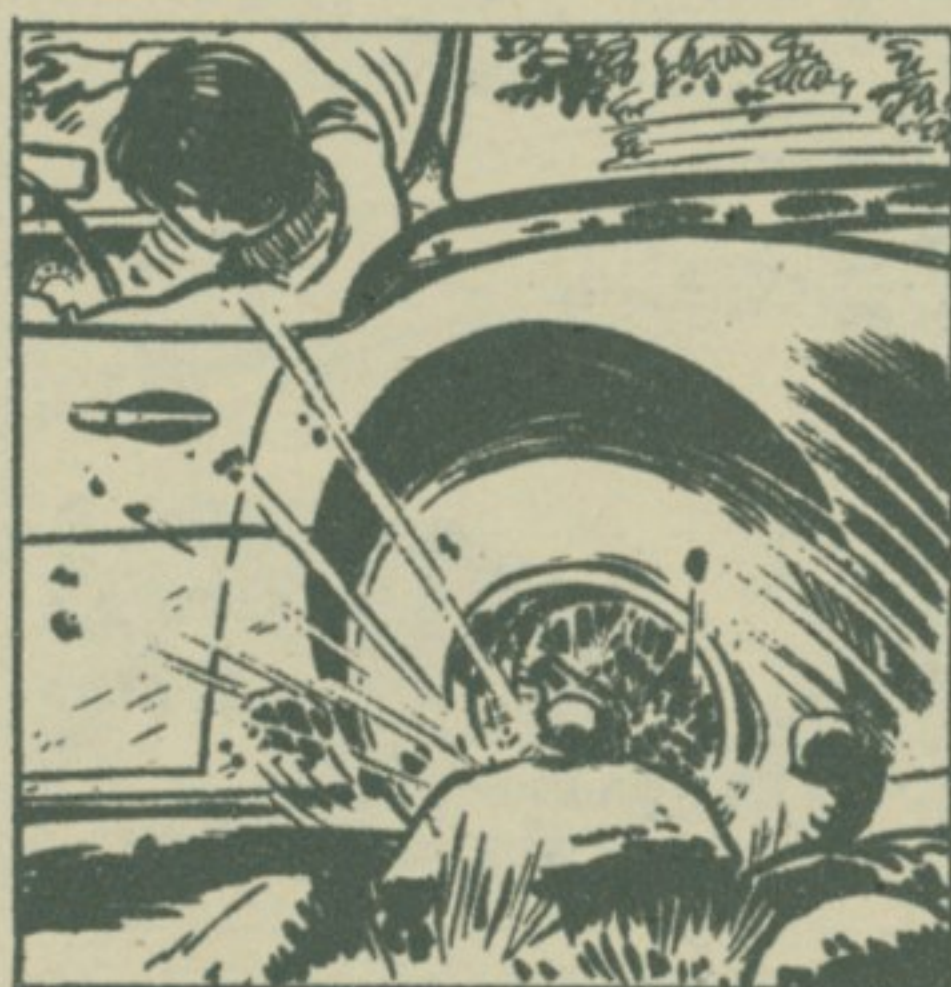
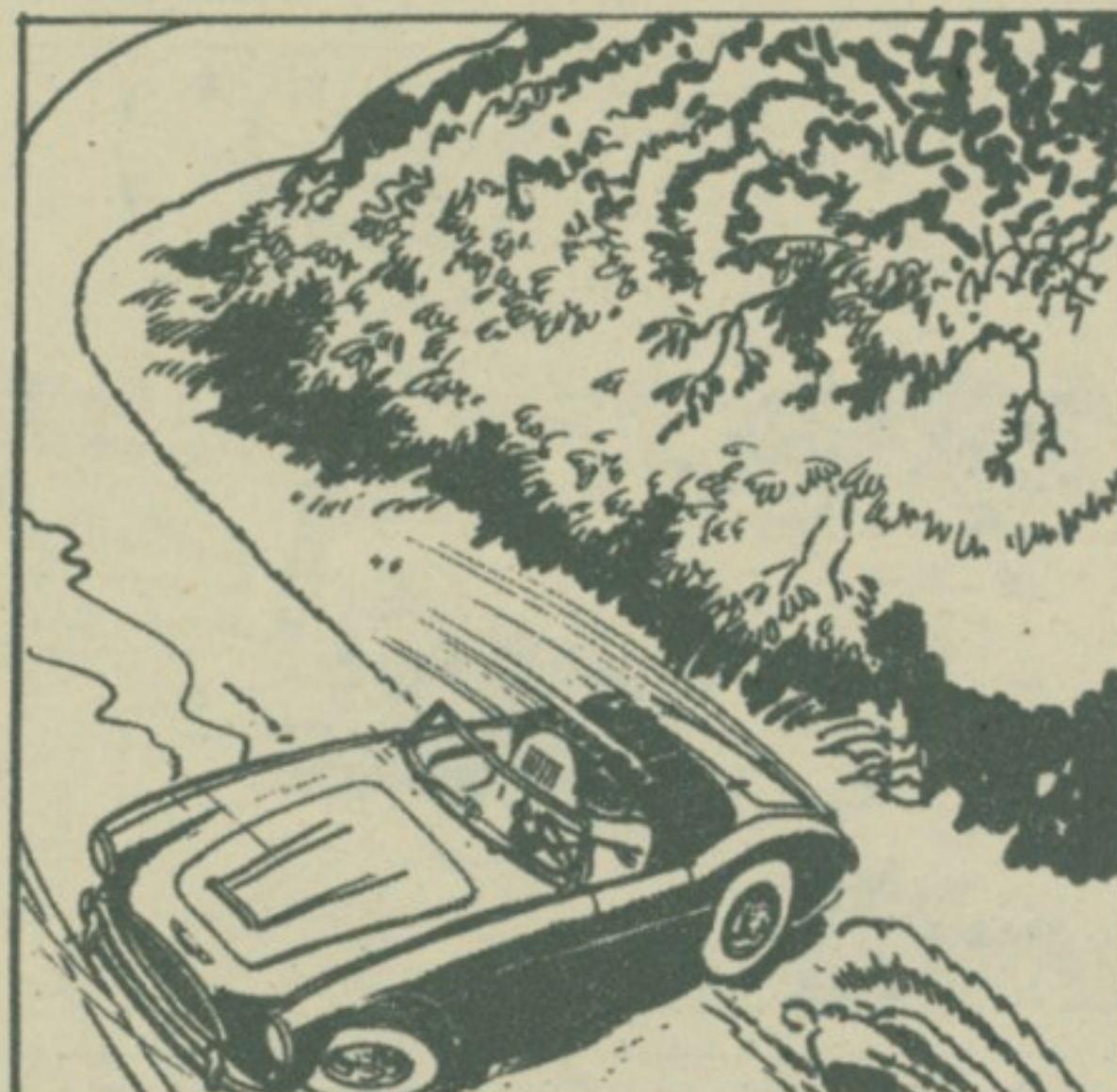
ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

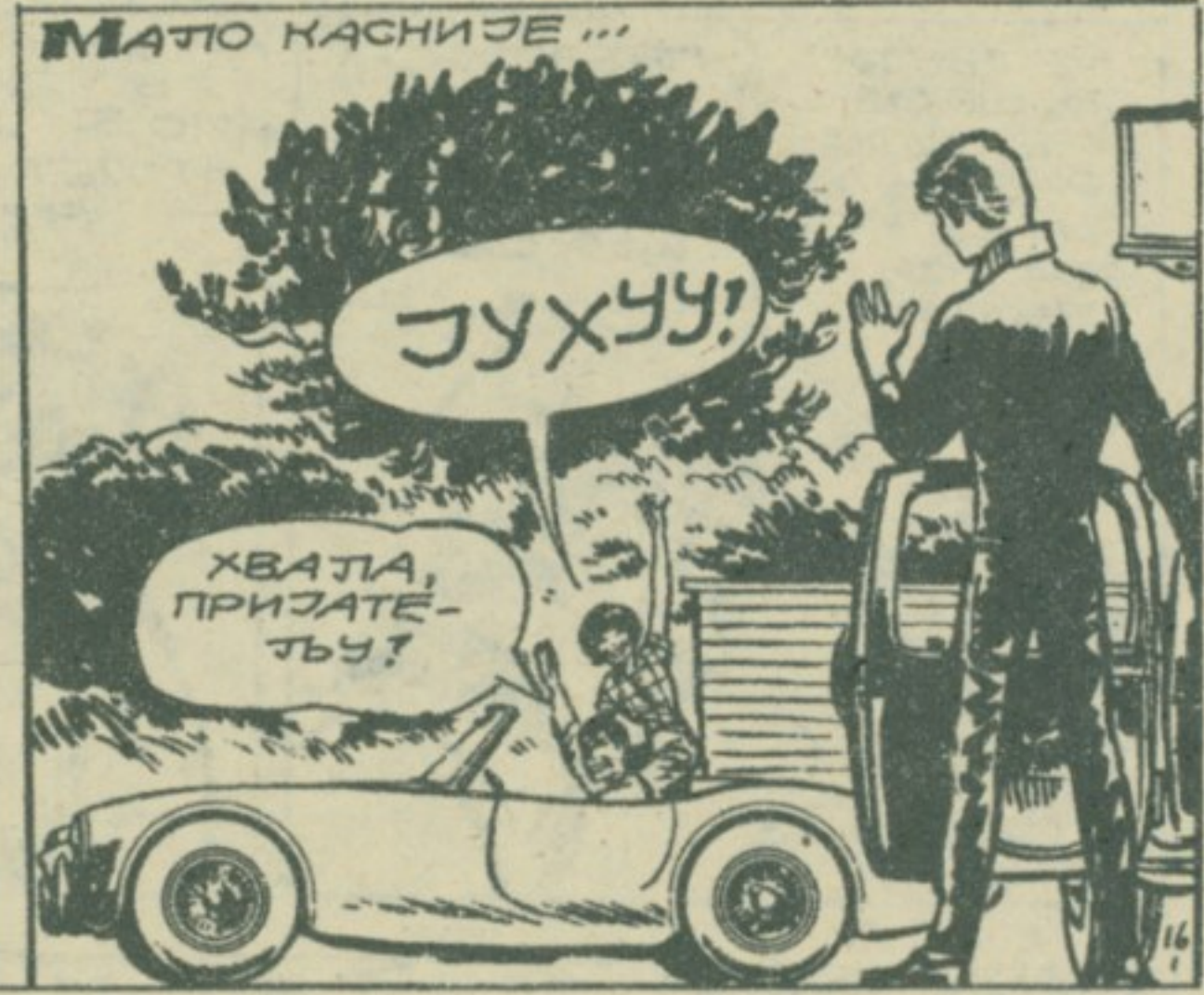
ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ОХО... ОВАЈ ПУТ ВОДИ ПРАВО ДО МОРА?

ОНО ЈЕ НЕКО ПРИВАТНО ИМАЊЕ?

ПРИКРИКУ СЕ ОВДЕ?

НИКОГ ЖИВОГ? ХАЈДЕМО...

РАДО БИХ СЕ ЗАВИО ЕЖЕНУ? МОРАМ ПОТРАЖИТИ ТЕТЕ-ФОН?

КАО ПОРУЧЕНО?

АЈУ? СИТВИ-ЗА? ОВДЕ ЖАН... ЈА, ДОБРО САМ? ДАС МИ ЏИ-НА РАША?

НИЈЕ ОВДЕ? МИСЛИМ ДА ИМА САСТАНАК СА ХОБАРТОМ! ГДЕ? ... НЕ ЗНАМ!

ПОКУШАЈ ДА ГА НАБЕШ И ПРЕ-НЕСИ МУ СЛЕДЕЋУ ПОРУКУ: ЈА ПРАТИМ ЈЕДНОГ ТИПА! ТРЕНУТНО ЈЕ НА ЈЕДНОМ ИМАЊУ НА ОБА-ЛИ?

ТО ЈЕ У СУСЕДСТВУ ПЛАЖЕ ЛОНГ АСТБЕНД СА-УНД! СУПЕРИВА КУЋА... ИМА ТРЕМ У КОЛОНИЈАЛНОМ СТИЛУ! МОЈА КОТА СЈ ПАРКИРАНА ИЗА ЈЕДНЕ ПЕШЧАНЕ ДИ-НЕ, ДЕСНО ОД ПУТА?

У РЕДУ, СВЕ ЋУ ЗАПИСА-ТИ?

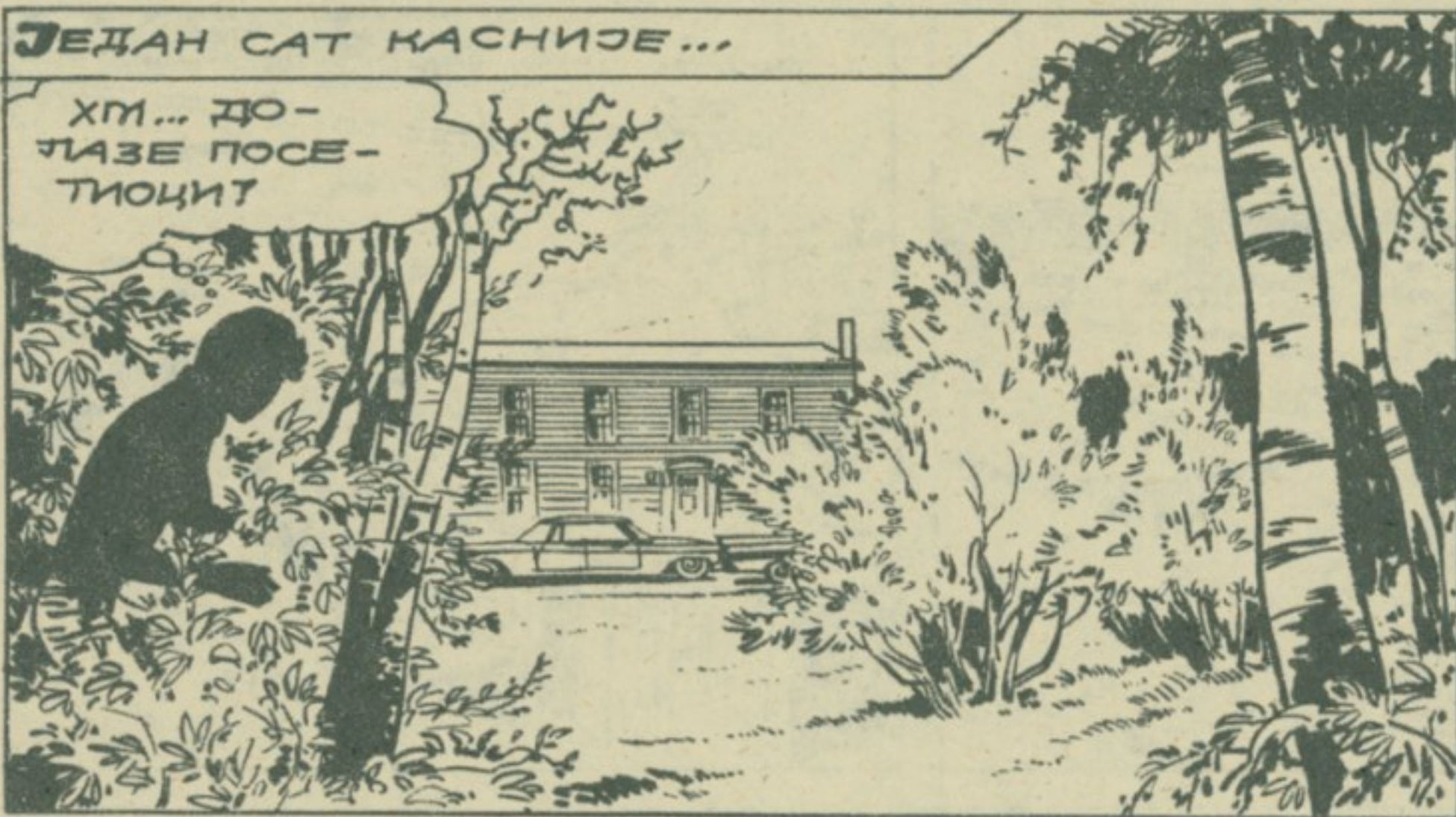

ДО МРАКА ИМАМ ВРЕМЕНА ДА РАЗГЛЕДАМ ОКОЛИНУ И ДА ЗАЧУ-МЕТ БУСИСУ У ОНОЈ ШУМИЦИ ИЗА КУЋЕ?

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ЈЕДАН САТ КАСНИЈЕ...

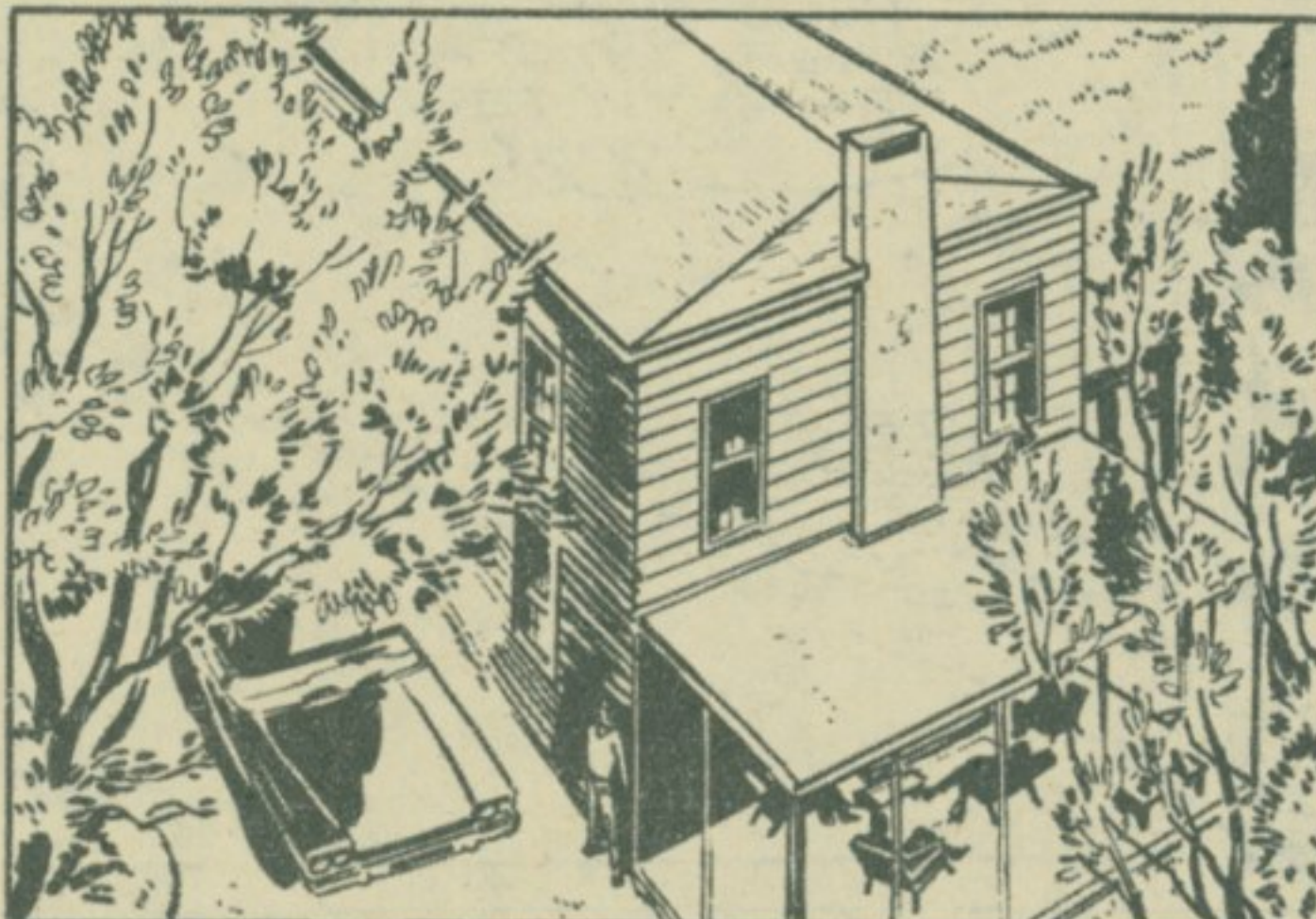
ХМ... ДО-
ЛАЗЕ ПОСЕ-
ТИОЦИ?

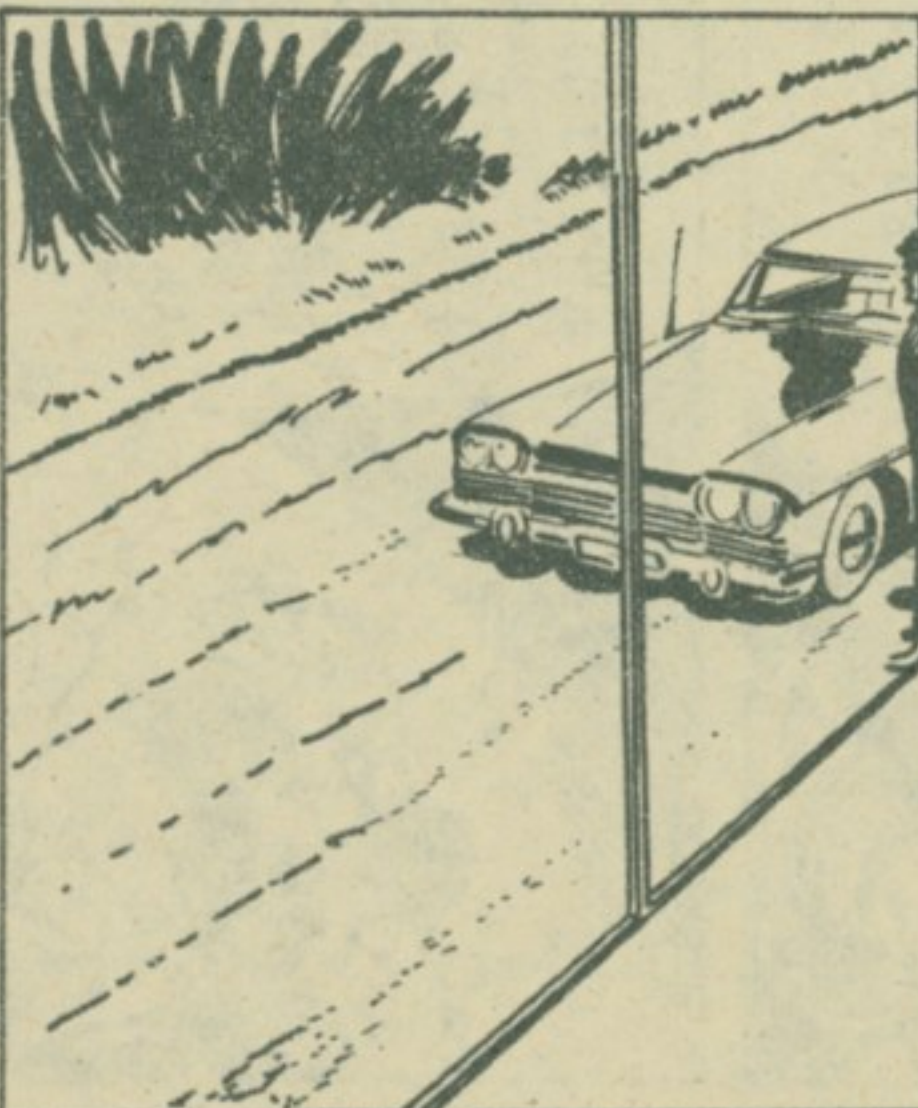
СЕДЕ НА ВЕРАН-
ДИ! МОГАО БИХ
ПОКУШАТИ ДА СЕ
ПРОВУЧЕМ ИЗМЕЂУ
КОТА...

КЉУЧЕВИ СУ
У КОЛИМА...

ТО ЈЕ ОН?

НЕ? НЕЗГОДА
КОЈА СЕ ДОГО-
ДИЛА ЕДИЈУ НИ-
ЈЕ СЛУЧАЈНАТ
ТРЕБА ДА СЕ ЗА-
МИСЛИМО?

ЈА НИКАД
НИСАМ ОДО-
БРАВАО ВАШЕ
МЕТОДЕ! ЗАШ-
ТО НЕ БИСМО
ПРИХВАТИ-
ЛИ ЧАСНУ
БОРЕУ?

НЕБЕМО САД О
ТОМЕ! НЕ МОЖЕМО
СЕ ВИШЕ ПОВУКИ!
УПОЖИЛИ СМО МНОГО
НОВЦА, А ПОСЛЕДЊИ ПО-
ДАЦИ О ПРОДАЈИ СУ
КАТАСТРОФАЛНИ?

ЗВРР!

АПО? ... ШТА?Т
ОВДЕ? ХВАТА,
КЕРОЛ? У РЕ-
ДУТ...

ЈАВЉАЈУ
МИ ДА ЈЕ
ШПИЈУН
У БЛИЗИ-
НИ?

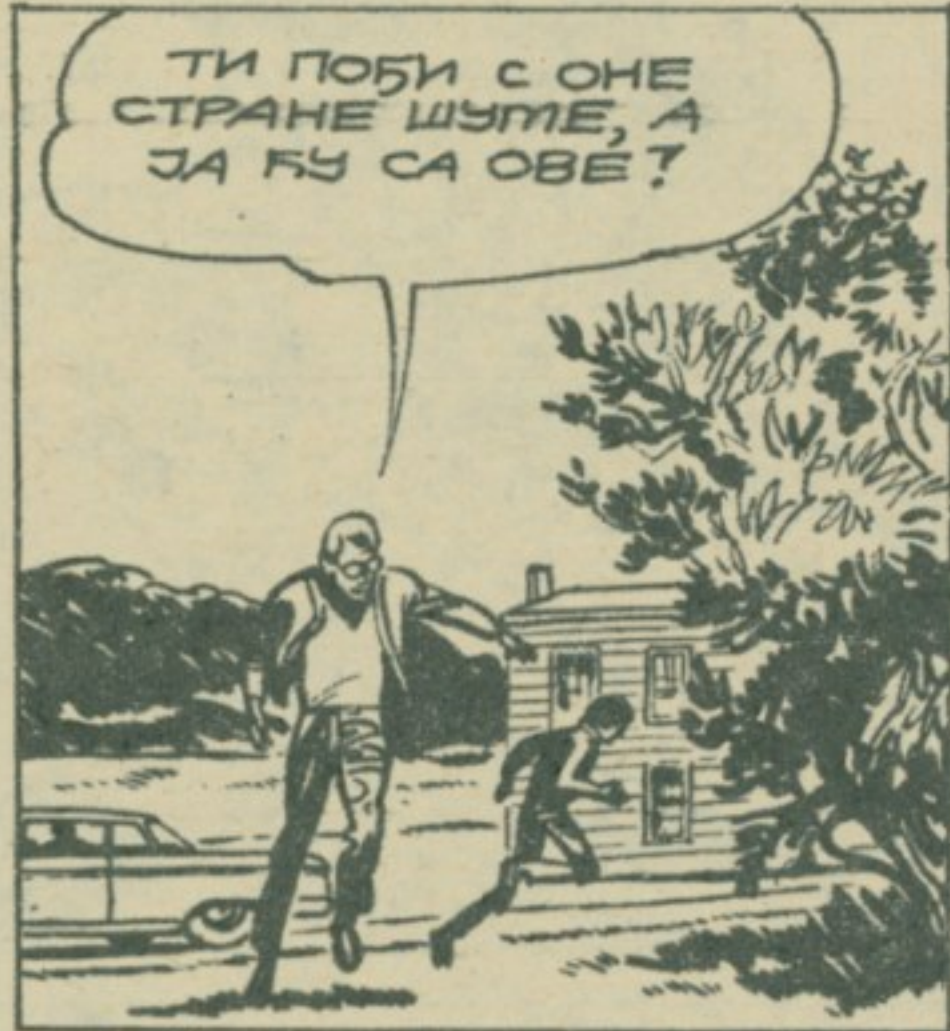

ВРАТИМО СЕ МИР-
НО У КУКУ, А ЗАТИМ
ПОБИМО? ВАС ДВОЈИ-
ЦА У ПОРШЕУ, А ТИ,
ЕДИ, СА ПНОМ?

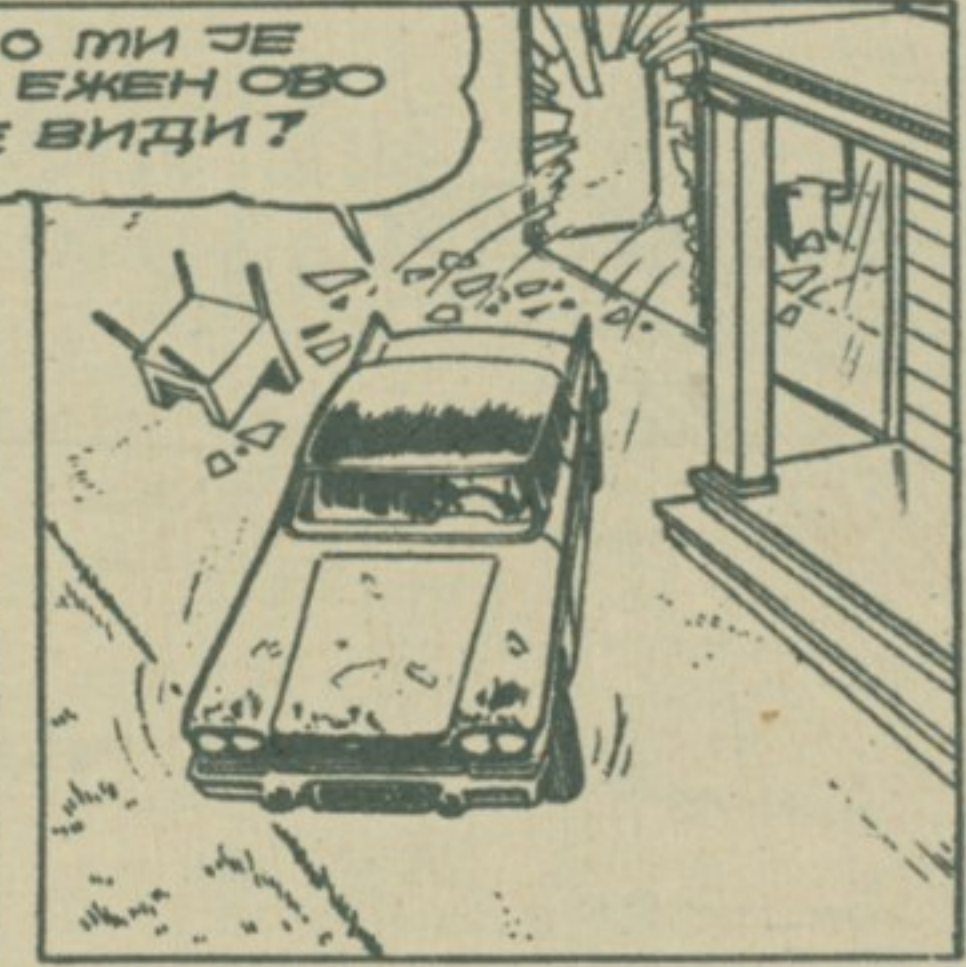
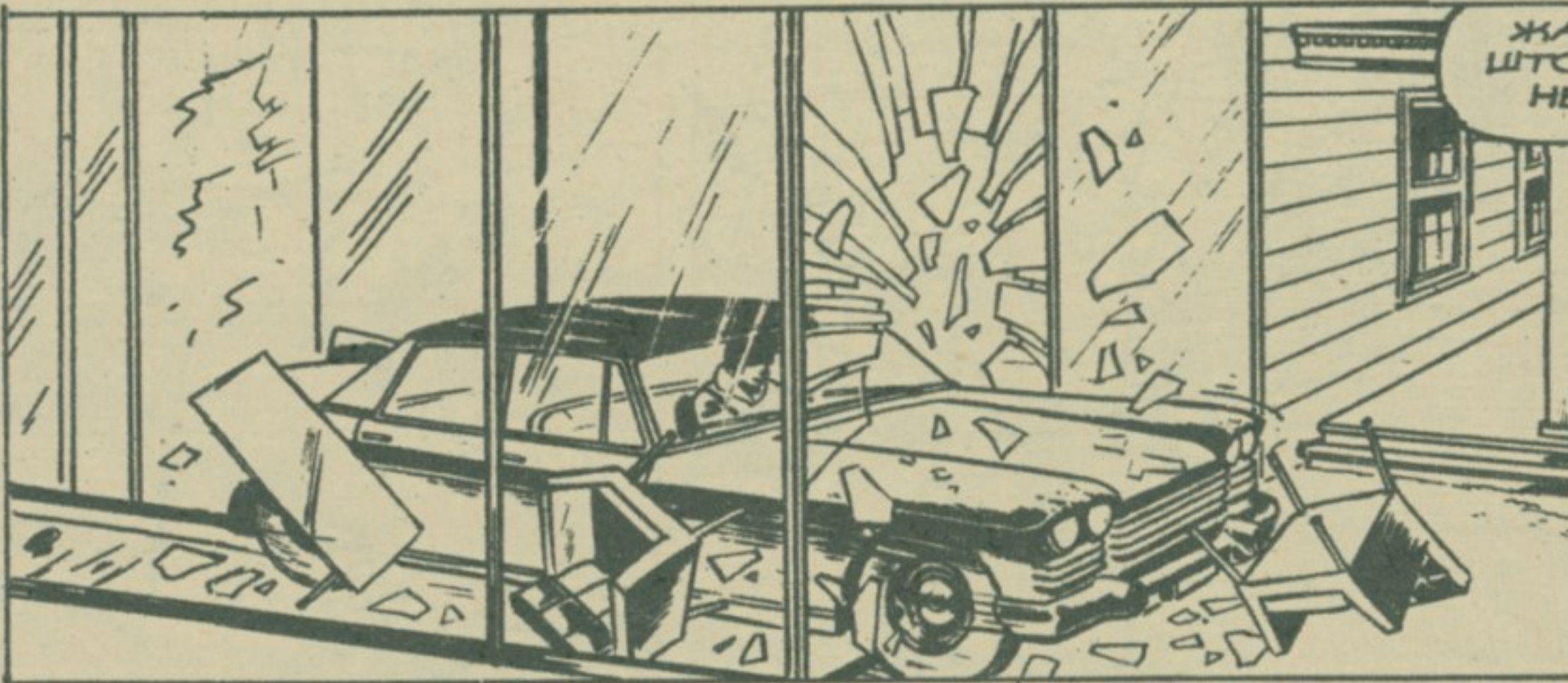
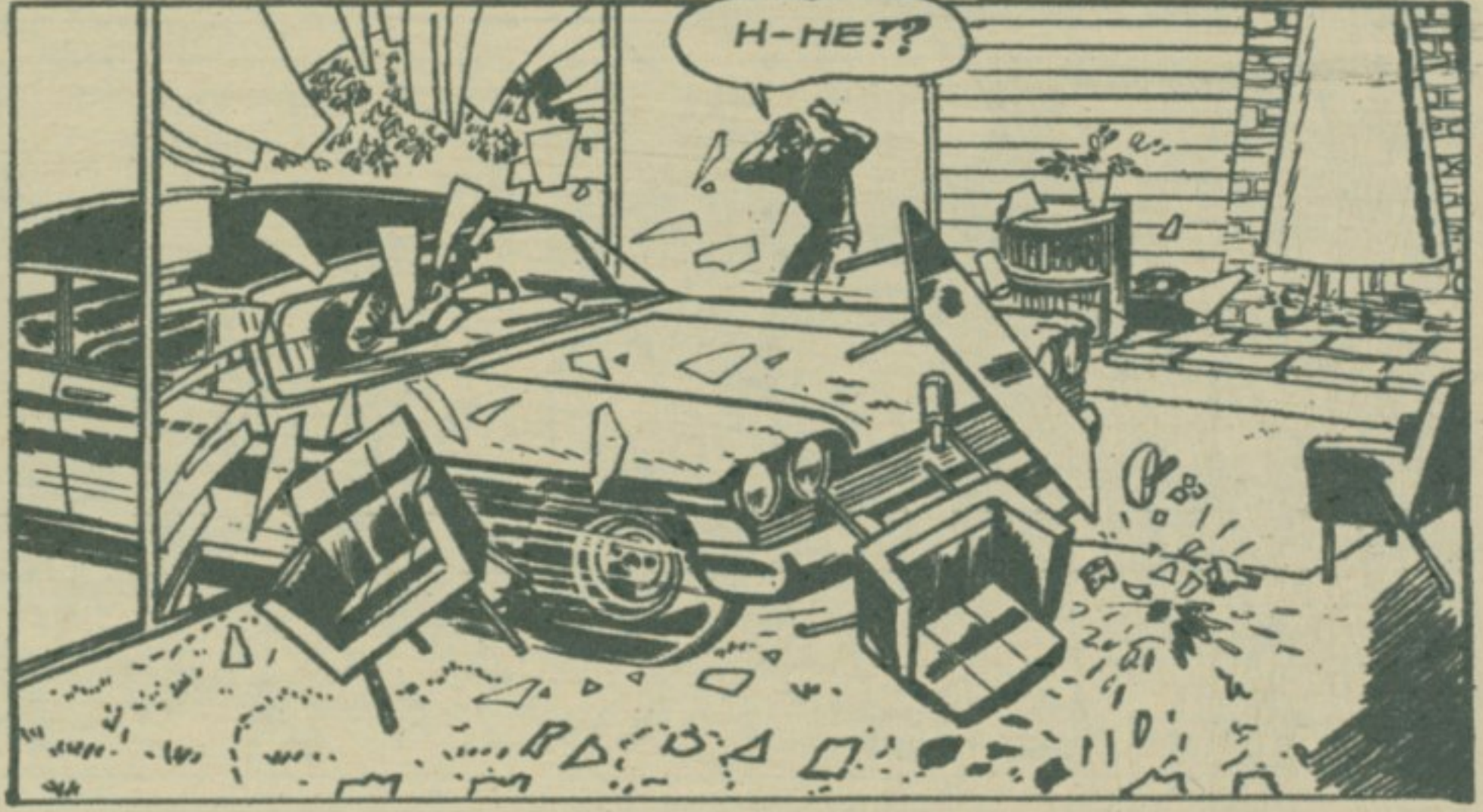
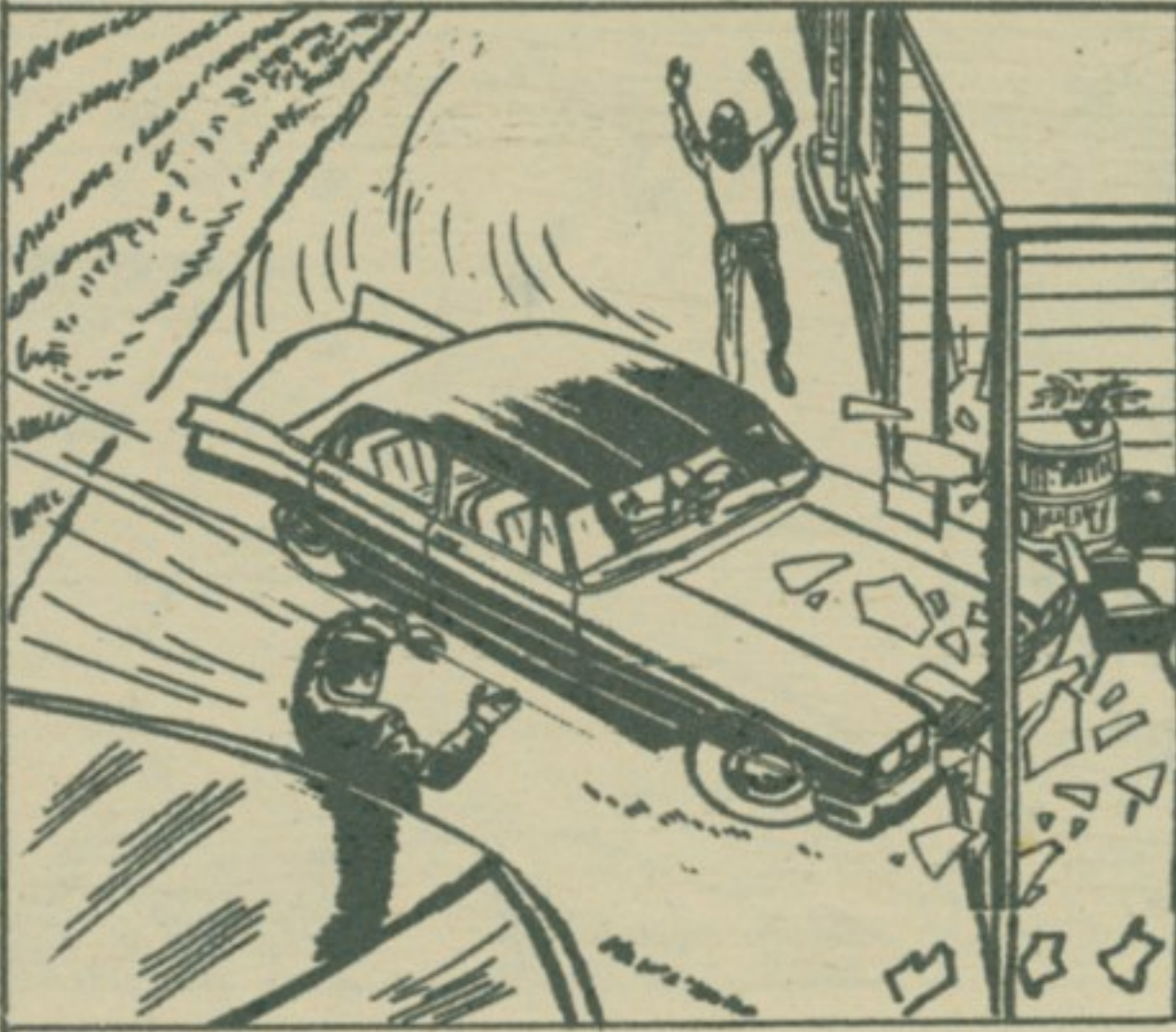

ОВДЕ ПОСТА-
ЈЕ ВРУ-
РЕ?

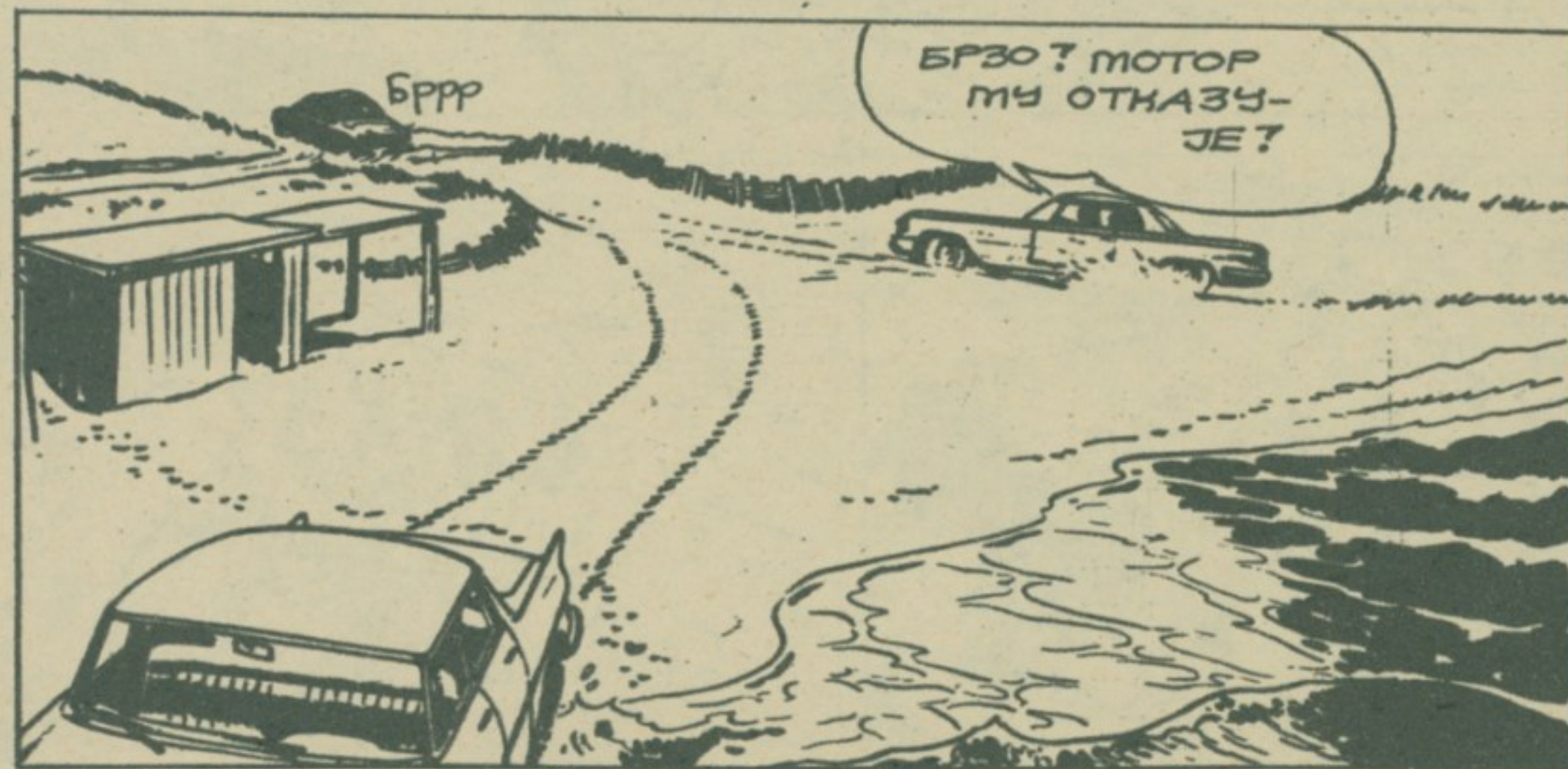
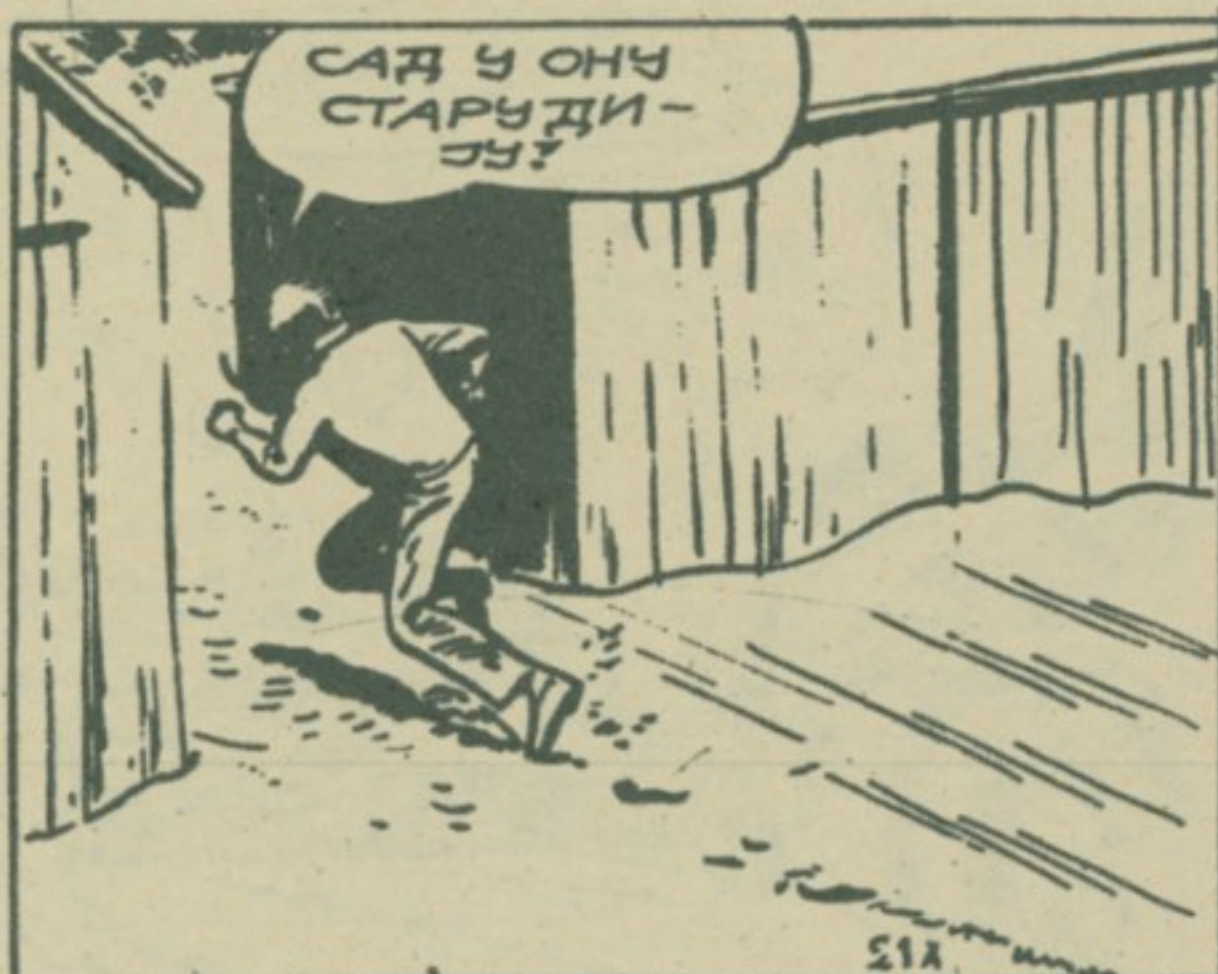
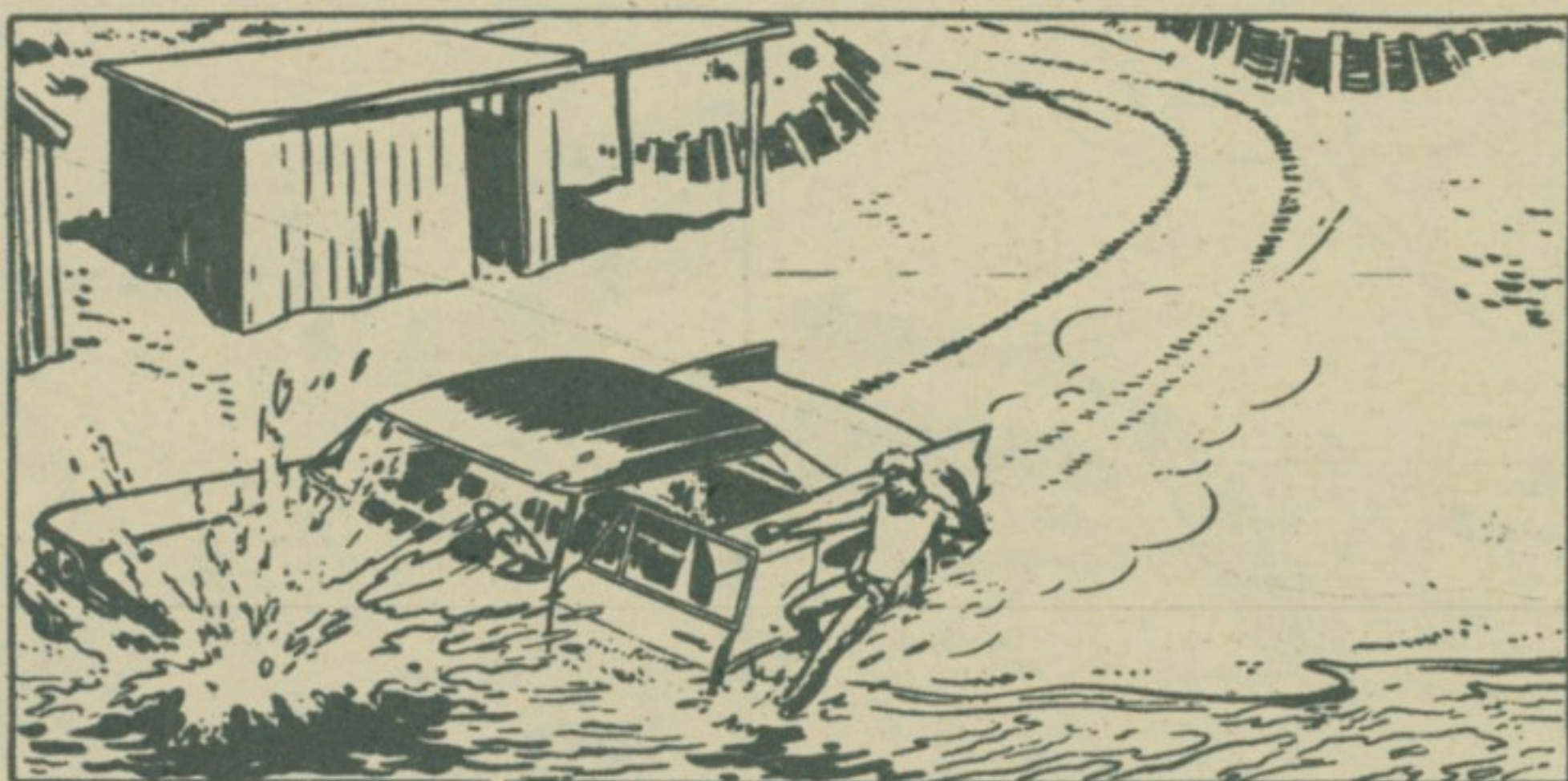
ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

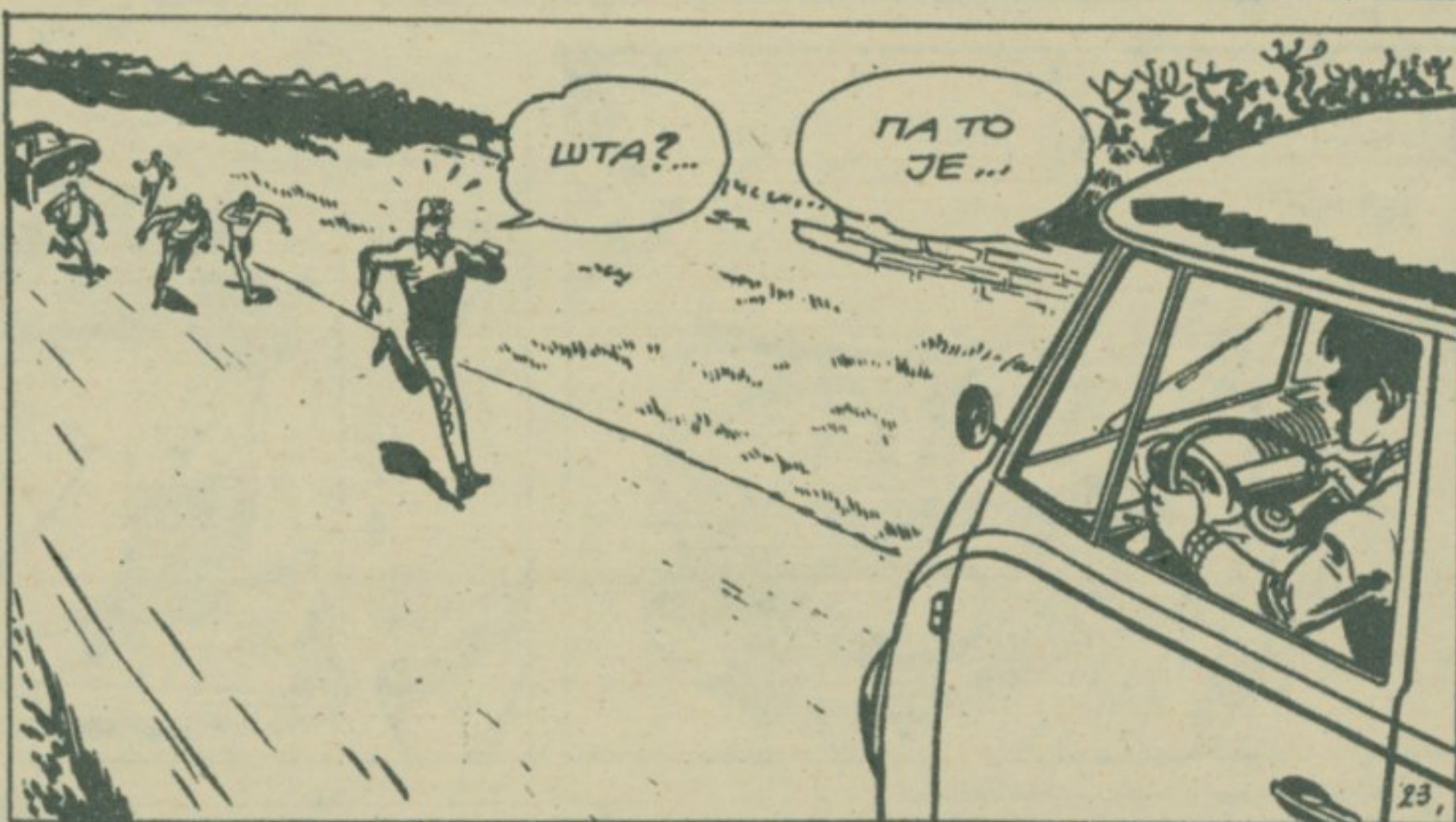
ДУЕЛ ЗВЕЗДА

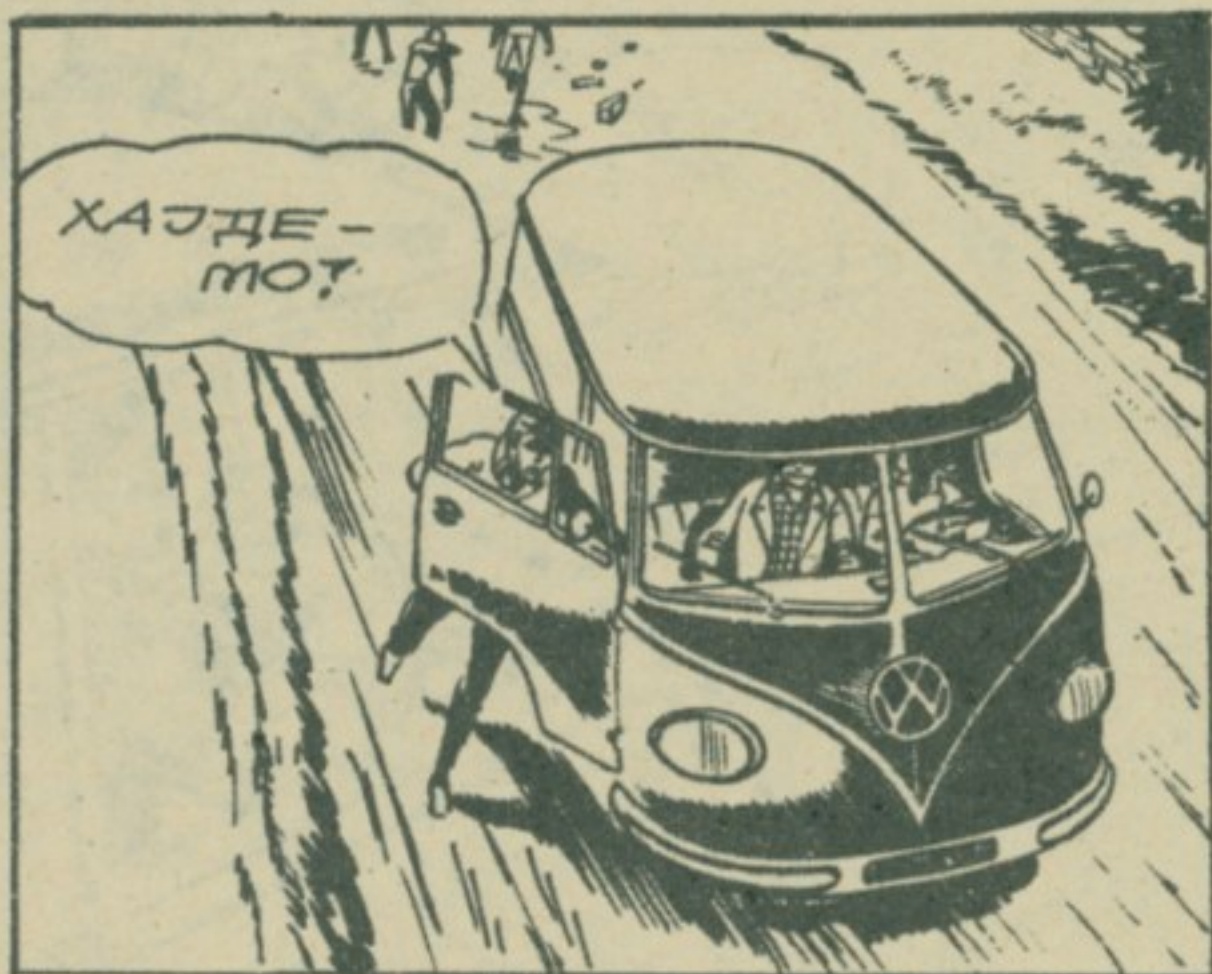
ДУЕЛ ЗВЕЗДА

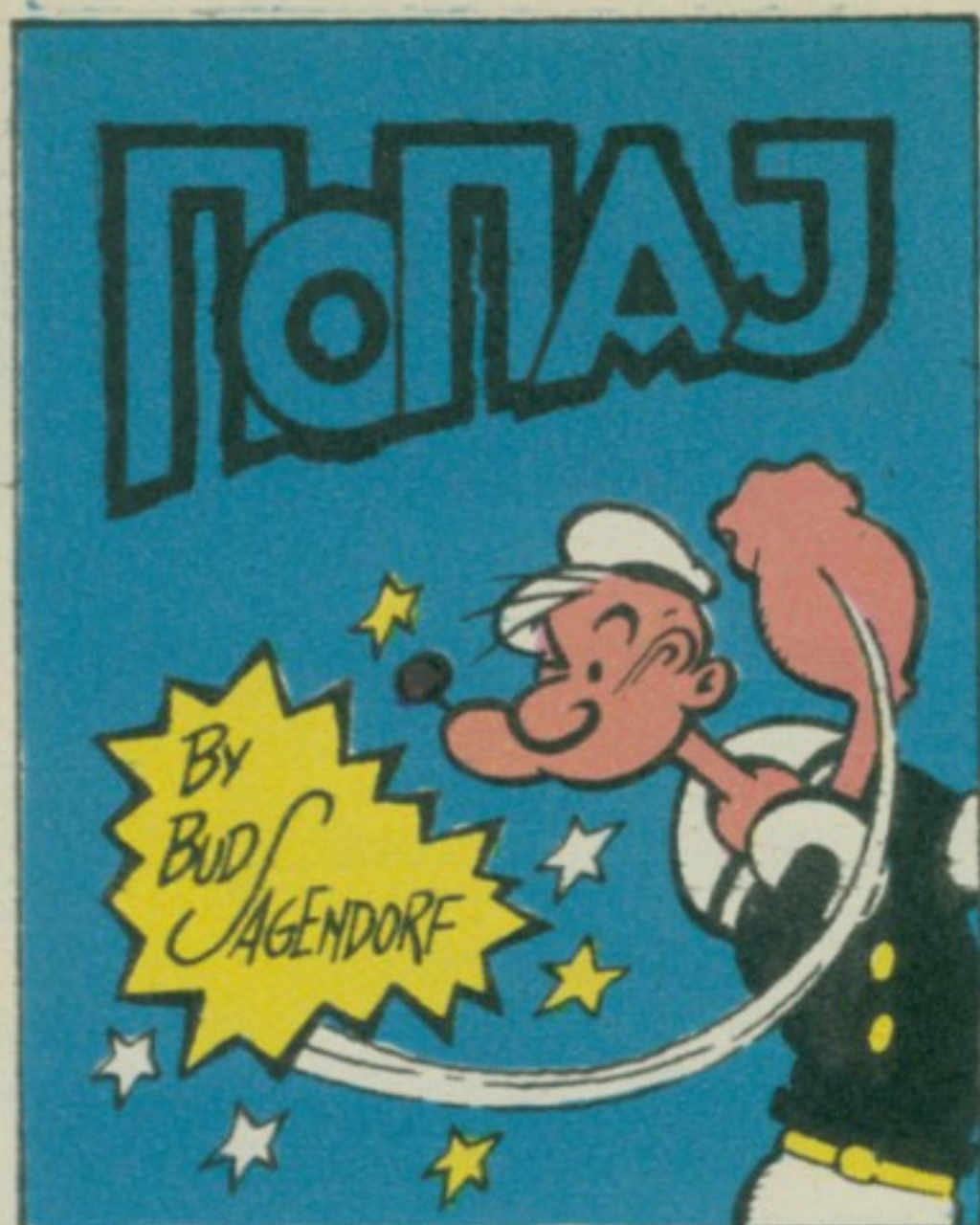

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ДУЕЛ ЗВЕЗДА

ВЕЛИКЕ ПРЕВАРЕ

ПОКОНДИРЕНИ М

Нема страшнијег удара за једну мајку него кад изгуби дете. Када су Енглескињи Тичборн 1854. године јавили да је њен син Роџер страдао у бродолому негде на обалама Јужне Америке, она у то напросто није могла да верује. Била је сигурна да је у питању нека страшна грешка, да је њен син жив и да лута по свету. Уосталом, зар од најраније младости није испољавао радознао и, помало, пустилован дух?

Мајка је, наравно, очајавала што јој син не пише и ниједном речју не јавља да је жив и здрав. Ипак, опраштала му је ту немарност и живела у нади да ће га једног дана поново угледати.

Прошло је 11 година. Умро је лорд Тичборн и тако је мајка несталог Роџера остала сама. Не могавши то да поднесе у разним светским новинама објавила је позив свом сину да јој се врати и — преузме наследство које му је припало после очеве смрти и које је износило око 52 хиљаде фунти.

Леди Тичборн после овога није дуго чекала. Из да-

леког Сиднеја стигао јој је глас да се њен син јавио после објављеног позива тамошњим властима и да ускоро треба да крене кући! Само да га жива дочека...

ТИЧБОРНИ СУМЊАЈУ

Дирљив сусрет између мајке и сина одиграо се у Паризу, у зиму 1866. године. Леди је приметила да њен драги Роџер изгледа доста млађи за своје године, а и некако здравији: био је румен и подготвен. Па, утолико боље, мислила је! Обрадовала се и снаји и унуци које су допутовале са младим сер Роџером.

Прича сер Роџера била је стварно необична. После бродолома у Јужној Америци, који се стварно догодио, он је успео да се спасе пливајући на дасци. Затим се укрцао на неки брод као обичан морнар, па је тако доспео и до Аустралије. Настанио се у месту Вага, запослио код неког месара и, мало помало, уштедео

довољно да је и сам могао да отвори радњу.

Тако је живео све док није прочитао мајчин позив у новинама. Наравно, одлучио је да јој се одмах јави, месарницу је затворио, а како је сад поседовао 25 хиљада фунти — одмах се задужио и за 20 хиљада купио хотел. За сваки случај. Осталих пет хиљада фунти послужили су њему и породици да плате далеко путовање до Енглеске, па затим и до Париза и, разуме се, да од тренутка кад су добили наследство живе на лордовски начин.

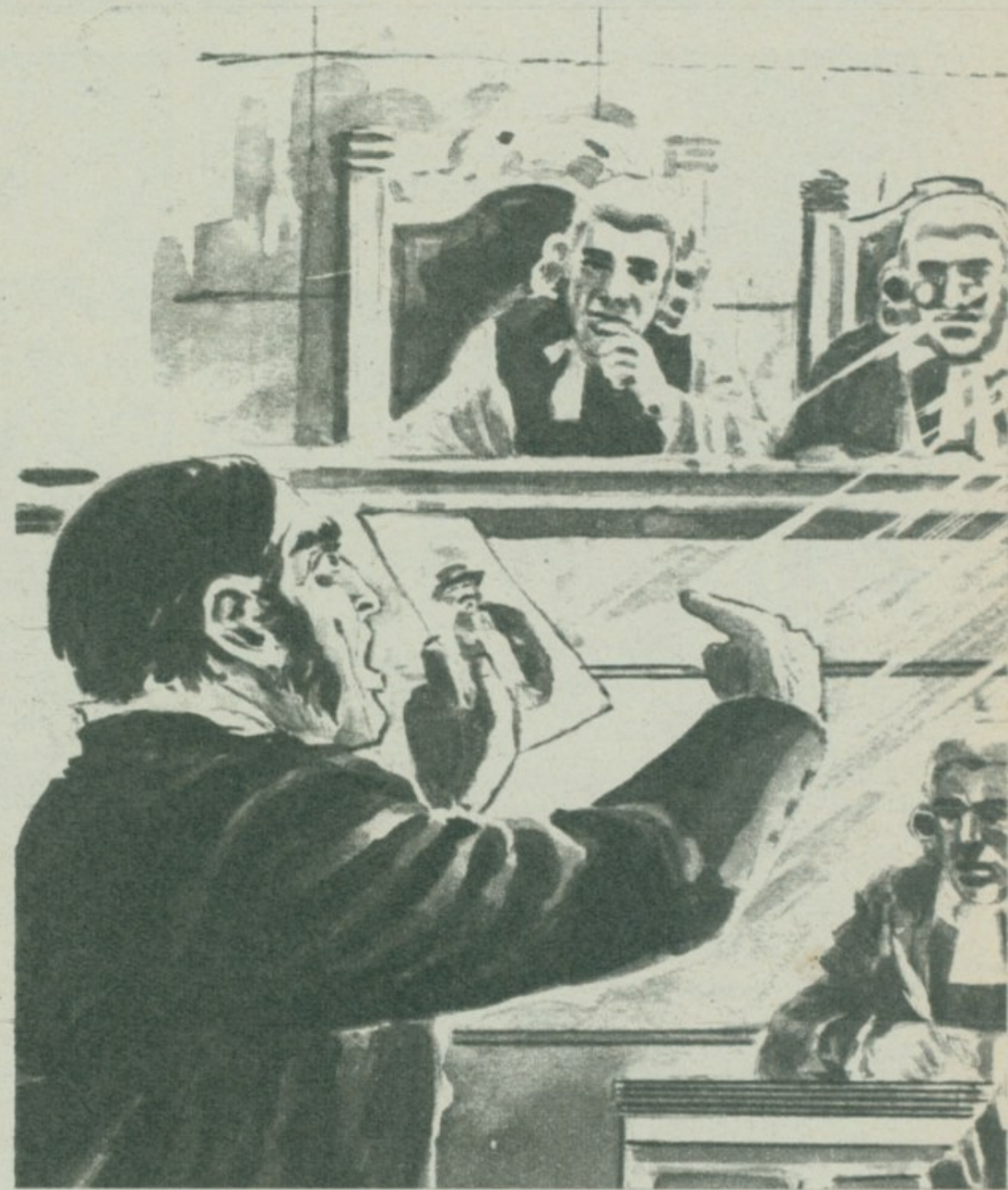
Леди Тичборн је била ганута и блажена. Али, остали Тичборни били су трезвенији и ангажовали су најбољег детектива тог времена инспектора Џонатана Вичера да разјасни ствар око „васкрслог“ сер Роџера.

ИНСПЕКТОР ЈЕ БУДАЛА!

Вичер није губио време. Прво што је установио било је да се тобожњи сер Роџер, стигавши из Аустралије у Лондон, најпре обрео у Истенду где је посетио породицу месара Ортона. Тек после тога пожurio је да пронађе своју вапијућу „мајку“. Ствар је за Вичера и све чланове породице Тичборн постала сасвим јасна када је инспектор установио и то да је право име „васкрслог“ — Артур Ортон. Био је рођени брат оног лондонског месара.

Даље су се подаци низали логичним редом: незадовољан што је са братом делио радњу и посао, Артур Ортон је одлучио да се одсели далеко и обогати у белом свету. Он је, одиста, преживео бродолом на обалама Јужне Америке, али много раније него што је сер Роџер Тичборн тамо уопште пловио. Оно о путовању у Аустралију и отварању месарнице у Ваги — било је тачно. Довитљиви, а и храбри, касацин донео је „одлуку свог живота“ када је у новинама прочитао позив удовице Тичборн сину да јој се јави.

И стварно, са мајком је све прошло како треба. Па

и наставило се, јер када је инспектор Вичер поднео удовици извештај о својим открићима, она се наљутила и, сва узбуђена, изјавила:

— Инспектор је безосећајна будала! Као да мајка не препознаје свог сина, па макар и после толиких година...

ЗАБОРАВНОСТ СЕР РОЏЕРА

Али, 1868. године леди Тичборн је умрла, а остали Тичборни тада су одлучили да прекину ову фарсу. Подигли су оптужницу и лажни сер Роџер нашао се на оптуженичкој клупи.

Суђење је било својврстан догађај о којем су писале све новине. Јадни Ортон! Све што је постигао на спектакуларан начин полако се, као кула од карата, рушило пред неумољивим питањима тужитеља!

Испоставило се да је „сер Роџер“ патио од изразите амнезије. Потпуно је заборавио првих 16 година свог живота: књига које је читао, школе, игара, баш

ничег није могао да се сети. Његова заборавност ишла је дотле да више није знао ни девојачко презиме своје вољене мајке, а рођака, пријатеља, и уопште кругова у којима су се Тичборни кретали, никако да се сети. Шта рећи о војној школи и три године проведене у војсци — јер прави Роџер је био официр — све је то ишчилило из заборавног ума овог четрдесетогодишњака.

Али, ако се он ничег више није сећао, Тичборни су доста добро запамтили појединости о изгледу и животу несталог Роџера. Прва ствар која им је упала у очи била је бујна, таласаста коса овог повратника — док је онај који је отишао био проћелав... И тако даље... пала је пресуда: 12 година строгог затвора!

Тако је окончан један од најнеобичнијих процеса великом преваранту. Треба ли још рећи да је Ортон изишао из затвора као сиromaх и да се више није могао ни вратити Аустралији и месарници. Све што је успео било је да своја

ПЕСАР

сећања уступи једном листу за 3 хиљаде фунти, али, то је отишло на враћање дугова.

* * *

Артур Ортон је умро у Лондону, у највећој беди. Ипак, толико новаца је у-

спео да накупи да му се на надгробни камен уклеше „Сер Роберт Чарлс Даути Тичборн“ — што је било име сина леди Тичборн! Занимљиво је да је датум његове смрти 1. април — дан који је и у Енглеској резервисан за шале и досетке и који они зову „Дан будала“...

М. К.

ВИЛИН КОЊИЦ — КОРИСТАН, А УГРОЖЕН

ЛЕТ за ШТРАУСА

Летео је преда мнош као летелица из неке фантастичне приче — с дугим прозрачним крилима која су светлосила на сунцу и знад мочваре. Два огромна испупчена ока, као од кристала, укочено су зурала у мене. Помоћу својих шест тамних ножица, направио је смртоносну замку, залетео се у рој ситних мува прогутавши десетак одједном.

Био је то мој први сусрет с вилиним коњицем. Од тада је прошло много година, а утисак је остао непромењен: он је прави мали соко међу инсектима.

Човек је одувек волео вилиног коњица. О њему су певали песници, славили га композитори — Штраус и Римски Корсаков... Уметници Истока и Запада и изливали су га од бронзе и сребра и сликали на порцулану и свили.

Вилин коњиц може да се нађе у свим мочварним пределима света, изузев у поларним пределима. Веровање да живи само један дан није тачно. Тачно

је то да неке врсте не живе дуже од недељу дана, али они отпорнији живе и до два месеца. Није тачно ни то да уједа. Веома је користан. За живота поједе на хиљаде ларви комараца, а једе и одрасле комарце. Сем тога, уништава опасне муве чије ларве живе као паразити у цревима домаћих и дивљих животиња, прогони и зелене муве које се у стадијуму ларве хране ранама повређених оваца и убија обичне муве и осе.

Критична фаза

Ово сићушно створење се појавило на Земљи 200 милиона година пре диносаура и 300 милиона година пре човекових предака! Најстарији фосилни остаци вилиног коњица с распонем крила од 68.5 cm нађени су у угљеним наслагама Коментрија, у близини Сент Етјена, у Француској. Како је готово једини преживели инсект из реда Paleotera, који не могу да савију крила уназад, веома је занимљив за научнике. Вилин коњиц, онакав каквог га данас знамо, постоји већ 150 милиона година.

У нашим крајевима живи вилин коњиц плаветни (Aeschna cyanea), врста која спада међу највеће и најлепше.

Тешко је поверовати да је овај фантастични летач, чије плаво-жуто-црно телашће блиста као изгладано док се преображава у ваздуху, пре тога био мала ларва негде на дну мочваре где се излегао из јајета. У периоду од 2-3 године ларва пролази кроз 10-15 стадијума и за то време њен омотач постаје све тежи, да би се на крају

ВАЗДУШНИ НАПАСНИК И АКРОБАТА ПРОЛАЗИ КРОЗ 15 СТАДИЈУМА — ОД ЛАРВЕ ДО БЛИСТАВОГ ЛЕТАЧА ПРИВЛАЧНИХ БОЈА

распукао по дужини и ослободио инсекта.

Ларва добија крилца и очи које све више расту. Поред малих шкрга које обезбеђују кисоник, на бочковима му се формирају отвори преко којих ће једног дана да дише — кад омотач постане толико тесан да ларва почне да се гуши. У потрази за кисеоником излази на површину и успује се уз трску тридесетак сантиметара изнад воде.

Тала наступа највеличанственији преображај који је могуће забележити у природи, то је тренутак када се ларва претвара у одраслог инсекта. Исушен ваздухом, омотач ларве се нагло цепа и инсект трзајима ослобађа главу и труп. Кад му се ножице суше и очврсну, ухвати се за кошуљицу која и даље стоји причвршћена за трску и новом снагом ослободи преостали део тела. Срце му убрзано пумпа крв и пуни судове у крилима која почињу да се шире као батон. За мање од 10 минута њихова величина од 5 милиметара прераста у готово 5 сантиметара. Истовремено, крила ојачају и постају провидна.

Тек рођени инсект затим се још више успује уз трску и — док се још одмара од напора — на његовом телу дугачком 8 сантиметара почињу да се појављују његове дивне боје. Ово је уједно најкритичнија фаза, јер понека пастрмка или птица могле би да га прогутују

а он, једноставно, није свестан опасности.

Главу може да окреће на све стране, а његова два огромна ока специјалне грађе и три обична смештена на челу обезбеђују му веома широко видно поље од 220 степени.

Чудо аеронаутике

Усни апарат вилиног коњица подешен је тако да храну може да жваће и у лету. Располаже и чулом укуса које је развијено до те мере да храну аутоматски избацује из уста ако је непријатног укуса. Ножице су му дугачке и длакаве, што му веома користи при хватању инсеката у лету. Доњи део тела доста је дугачак. Служи му не само за одржавање равнотеже, него и као кормило. На трупу се налазе крилца која може да покреће наизменично и одвојено и тако изводи акробације, које су недоступне за птице, а камоли за друге инсекте. Изузетак је комарац — својеврсно чудо аеронаутике. Вилин коњиц достиже брзину од готово 40 км на час, што је изузетно много ако се има у виду његова величина.

На жалост, вилин коњиц је све ређи. Нестаје заједно с барама и мочварама које човек исушује или је отрован инсектицидима.

Д. В.

1. ЗМАЈЕВА РИЗНИЦА ПЕСАМА ЗА ДЕЦУ

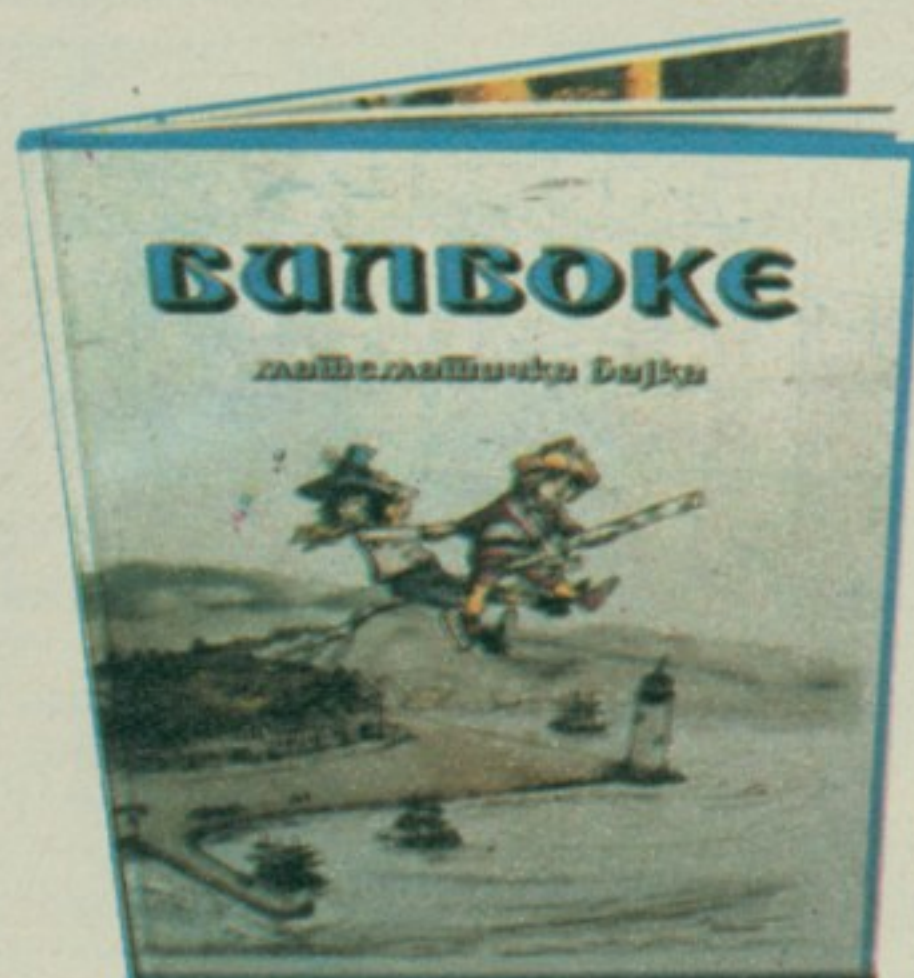
Избор најлепших песама најомиљенијег дечјег песника Јована Јовановића-Змаја. У песмама чика Јове Змаја генерације девојчица и дечака налазиле су свој свет, јер је песник умео да им се приближи и да их с очинском нежношћу учи љубави према свему што је добро и лепо. Избор песама Мире Алечковић.

Цена књиге 160.— динара.

2. ПУТОВАЊА МИША МИЈЕ

Доживљаје неуморног путника и радозналца, у стиху је испричао Лаза Лазић. Изванредне илустрације у боји и стихови који се лако читају и памте — то је најлепши начин да упознате Француску, Енглеску, Холандију, Белгију, Шпанију и Немачку.

Цена књиге 100.— динара.

3. БИЛБОНЕ — МАТЕМАТИЧКА БАЈНА

Џон Бакенховен је написао МАТЕМАТИЧКУ БАЈКУ. Кроз маштовиту причу и изванредне илустрације једног од најбољих илустратора у Европи, К. Холандера, лако се уче прве рачунске радње и већ на самом почетку заувек заволимо ту „страшну математику“.

Цена књиге 120.— динара.

ДЕЦО, НАЈЛЕПШИХ
ЕВО НАЈЛЕПШИХ
КЊИГА ЗА ВАС

4. ЗАБАВНИНОВА БИБЛИОТЕНА

Шест познатих бајки и прича које је Дизни учинио незаборавним. ДАМБО, СНЕЖАНА И СЕДАМ ПАТУЉАКА, УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА, МАЗА И ЛУЊА, ПИНОКИО и РОБИН ХУД, у богато опремљеном ковчежићу.

Цена комплета 120.— динара.

5. МИШНОВА БИБЛИОТЕНА

Прво коло нове библиотеке за најмлађе. Сливковнице које обрађују појмове из свакодневног живота са којима се деца сусрећу: НА ЛЕТОВАЊУ, О ЖИВОТИЊАМА, НА СЕЛУ, ВЕЛИКО И МАЛО, ШТА ДАНАС РАДИМ, ТОКОМ ГОДИНЕ.

Цена комплета 120.— динара.

Књиге можете подићи сваког радног дана од 15 часова у ИРО „Вук Караџић“, Краљевина Марка бр. 3, тел. 628-371, а можете их купити и у нашим представништвима у Новом Саду — Лазе Костића 22, тел. 28-338; Сарајеву — Симе Милутиновића 18, тел. 22-772; Светозарево — Славке Ђурђевић 6.б. згр. Б-3, тел. 23-313; Загребу — Николе Тесле 14/III, тел. 418-323.

„Политички Забавник“,

Издавачка радна организација „Вук Караџић“, Краљевина Марка 3

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем:

ЗА ГОТОВО — књиге под бројевима: _____ за укупну суму од _____ динара, коју ћу платити поштару када ми уручи књиге, умањену за 20% попушта. (Поводом „Дана младости“)

НА ОТПЛАТУ — књиге под бројевима: _____ за укупну суму од _____ динара, коју ћу платити у _____ месечних рата.

Најмањи износ наручбине на отплату је 300.— динара, с тим што месечна рата не може бити мања од 100.— динара.

(Непотребно прецртати)

У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

Рате ћу отплаћивати редовно сваког месеца најкасније до 10-ог у месецу, по пријему књига, рачуна и одговарајућег броја уплатница.

Презиме, име и очево име

Место, дан, месец и година рођења

Занимање

Поштански број и место

Адреса стана

Назив и адреса радне организације

бр. личне карте издате од СУП-а

Купац

Овера о запослењу за купце на отплату

ТРЧАЋУ, ДАО САМ РЕЧ!

Уз овације присушних, ошпочела је несвакидашња шрка машине и човека. Циљ се налазио високо на Сушорману.

На гробљу надомак Бара окупало се мноштво света. Дошли људи да одају последњу пошту жени угледног грађанина. Такъв је ред. А на сахрани се виде и стари пријатељи, чују нове приче.

У хладовини оближње маслине група људи мирно посматра погребни обред. Међу њима је и Војин Радовановић, трговац овдашњи. Истина, није познавао покојницу, али је чуо да је добра жена била, па, к'о вели, треба је бар до вечне куће испратити. Поп је већ завршавао свој део посла, кад до Војина и људи око њега допре љутит глас:

— Лажеш... Није мајка родила Црногорца који би ме данас претекао! — цептео је један плехати артиљеријски капетан обраћајући се тридесетогодишњаку до себе. — Не можеш ти од Бурмана доведе стићи за уру времена. Ја би можда и мога, али ти никад.

Нападнути човек се с нелагодношћу освртао око себе, као да тражи помоћ присутних. Знао је да је капетан напрасит човек, али овако... Није му друго преостало, него да погне главу и заћути.

И Војин је знао капетана, али не по добру. Одједном као да се у њему нешто преломи. Понос, шта ли?

— Неће бити, капетане, да си ти најбржи у овој нашој младој Црној Гори — приђе трговац официру. — Неће бити...

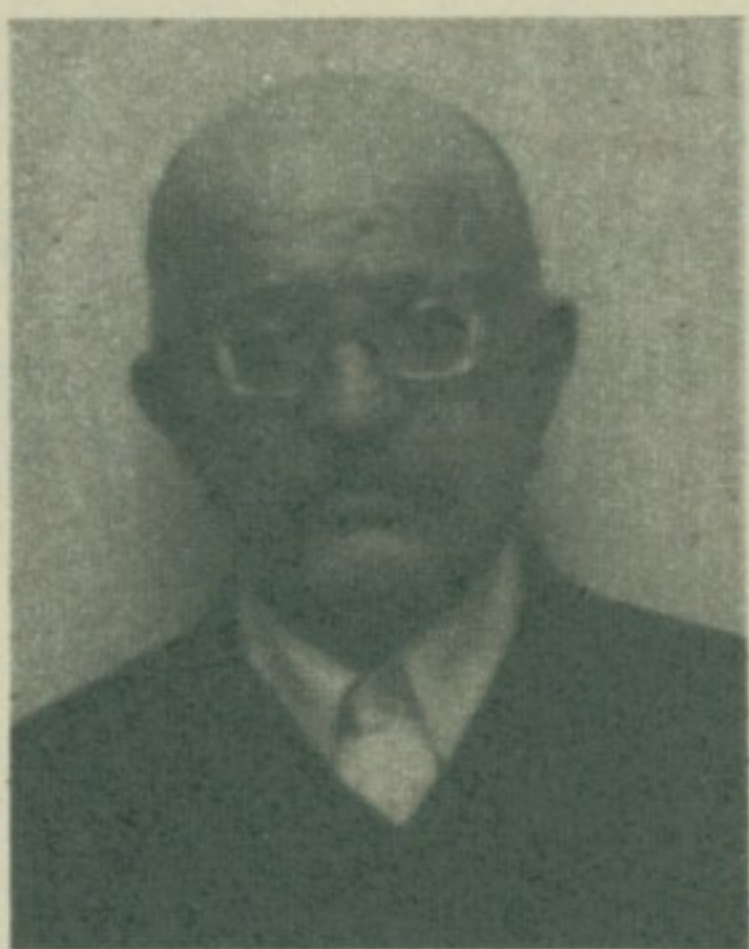
Изненађен речима придошлице, капетан се најпре трже а онда, љутит и повређен, запишта:

— Да не би ти, трговчићу, био кадар да ме претекнеш? Али, ако баш велиш, 'ајдемо сутра поред воза уз Суторман. Па ко пре стигне. Ево — и маши се за цеп узбуђени официр — 300 динара за опкладу!

Сада се и тридесет деветогодишњи Војин изненади. Народ около већ заграја.

ИШЧЕНИВАЊЕ

Још се народ није ни развишао са гробља, а Баром и околином путоваше вест о необичној опклади. Истина, говорили су мештани, наш „ћира“ није много брз, до Вирпазара му треба цела три часа, али ко је још чуо и видео да се људи са машином тркају! До-

Војин Радовановић — човек је ипан победио.

кони су већ организовали и своје кладионице чији су улози, неретко, премашивали износ опкладе самих такмаца. А и кафеције су имале разлога да те вечери задовољно трљају руке — гости су до у дубоко у ноћ жестоко расправљали о сутрашњем „чуду невићеном“.

У међувремену је од угледних мештана састављена и специјална комисија задужена да се брине о регуларности трке: старт је заказан за сутрадан, 25. септембар 1937, у девет часова када, по реду вожње, полази композиција за Вирпазар.

Кренувши око осам часова ка железничкој станици на Пристану, Војин Радовановић није могао да верује својим очима: и велико и мало слегало се у свечаним одежама ка станици. Узбуђен због скорог почетка трке а и изморен несаницом која му претходне ноћи није дала мира, коштуњави трговац се тешком муком довукао до станице.

Капетана још није било. Машиновоћа Панта је већ припремао локомотиву. Радозналији су, желећи да изблиза прате целу трку, већ заузели места у два путничка вагона. А време као да је летело. Прошло је пола девет, а капетана још нема. И чланови Комисије су се већ узврпољили. Војин, одвојен од гомиле, стоји и, с времена на време, баца поглед на станични часовник.

— Побеже официр... — јави се један глас из гомиле.

Сад се и чланови Комисије почеше сашаптавати. Погледи масе све чешће су лутали улицом која је водила ка станици. Изгледа да је био задовољан једино

директор Барског железничког друштва...

Девет је часова. Чланови Комисије се згледаше и поћоше ка Војину:

— Радовановићу, пошто нема твог противника, проглашавамо те победником и добитником опкладе — достојанствено рече један од чланова.

— Ја сам дао реч и ја ћу да трчим! — пресече наставу тишину оштар глас.

ДИРЕКТОР ПОДМИЋУЈЕ

Изненађен насталим обртом, трговцу жустро приђе директор Барског друштва покушавајући да га одврати. Узалуд. Војин је остајао при свом.

Осећајући да се његовом возу не пише добро, директор се прво узврпољи и онда, видећи да нема куд, понуди тврдоглавом трговцу 10 хиљада динара да не трчи. Погледавши га с неверицом, Војин само додаде:

— Човече, па ја сам дао реч!

И управо кад је кондуктер хтео пиштаљком да да

знак за почетак трке, директор нареди да се вагон са сољу постави на станицу. Сада су за локомотивом била само два путничка вагона.

Уз овације присутних, отпочела је несвакидашња трка машине и човека. Али, човек се није дао. Прескачући успут и плотове, јер је пруга пролазила и кроз дворишта, Војин је једва успевао да држи корак. А машиновоћа Панта наложио локомотиву као да се о животу ради. Ни правила није поштовао јер је морао да, по реду вожње, композицију зауставља на успутним станицама. И Барским пољем умаче машина човеку.

Војин ипак не посустаје. Суторман је његова шанса: уз планину воз спорије кде, а и пруга, пењући се, вијуга. По договору, трговац је могао да користи и пречице.

Дахће човек, али дахће и локомотива. Већ је припекло, зној се у потоцима слива низ плећа задиханог Војина. Али, човек се не да: стиска зубе и, бацајући повремено поглед ка циљу високом 550 метра, наставља бесомучну и неравноправну трку са машином.

На кривини подно циља, Војин је ипак успео да стигне захукталу композицију. Али, снага као да истаче са сваком грашком зноја, колена већ клечају.

— Напред, Војине, не дај се! — као кроз маглу допреше гласови из вагона... — Још само мало...

Као да се прену из неке обамрлости, човек истисну последњу снагу. Осети оштар увод на десној нози, али то више и није важно. Тунел је пред њим, неких педесетак метара. Чује и јасне гласове људи који су се сјатили на циљу.

— Успео сам, успео... — процеди Војин Радовановић и ничице паде пред тунелом. Маса одмах направи круг око њега. Иза окуке је стењала локомотива.

Воз је оборио сопствени рекорд: са Пристана до тунела на Суторману стигао је за 1 час и 17 минута. Војин, данас осамдесет једногодишњак, био је бржи два минута. Његова стаза била је дугачка преко 13 километара, композиције 21.5. Директор није могао достојанствено да поднесе пораз: сутрадан је са посла отпуштен Војинов брат железничар. Ипак, остало је записано да су многе светске агенције пренеле вест да је човек победио локомотиву.

П. Милатовић

ЧИН, ПРЕДМЕТ, СВЕТОСТ

НЕ ГЛЕДАЈ У СУНЦЕ

Око је парни орган који се састоји од очне јабучице, помоћних и заштитних делова. Очна јабучица има три најважнија слоја: споља је беонача (sclera) — чврста везивна опна у којој је на предњем делу смештена провидна рожњача. Испод ње се налази судовњача (choriocilca) која садржи бројне крвне судове и пигмент, а у унутрашњости је мрежњача или retina — чулни апарат ока.

У мрежњачи се налазе две врсте чулних творевина: чепићи и штапићи, које инервишу мождани и оптички живци, да би пренели видне утиске до центра у мозгу.

ПОПУТ ФОТО-АПАРАТА

Оптика ока слична је оптици фотографског апарата, јер овај орган има систем сочива, затим ширину отвора зенице може да се подешава, а мрежњача одговара филму. Правилно стварање слика омогућују оптички делови ока: рожњача, очно сочиво и, делимично, кристално тело које испуњава унутрашњост ока. Количину светлости која улази у око регулише дужице или iris, а налази се иза рожњаче. На њој постоји кружни

отвор — зеница или pupila — чију ширину подешавају фини мишићи. Тако се отвор зенице може смањити на пречник од само једног и по милиметра или проширити до 8 милиметара, зависно од нервног надражаја и јачине светлости.

ВИДНИ ПУРПУР

Као што стаклено сочиво може изострити слику на листу папира и сочиво ока — саграђено од јаке еластичне мембране и прозирних беланчевинастих влакана — изопштрава слику предмета или слика који се гледа на мрежњачи. Та слика која пада на жуту мрљу је обрнута и окренута у односу на предмет. Она се исправља тек у мозгу.

На задњој страни мрежњаче, насупрот зеници, налази се жута мрља или makula, која има површину од око једног квадратног милиметра. На њој се налазе искључиво чунићи — фото-рецептори помоћу којих разликујемо поједине боје. Штапићи — фото-рецептори, који разликују светло и тамно и интензитет сваке боје, сем тамноцрвене, налазе се са стране жуте мрље, на мрежњачи у којој се иначе налази први пигмент меланин. Он спречава да се светлост

одбија унутар очне јабучице и тако расипа.

И штапићи и чунићи садрже одређене хемијске материје које се разграђују када на њих падне светлост. Из штапића је изолована материја, названа родопсин или видни пурпур. Под утицајем светлости, за неколико секунди она се распада, надражујући нерве који шаљу импулсе мозгу. После извесног времена родопсин се опет ствара, па процес гледања може да се настави.

Ако је светлост превише јака, потребно је да прође више времена пре него што се поново синтетиче видни пурпур, па је онда разумљиво зашто човек извесно време ништа не види после гледања, без заштитних наочара, у сунчеву светлост.

Међутим, још није изолована фотосензитивна хемијска материја која се налази у чунићима човеког ока, али се претпоставља да је слична родопсину.

ЗАВИСИ ОД ПОЛА

Ако у оку недостају одређени чунићи, осетљиви на неку боју, онда се она и не може распознавати. На пример, да би се одредило да ли је неко слеп за црвену или зелену боју, таквом испитанику се дају измешане нити вуле свих боја спектра. Затим се од њега тражи да издвоји све нити исте боје на једну кимлу. Ако је човек слеп за црвену или зелену боју, одвојиће црвене, наранџасте, жуте и жутозелене нити на једну кимлу, као да су све исте боје.

Слепоћа за боје често је за пол и наслеђена када на X-хромозому недостатак одређених gena. Пошто мушкарци има само један X — хромозом (жути је X), на њему морају бити присутни сви три gena за боје, иначе их он неће моћи, нити појединачно, да разликује.

Један од сваких 30 мушкараца нема на X — хромозому ген за црвену, прибављао један од 16 мушкараца нема ген за зелено, док врло ретко недостаје ген за плаво. То значи да је око 2 одсто свих мушкараца слепи за црвену, а око 6 одсто за зелену боју.

Пошто жене имају два X-хромозома, слепоћа за црвену и зелену боју врло је ретка абнормалност, па овај недостатак, у просеку, има једна од сваких 250 жена.

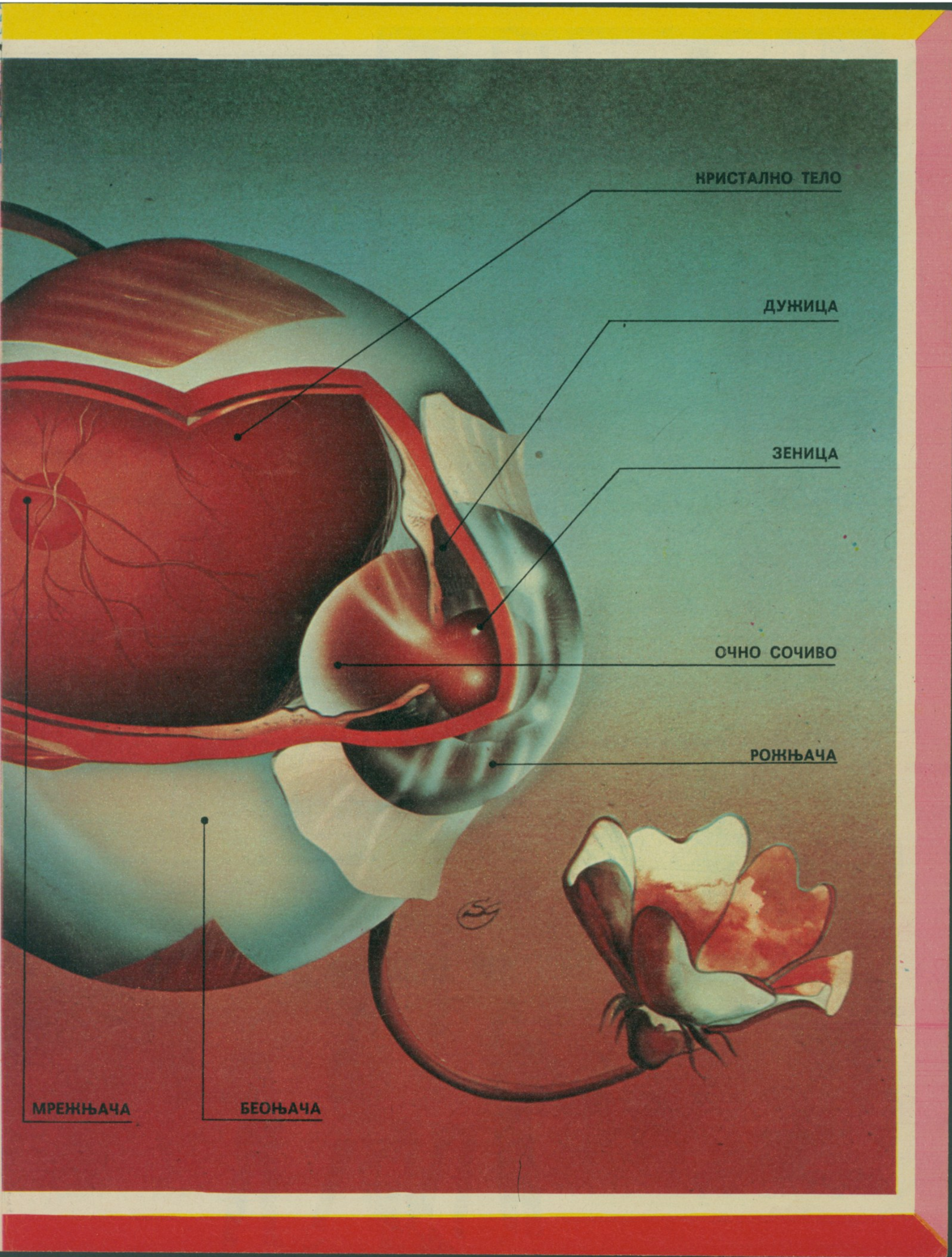
Б. Ј.

КОНАЦ У ОКУ

Надамо је један земљорадник, пре двадесет година оперисан на једној београдској клиници, тузимо гаду у клинику тешког мишићног парализа, јер се хиротиче после операције, заборавио у ватреном оку — конци. Пошто му је у око запада конци тугица, стацио је код свог личничког болничара да му је изведе. И када му је окај разирио очне кивке, „проникну“ је око негале очне јабучице „привести неки конци“, како је касније сам рекао.

— Ово су конци: заборавио сам — рече је унапелим мишићима — је ћу да спречим тај конци, а ти их носко тузи. Дефиниш и најаку одитегу!

Земљорадник је бивша од аблације ретине, заправо, због снажног удара који је доживео приликом једне саобраћајне несреће, потпуно је обесмислио на једно око. Довио је до одвајања два унутрашња слоја: мрежњача се „одликала“ од судовњаче. Пошто у таквој ситуацији мрежњача не може да се храни крвљу и добија исхрану, морала је да се изврши хитна операција да човек не би и потпуно ослепео. Одмах је пребачен на једну београдску клинику где је негован очна јабучица „паукомана“, у њу је убризган физиолошки раствор и још неколико различитих супстанци, да су се на тај начин мрежњача и судовњача прикључиле. А да не би дошло до даљег поновног одвајања, око очне јабучице је стављена нека прста климбе — специјални конци који не труди нити се ресорбује у ткиво.

КРИСТАЛНО ТЕЛО

ДУЖИЦА

ЗЕНИЦА

ОЧНО СОЧИВО

РОЖЊАЧА

МРЕЖЊАЧА

БЕОЊАЧА

ХИТ-СТРАНА

АЛИС КУПЕР (ALICE COOPER)

После вишегодишњег одсуствовања са музичке сцене, АЛИС КУПЕР серијом успешних концерата по Америци најављује свој тријумфални повратак. Његов програм, који се пропатира под називом „Рок из луднице“ („Mad House Rock“), представља нешто најекстравагантније што је Алис до сада урадио.

Концерт почиње у вештачкој магли. Иза високе оgrade, која се назире у полутами, појављује се Алис Купер. Амбијент успешно дочарава атмосферу душевне болнице. Као и на последњој плочи „Изнутра“ („From the Inside“), тема Алисових композиција је алкохол и проблеми које он доноси. Из песме у песму Алис, уз беспрекорну музичку пратњу, пева о кошмарима кроз које је и он сам пролазио. Као врхунац

Песма недеље КАКО МИ ПРИЈАШ У ПОСЛЕДЊЕ ВРЕМЕ

Музика: Дејан Петковић
Текст: Марина Туцаковић
Изводи: Дејан Петковић

Последњих се дана
догодила промена у мени,
да познам себе сам,
не, не могу ја.

Неке смешне ствари
сад чине се тако страшно важне
и неки сасвим нов
значај добија све.

О како ми пријаш у последње време,
о како нико никада,
о како те волим у последње време,
о како те волим у последње време,
о како ми пријаш у последње време,
као нико никада.

Осећам се лакше
јер коначно могу да ти кажем
да из неког сасвим другог
угла гледам на све.

Наша чудна веза,
лукаста, необична мало,
учврстила се сад
и ја не могу без ње.

О како ми пријаш у последње време...

представе, на сцени се појављују играчи у костимима који симболизују огромне флаше разних алкохолних пића. Иначе, Алисов наступ садржи доста старих проверених трикова које је изводио још на почетку своје каријере. Тако публици још узбуђује Алисова борба са огромним питоном. Занимљиво је да се на овој турнеји поједини наступи доста разликују. Алис није, као што је то обичај, на турнеју пошао са строго увежбаном представом, већ њену садржину мења према реакцији публике.

Кад заврши своју америчку турнеју, на којој је до сада постигао огроман успех, Алис ће посетити и Европу. За његове концерте је велико интересовање, јер се зна да је шоу Алиса Купера један од најатрактивнијих у свету рок-музике.

дања). Заинтересованим шаљем комплетан списак.

Бранислав Петровић,
Други булевар 44,
11070 Нови Београд

ДЕЈАН ПЕТКОВИЋ

Почетком маја појавио се први ЛП ДЕЈАНА ПЕТКОВИЋА под називом „Обараш ме с ногу“. После неколико сингл-плоча, које су постигле успех („Повратак“, „Тако ми свега“ и „Опрости ми“), било је природно да се Дејан одлучи за прављење једног оваквог албума.

„Обараш ме с ногу“ је плоча која садржи десет допадљивих композиција, рађених у различитим музичким формама, што је само доказ Дејанове музичке разноврсности. ЛП „Обараш ме с ногу“ резултат је тимског рада: Дејан је композитор, текстове је написала Марина Туцаковић, а аранжер је Слободан Марковић.

Промоцију свог ЛП, првенца, Дејан је имао на Београдском пролећу 79, где је са успехом извео композицију „Како ми пријаш у последње време“, нумеру која се налази и на овој ЛП плочи.

Берза плоча

Продајем око сто одлично очуваних ЛП плоча страних група и певача, између осталих: „Saturday Night Fever“, „Greatest Hits“ (Simon and Garfunkel's), „Animals“ (PINK FLOYD), „Love for Sale“ (BOB DYLAN), „The Best of Cream Live“ (CREAM), „On Stage“

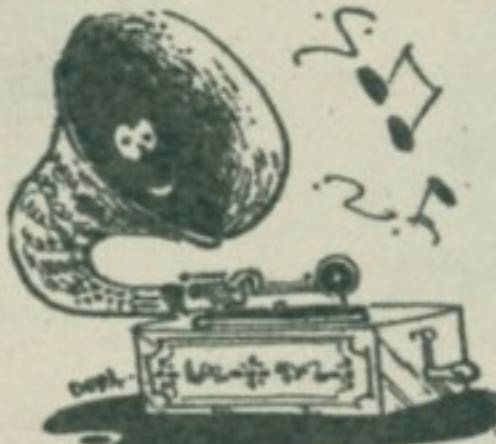
(RAINBOW), „And There Were Three“ (GENESIS) итд.

Милодраг Кајчић,
Вишевачка 82/3,
11090 Раковица
(Београд)

Желио бих купити сингл-плоче: „Linda Bella Linda“, „Summer Night“ и „Yesterday“.

Миљенко Кокот,
Грушка 10/IV,
41000 Загреб

Продајем плоче следећих извођача: KANSAS, PACO DE LUCIA, BOSTON, JEFF BECK,

WEATHER REPORT i MANA-VISHNU ORCHESTRA / JOHN MCLAUGHLIN (домаћа издања) и MOUNTAIN, LARRY CORYELL, BILLY COVHAM, YES и AL DI MEOLA (оригинална из-

ТИН ЛИЗИ (THIN LIZZY)

Поред тога, у саставу је постојала стална напетост, страх да се пред наступ неће појавити. Када је пред сам почетак турнеје по Америци, која је за нас била од изузетног значаја, сломио руку у некој тучи, одлучили смо да га заменимо. Гери Мур нам се придружио и сада смо поново комплетни.

На жалост, нова плоча „Црна ружа“ неће сувише обрадовати многобројне љубитеље ове групе. Она представља једно сасвим просечно остварење, што је доста чудно када се има на уму време које је састав уложио у њено снимање. Фил Лајот о новом албуму има сасвим одређено мишљење: „Ја знам своје могућности као ком позитор. Одавно сам одустао од покушаја да постанем нови Боб Дилен. Тренутно једино желим да задовољим клинче који долазе на наше концерте и мислим да ми то полази за руком“.

Ових дана у продаји се појавила нова плоча састава ТИН ЛИЗИ „Црна ружа“ („Black Rose“). Албум је снимљен у Паризу, и то су први студијски снимци ове групе за последњих осамнаест месеци. Њихова претходна дупла плоча, „Живо и опасно“ („Live and Dangerous“), достигла је платинасти тираж и дефинитивно је уврстила ТИН ЛИЗИ међу водеће светске групе.

Састав се, изгледа, најзад стабилизовао. „Тешког“ Брејна Робертсона (Brain Robertson) заменио је Гери Мур (Gary Moore) који је славу стекао још као гитариста групе SKID ROW (SKID ROW). О овој измени вођа састава Фил Лајот (Phil Lynott) каже: „Дошли смо до тачке када је Брејн више штетио него што је користио. У последње време постао је то лико арогантан да чак није желео да преслуша материјал који смо снимили у студију.“

ЏОНИ ВИНТЕР (JOHNNY WINTER)

После дуже паузе поново се јавио ЏОНИ ВИНТЕР, један од најбољих младих блуз-гитариста. Сада, десет година после потписивања свог чувеног уговора са диско-кућом CBS, он се налази у сличним условима као и на почетку каријере. Свира по малим клубовима своју варијанту чистог блуза и, како сам каже, први пут је потпуно задовољан.

Џони Винтер је рођен у Тексасу. Открио га је музички часопис »Rolling Stone«, 1968. године. На основу само једног чланка, Џони је за потпис уговора добио до тада рекордну суму новца и тако преко ноћи постао познат. Од њега су се очекивала чуда и када је његова прва плоча доживела потпуни неуспех, сви су били разочарани. Џони то овако тумачи: »Публика ме је поредила са Ериком Клептоном, Џефом Беком и Џимијем Хендриксом, а ја са њима нисам имао ништа заједничко. Они су свирали блуз-рок, док је мој трио свирао класични блуз. На жалост, моје прве две плоче су постигле далеко већи успех код оних који воле рок него код љубитеља блуза, тако да сам се и ја, под огромним притиском људи из диско-куће, све више окретао том тржишту».

Винтеров стил се временом мењао и добијао одлике тешког рока, а са тим променама опадас је и квалитет његовог музицирања. Џони о том периоду говори као о најтежем својој каријери: »Имао сам у сак као да ударам главом о зид. Све мање сам веровао у оно што радим. Потпуно сам изгубио контролу над оним што сам стварао. Доспео сам у болницу». После опоравка, Винтер је одлучио да свира само оно што стварно жели. Удружујући снаге са блуз-ветераном Мадием Ватерсом (Muddy Waters), Џони практично почиње од почетка. Њихово прво заједничко остварење »Поново снажан« (»Hard Again«) представљало је и за Ватерса и за Винтера велико искушење које се, на њихову срећу, ипак исплатило. Плоча снимљена за само три дана постигла је и код критичара, а и код публике, огроман успех. Ватерсу је донела и награду »Грами«, која се у свету музике цени као и чувени »Оскар«. Исто се поновило и са другим Ватеровом плочом »Спреман сам« (»I Am Ready«), на којој се Џони Винтер појављује као продуцент. У исто време Џони издаје и свој албум »Ништа осим блуза« (»Nothing but the Blues«) који представља једно од његових најбољих остварења.

У последње време Винтер наступа искључиво по клубовима. Велике сале и стадиони га више не занимају. О томе ка-

фото-прича ★★

★ РОД СТУАРТ (ROD STEWART) ★

РОДА СТУАРТА не треба представљати. Он је сигурно један од најпопуларнијих рок-певаца данашњице. Последњих неколико месеци на свим листама популарности широм света налазила се његова плоча »Плаваше су забавније« (»Blondes Have More Fun«). У овом броју представимо вам Рода Стјуарта приватно, када је далеко од рефлектора и позорнице.

Одувек је привлачио пажњу својим облачењем. Међутим, на улици се не разликује много од осталих младића.

Његова највећа љубав, после музике, је фудбал. Једно кратко време он је чак био професионални фудбалер. Слободне часове најчешће проводи на фудбалском терену.

је још једном показало да су ови музичари на правом путу. Почетком маја, Џони Винтер је са својом новом трочланом групом кренуо на турнеју по Европи. Поред њега, у овом трију наступају бубњар Боби Торело и басиста Јан Парис. Крајем године може се очекивати и нова плоча, али појединости о њој још нису познате.

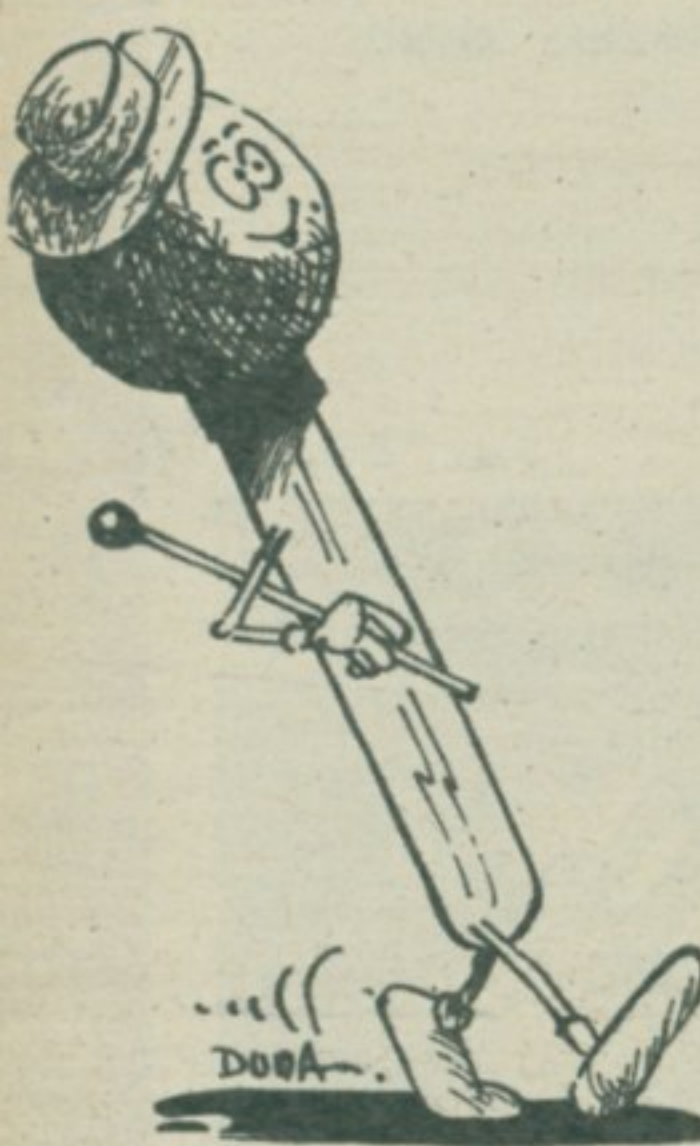
Род се недавно оженио плавокосом Аланом Хамилтоном. Вероватно је њој и посвећена композиција »Плаваше су забавније«.

Сингл »Мислиш ли да сам секси« (»Da'ya Think I Am Sexy«) је до сада његова најтиражнија плоча. Можда је томе допринела и ова рекламна фотографија.

На позорници је Род у свом амбијенту. Његови наступи увек су прави догађај. Томе много доприносе светлосни ефекти, као и сценска гардероба.

НЕОПЛАНТИ

Пре месец дана на домаћем дискографском тржишту појавила се нова сингл-плоча новосадске групе НЕОПЛАНТИ. Овај састав, који је својим претходним плочама готово напречац освојио публику, очекује успех од новог сингла. Нова плоча, на којој су композиције »Не бих те дао« Јована Грубора и »Бачко доба« Слободана Миљуша, нема А и Б стране већ су обе нумере А страна пошто, како кажу НЕОПЛАНТИ, постоје подједнаке шансе да обе постану хитови. Поред ове плоче, која се тек недавно појавила, група је забележила још један ди-

Адреса: НЕОПЛАНТИ, Војвођанска 14, 21000 Нови Сад

скографски успех. За време прошлогодишње турнеје по Совјетском Савезу, где су одржали више од сто концерата, НЕОПЛАНТИ су снимили и једну велику плочу. Поред њихових композиција, на овом ЛП-ју су се нашле и неке нумере страних аутора, тако да плоча у целини представља изузетно остварење. Ако као најсигурнији показатељ вредности узмемо продају, онда се слободно може рећи да је група у Совјетском Савезу постигла потпун успех. Први тираж плоче веома је брзо распродат, а и нови, доштампани, одлично се продаје. Група НЕОПЛАНТИ, која тренутно забавља младе Новосађане на Петроварадинској тврђави, гостоваће и овог лета у Умагу да би већ почетком јесени кренула на краћу турнеју по Аустрији, а затим ће и четврти пут гостовати у Совјетском Савезу.

БАДМИНТОН

За вредне мајсторе ево нове идеје! Направите сами нуну врсту бадминтона.

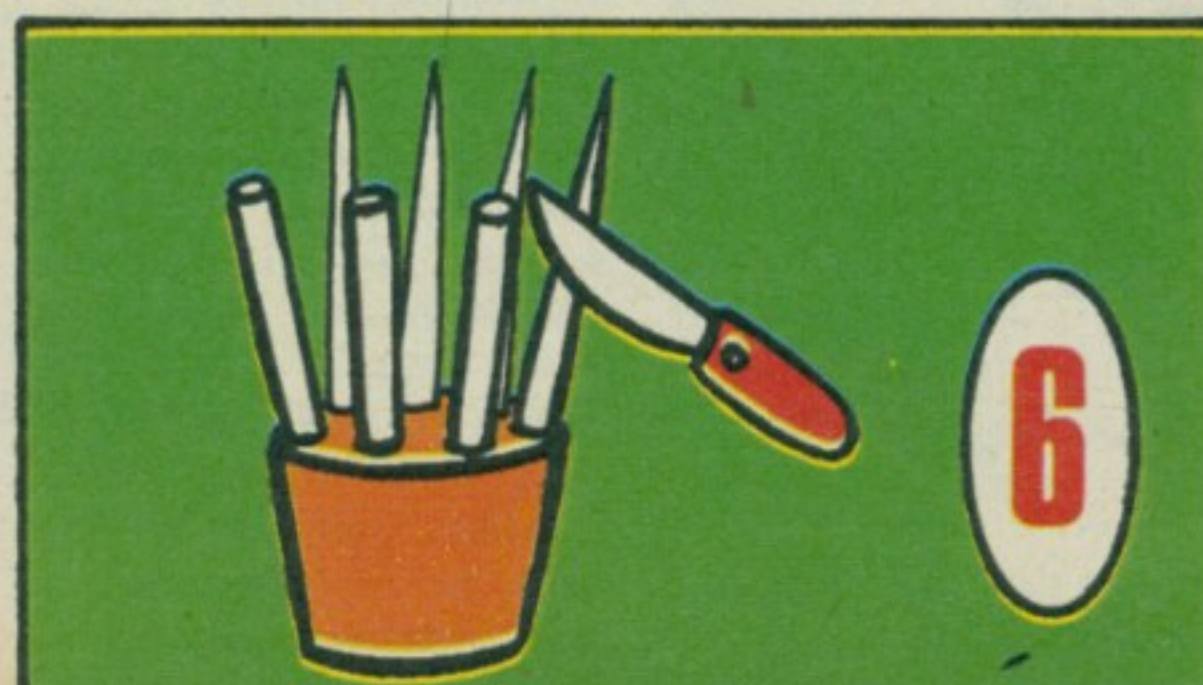
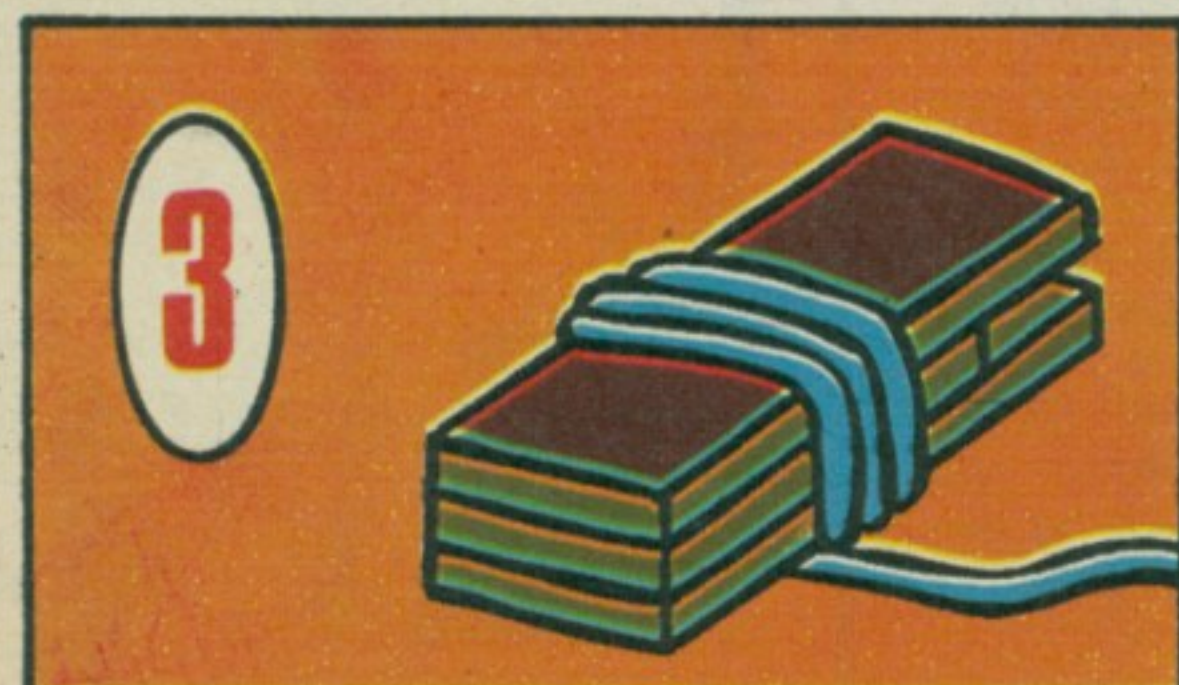
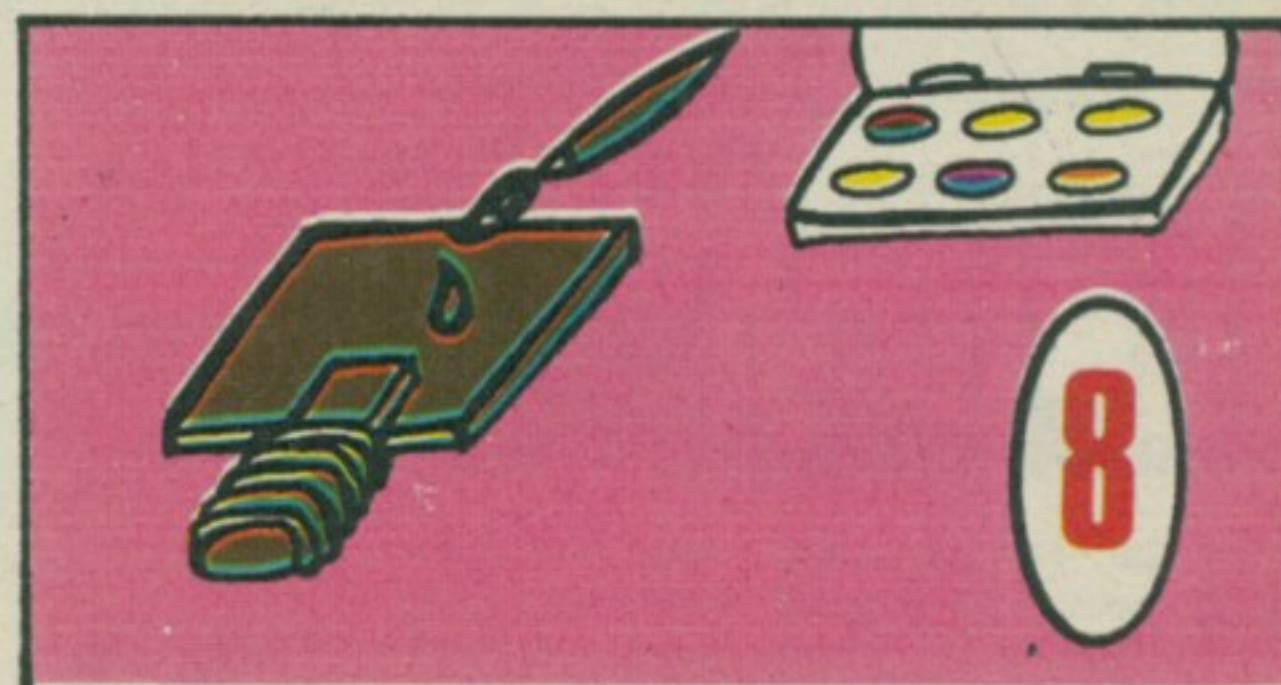
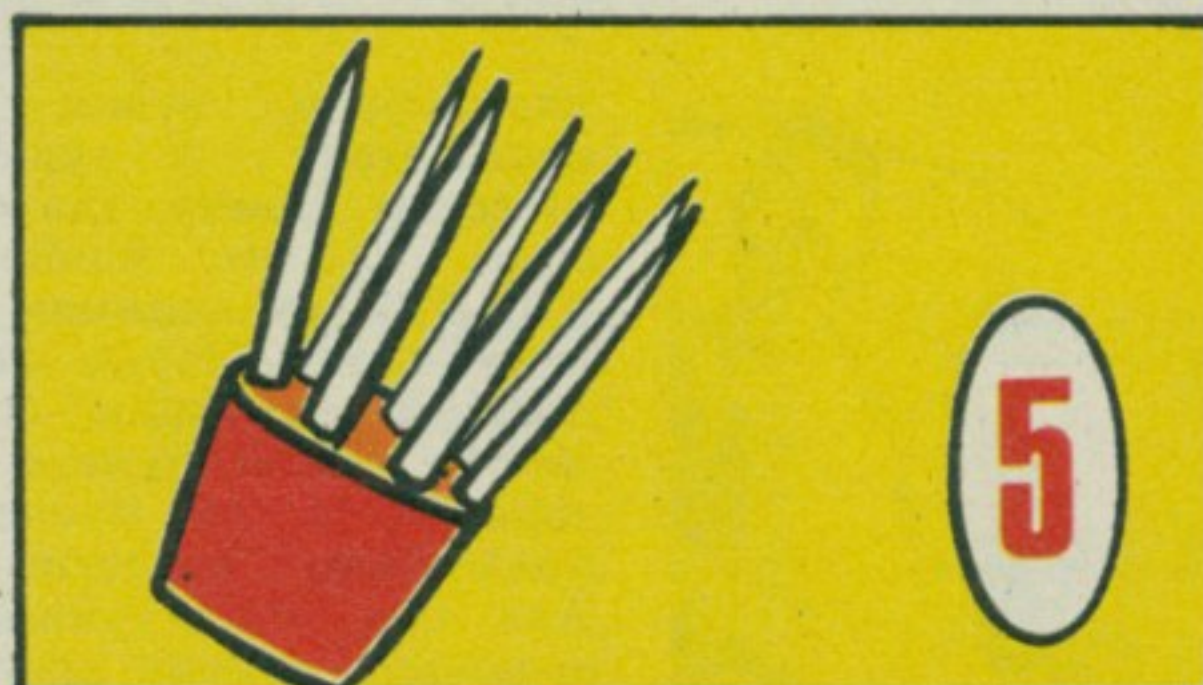
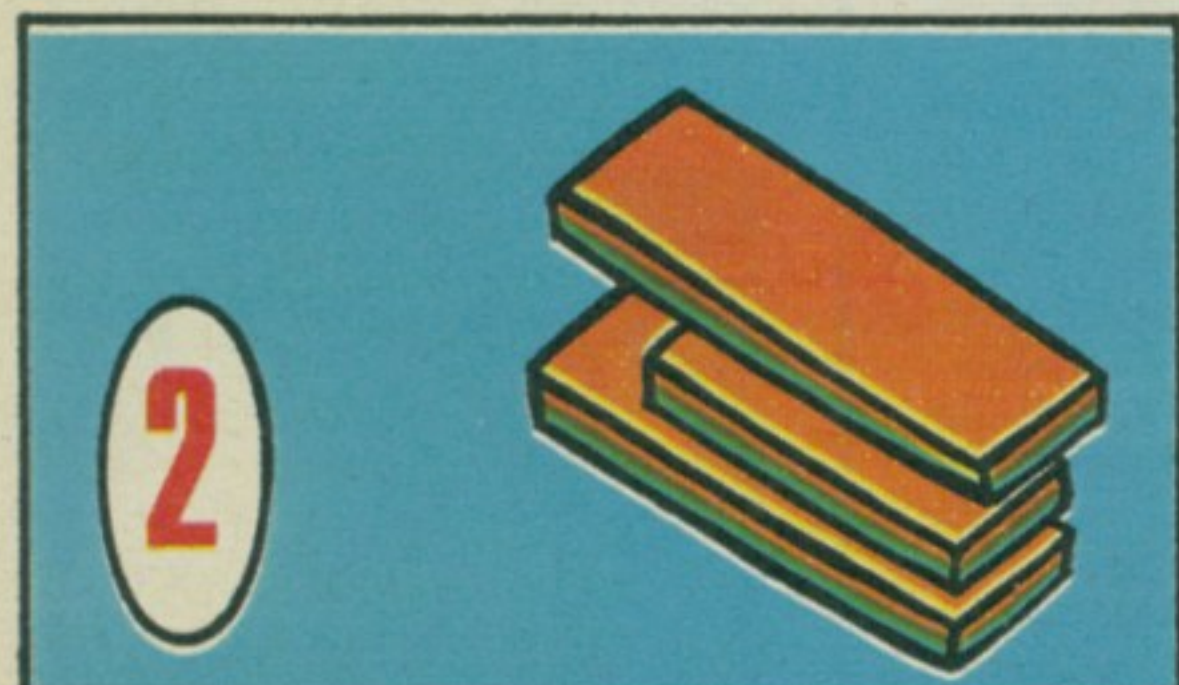
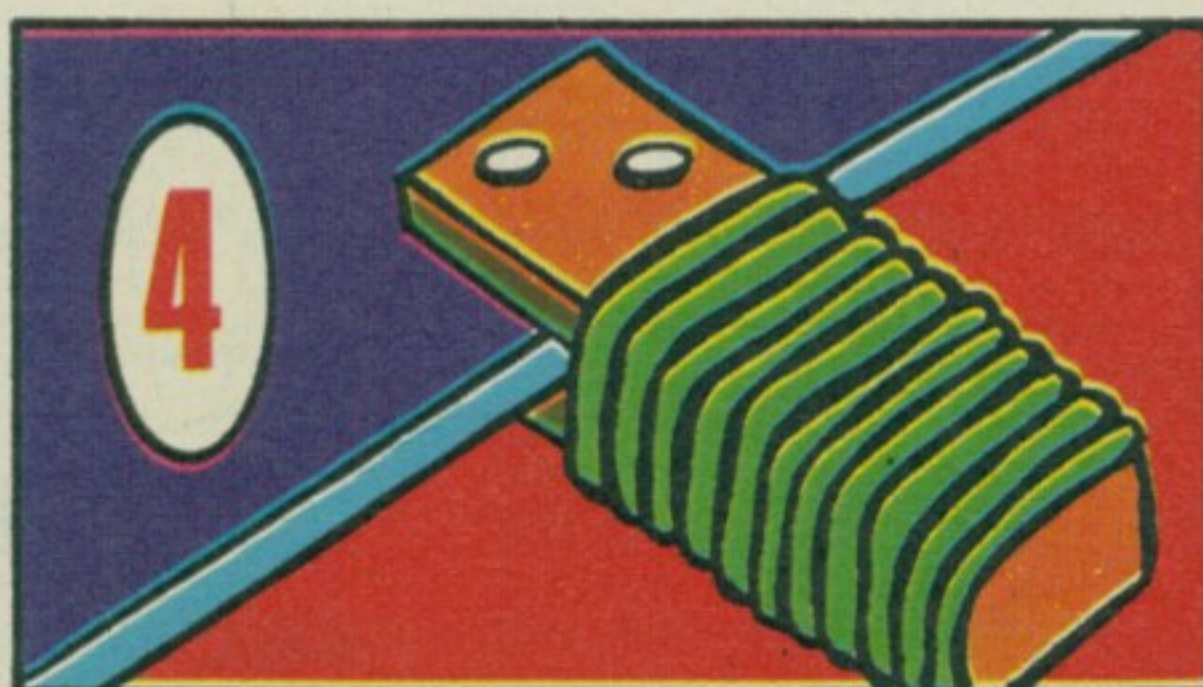
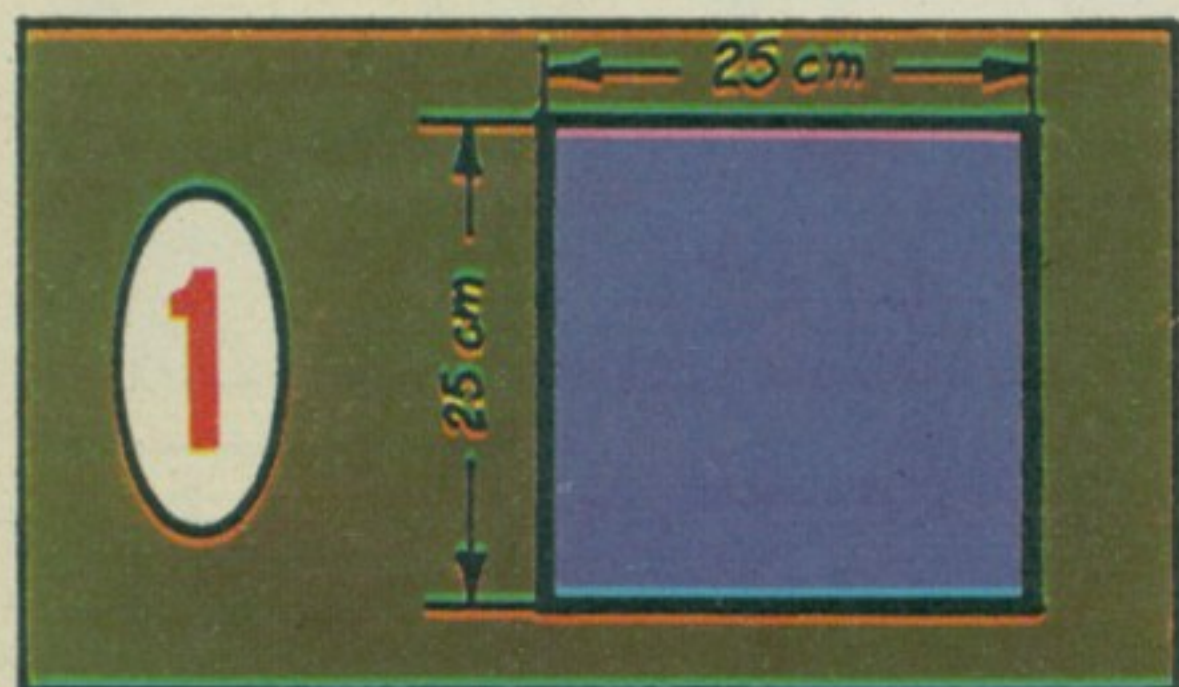
Ренети су величине 25 x 25 cm. Исеците од дрвета два ренета нао на слици 1. Дршка се прави од дрвета исте дебљине и састоји се из три дела. Две дашчице су дуне оно 15, а једна краћа 10 cm (сл. 2). Ово сеците два пута, за два ренета. Дршке се спајају нао на слици 3, тако што се прво залепе, а онда обмотају најлонским гајтаном да би држало чвршће и изгледало лепше. На крају, дршке залепите и унуцајте за ренет (сл. 4).

Сада је на реду лоптица. Њу правите од запушача у који ћете забести чачналице тако да се шире у круг (сл. 5). Врхове чачналица исеците (сл. 6) да се при игри не бисте уболи. Оно чачналица облепите папир или трану за изолирање (сл. 7) и лоптица је готова.

Ренет можете обојити или га украсити шареним самолепљивим тапетом (сл. 8).

Нађите партнера и игра монте да почне.

Л.КАР Р.БИЈАНА 79

ДА ЛИ ЈЕ НАША ПИОНИРСКА ШТЕДИОНИЦА УСПЕШНА

Да ли сте се некад овако упитали? Вероватно да јесте. Видите, ваши ментори, који вас у раду помажу и који вас саветују, морају на крају године да направе и ову оцену. То је потребно, а и у реду је да на крају године да направе и ову оцену. То је потребно, а и у реду је да на крају обављеног посла подвучемо оно што смо учинили и саберемо сва наша настојања на подручју омладинске штедне. Али, не плашите се, јер овде није у питању оцењивање појединих штедиша или радника пионирске штедионице, већ се ради о оцени за све заједно, пошто оцене важе за колективан труд који се састоји од низа ситних, марљивих врлина и обављених послова, ангажованости и доприноса сваког младог штедише. Љубљанска банка је саставила правилник за ово оцењивање и кад ваш ментор испуни одговарајући образац,

збир свих стечених бодова пружиће тачну слику ваше пионирске штедионице, јасну слику о томе како сте ви, млади штедише, у вашој школи штедили и руководили својом штедионицом. Биће боље ако са уводом завршимо и да вам откријемо какви су — како обично кажемо — критеријуми за оцену успешности. Најпре је важан проценат штедиша у школи, а то значи број штедиша у односу на све ученике у школи. Други важан податак је број операција по поједином штедиши, а то значи колико пута је штедиша донео приход у штедионицу или средства подигао због неке куповине. Увек, за сваки податак табеле према којим можемо брзо да израчунамо, колико бодова „вреди“ тај податак, а бодове уносе ментори у онај образац који смо већ поменули. Тако треба третирати сва-

ки податак и сваки критеријум који примењујемо из правилника. Треба утврдити колико је дана штедионица пословала у току читаве школске године, колико састанака је одржао савет пионирске штедионице и колико пута је заседао збор штедиша у том периоду? Као што је речено, за сваки податак штедионица добија одговарајући број бодова у образцу! И тако иде даље; правилник је прилично дуг, јер захтева одговоре на многобројна питања. Међу њима су и следећа: Да ли пионирска штедионица редовно шаље месечне извештаје основној банци, да ли сте имали неке посебне акције, да ли сте у школи имали међуразредна такмичења, да ли сте са својим радовима учествовали на октобарском међушколском такмичењу, а и на мајском међушколском такмичењу, затим да ли пионирска штедионица издаје свој лист или својим написима учествује у другим школским гласилима, а веома је значајно да ли је ваша пионирска штедионица сарађивала написима у гласилу БУБАМАРА итд. У пионирским штедионицама у којима је организована наменска штедна заједница разреда, кружока, школска задруга, у образац за оцењивање уписују се нови бодови, а исто тако тамо где је развијено безготовинско пословање и где пионирска штедионица сарађује с једном или више других штедионица; рецимо да се радници дописују, сусрећу итд.

Тако смо вам, укратко написали шта је све потребно да пионирска штедионица може да оствари тачну слику својих настојања, своје успешности. Много је тога, зар не? И на крају још ово: наша намена је да схватите колико су значајни заједнички успеси и чему сваки штедиша може огромно да допринесе. Иако је

каменчић који се узиде у ову зграду успеха на изглед мали, ваља помислити на то да вас има много и да ће, баш због тога, коначна зграда успеха бити велика и лепа. Зато желимо да приликом сабирања бодова будете што успешнији!

ХИМНА МЛАДОСТИ

*Осмеси среће на уснама
сунчеви зраци у коси
прегршт цвећа у рукама
одсјаји неба на роси.*

*Слушамо заједно песме птица
делимо заједно осмехе радости
корачамо загрљени сретним*

*детењством
певамо химну младости!*

Владан Ђаковачки
ОШ „Драгица Правица“
11050 Београд, Панчина 1

ljublјanska banka

МИНИ ФОРМУЛЕ МАКСИ УСПЕХ!

30 ДИН.

Комплет 50 ДИН.

30 ДИН.

Драги читаоци

На нашој слици видите популарне књижице МИНИ ФОРМУЛЕ у природној величини.

- МИНИ ФОРМУЛЕ садрже све формуле из математике, физике и хемије.
- МИНИ ФОРМУЛЕ су универзални приручници за основце, средњошколце и студенте.
- МИНИ ФОРМУЛЕ можете наручити дописницом или писмом. Послаћемо одмах. Платићете када примите. Наша адреса је:

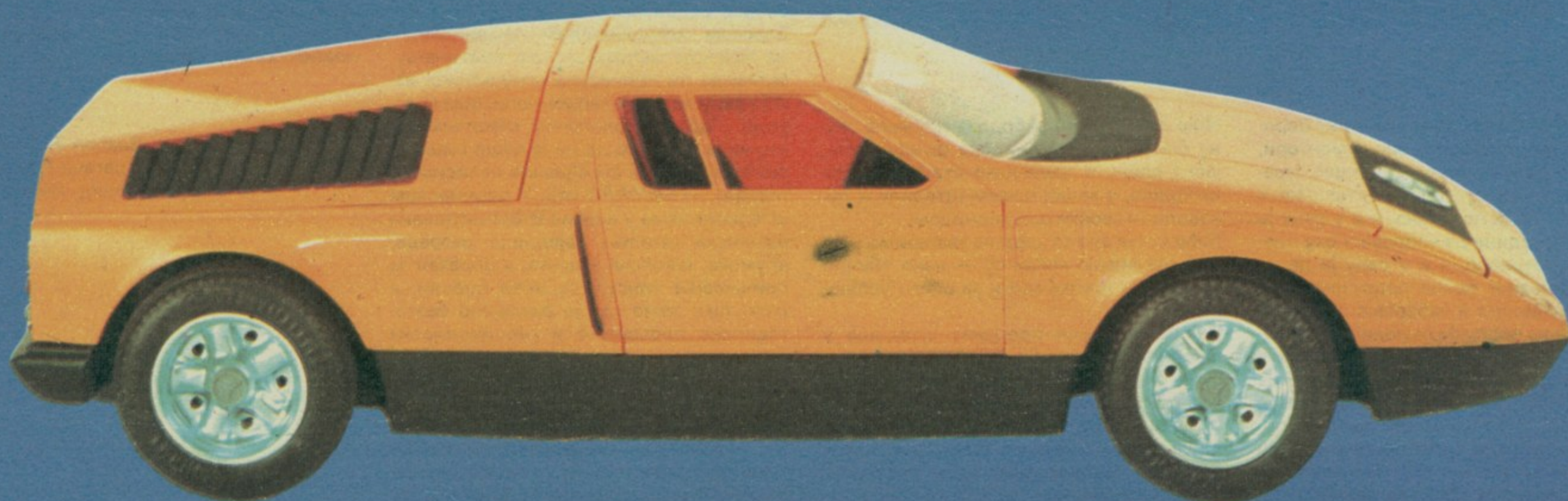

Биро за публицистику — МИНИ ФОРМУЛЕ
71000 САРАЈЕВО ул. Валтера Перића бр. 3/III

ВУШЕ ОД УГРЕ

играчке

'МЕХАНОТЕХНИКА'

Р. Б. 1 арт. бр. Ц 203 скејтборд 2 цена дин. 690,25

Р. Б. 3 арт. бр. Ц 337 мерцедес цена дин. 358,30

Р. Б. 2 арт. бр. Ц 403 трајект цена дин. 445,50

НАРУЧЕНИЦА БР. 3
МЕХАНОТЕХНИКА
Поље 9 86310 — Изола

(Име и презиме)

(Улица и број)

(Пошт. бр. места)

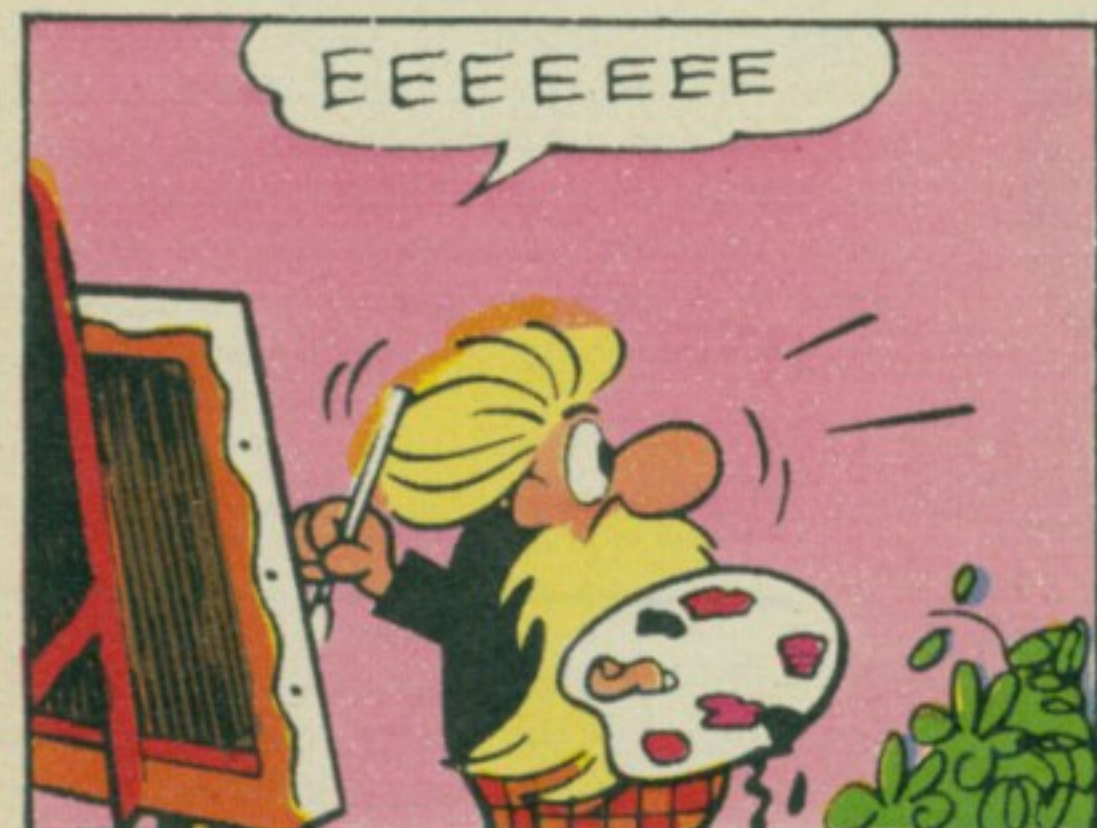
ПИШИТЕ ЧИТКО ШТАМПАНИМ СЛОВИМА

Неопозиво наручујем следеће производе
МЕХАНОТЕХНИКЕ, поштом ћу платити поузећем

Ред. бр.	Бр. артик.	Цена арт.	Комада
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

ПАЖЊА!
Овом нарученицом можете наручити и артикле
који су раније објављени а нису овде наведени.

ДОКТОР БАКСУЗИЋ: ИНСПИРАЦИЈА

О Великом Лохаму немам баш високо мишљење, мада га необично цене у свим академијама Федерације. Они са планете Грол у сазвежђу V-16 чак су га изабрали за почасног председника, али ти са Грола су надалеко познати тупоглавци и на њих се не треба обазирати. Сматрам да је мој суд у Великом Лохаму сасвим исправан и да није изазван личном нетрпељивошћу. Пре бих могао рећи да је моја нетрпељивост последица лошег утиска о Лохаму који сам стекао доста давно.

Сирој укор

Наш сукоб почео је још у време док сам био студент Факултета за истраживање прошлости, а Лохам већ директор Секције за минуле цивилизације. Не знам како му је пошло за руком да, иако релативно млад, заузме тако важан положај у хијерархији Свемирске академије. А заиста је био млад, живео је тек своју другу инкарнацију. О природи нашег првог сукоба нема шта много да се каже: на једном семинару, коме је присуствовао и Велики Лохам, ја сам покушао да оповргнем општеприхваћену тезу коју је, узгред буди речено, изнео сам Лохам. Радило се о остацима неке непознате цивилизације на новооткривеној планети Хоа у Епсилона Ериданију. Лохам је тврдио да су њени творци хуманоиди, док сам ја то побијао. Тај мој иступ неповољно су прихватиле седе главе Академије, које нису могле да схвате да се један студент усудио да на тако важном скупу износи своје мишљење. Негодовање је било тако гласно да су се из дремежа пренули и они уважени академици који су били познати по свом чврстом сну.

После овога ја сам био строго укорен, а било ми је забрањено и искључењем са факултета. Сам Лохам је том приликом задржао достојанствен став, мада мислим да је у њему све кључало. Но ја сам убрзо добио сатисфакцију јер је једна експедиција, још раније упућена на планету Хоа, недвосмислено доказала да је тамошња цивилизација производ једне врсте биљака које су достигле завидан степен интелектуалног развоја. Ово откриће је толико разбеснело Лохама да је тражио да се експедиција сместа повуче. Иако му је ово пошло за руком, његова хипотеза је оборена. Ја сам ликоввао, не слутећи да сам стекао моћног непријатеља.

По завршетку студија сам још неколико пута имао прилику да сретнем Великог Лохама и увек је испод академске учтивости избијала готово животињска нетрпељивост. На студијама сам специјализовао историју старог света која је проучавала период од појаве првих цивилизација на Земљи, па до почетка насељавања астероида, закључно са годином 2308. када су Хамаши и Лут основали прву колонију у астероидном појасу. Посао ме је, дакле, везивао за Земљу, што ме је нарочито радовало, пошто космичка путовања и боравак на удаљеним световима нисам баш превише волео. У почетку сам радио са екипом која је проучавала узроке првог транснуклеарног рата који је трајао од 3. до 5. априла 2004. године. Нисам био одушевљен јер нисам имао афинитета за овај део људске историје, но убрзо сам на

ЈА, АТУМ

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

НАШЕ ОТКРИЋЕ ДОКАЗИВАЛО ЈЕ ДА ЈЕ ЉУДСКА РАСА МЕЂУ НАЈСТАРИЈИМ У СВЕМИРУ.

Душан Арсеновић

Ископавања су прилично споро напредовала јер је подручје на коме смо радили било у пустињи која је настала у долини митске реке Нил пошто је ова пресушила, а за њом и живот који је она нештедимице давала долини кроз коју је протичала. Извори Нила су пресушили пошто је серија нуклеарних експлозија довела до тектонских поремећаја који су у потпуности изменили лик континента који се некад, док је још бујао животом, звао Африка, а сада се стереотипно означава као подручје „А“-2.

Било је потребно одстранити велике наслагае песка, који је ветар наносио вековима, а оне су понегде достигале дебљину и од стотинак метара. Поред тога, радиоактивна загађења су достигала границу опасну по живе организме. Обрушавања су била честа и неки наши другови су заувек остали

закопани у пустињи. То је био данак Истини која је, као и увек, тражила жртве за себе. Иако смо били на крају снага, вредно смо радили јер нам је свима било необично важно да докажемо исправност својих убеђења. А свакако да нам ни сујета није дозвољавала да се повучемо необављена посла.

сопствени захтев пребачен у тим доктора Лија који је важио за највећег живог египтолога. То је већ било нешто за мене.

У долини мишске реке

Екипа коју је предводио доктор Ли радила је на подручју на коме се некад налазио древни Мемфис, град бога Пта. Као полазиште за ово истраживање послужио је документ у виду једне окрњене камене плоче који је још у праисторији назван Мемфијска теологија. Овај је документ био чуван у некадашњем Британском музеју, и данас се налази у Историјском музеју Мегалополиса III. Иначе, у њему се говори о стварању света,

а саставио га је један фараон који тврди да је само преписао запис предака. Задатак наше екипе је био да тај, још старији, запис пронађе.

Није прилика да сада говорим о перипетијама кроз које смо пролазили током ископавања, али је значајно да су многи покушавали да наш подухват осујете. Политичари су изјављивали да је то само траћење средстава, званичне установе су изражавале сумњу у успех пројекта, а сам Велики Лохам, који је тада већ доспео на положај Врховног арбитра историјских наука, изјавио је да је наша екипа састављена све од самих незналица и отпадника и да њему није познато ко нам је дао дозволу за ископавања. Било је очигледно да само велики ауторитет доктора Лија спречава наше противнике да нам забране рад.

Сирој зајис

Тврдоглавост, којом се одликовала наша раса од свих других познатих облика интелигенције, на крају је уродила плодом. Вирг, млади асистент доктора Лија, и ја смо, у смирају двадесет трећег дана од почетка ископавања, набасали на камени обелиск не виши од пет стопа на коме је са свих страна ситним хијероглифима био урезан текст. Наравно да нисмо били сигурни да је то прави камен, чак је Вирг, рођени скептик, одмах одбацио такву могућност. Но и поред све наше сумњичавости откриће је заслуживало пажњу. Доктор Ли је врло пажљиво почео да проучава наш налаз и по његовим реакцијама било је јасно да је у питању нешто велико.

— Изванредно — било је прво што је Ли рекао. — Овај облик хијероглифа још никада нисам срео, мада су сличности са онима које познајемо очигледне. Има идеограма с којима ћемо се намучити, али ако су наше претпоставке тачне, онда је ово најстарији облик хијероглифског писма из кога су еволуцијом настали нама познати облици. Ми смо, драге колеге, пред најстаријим писаним спомеником египатске цивилизације, а тиме је наш задатак приведен крају.

Ова последња констатација доктора Лија није била баш сасвим тачна јер је остао мукотрпан посао дешифровања текста. Ископавања су обустављена и почело се са одгонетањем онога што је древни напис у себи крио.

Стари запис је говорио о невероватним стварима у вези с пореклом људске расе и претио је да у потпуности измени све важеће теорије. Одмах је обавештен Научни савет Интергалактичке федерације. И, наравно, Врховни арбитар историјских наука Велики Лохам. Као што смо и очекивали, Лохам се успротивио објављивању овог открића захтевао је да Научни савет претходно изврши експертизу. Наравно, рад на експертизи је поверен лично Лохаму који је, наводно, утврдио да је обелиск најобичнији фалсификат и да је доктор Ли насео подвали коју су изрежирали његови амбициозни али неспособни сарадници. Затим је, наредио да се камен и све копије дешифрованог текста униште, да не би, по његовим речима, стварали забуну у научним круговима. Великом Лохаму се нико није могао супротставити па се стари Ли повукао, а убрзо затим окончао живот одрекавши се могућности поновне инкарнације.

Будућим генерацијама

Но ја сам убеђен да је наше откриће аутентично и да је Лохам онако поступио из разлога који су ми тек сада постали сасвим јасни. Зато сам, и поред најстроже забране, сакрио један примерак преписа, који овде наводим, а који уз осталу моју заоставштину остављам будућим генерацијама, да о њему суде пошто се будем одрекао права на инкарнацију. Верујем (иако ме моја наука учи другачије), да ће једном доћи време у коме бића попут Великог Лохама неће моћи да заузимају важне положаје у науци и политици, и у коме ће истина живети слободно, неприморана да се скрива по тамним буџацама. А сада вам предајем у руке најзначајнији документ за који знам, а који је настао као плод преводилачког рада доктора Лија, професора Вирга, истражи-

вача доктора Рут Сол, асистента Јаблонског и других, међу које спадам и ја.

Коначна верзија текста дешифрованог са обелиска пронађеног у Парт. Н° 23/77, ар. „А“-2 гласи:

„Ја, Атум, урезао сам у овај камен повест нас који смо шесте године Зиа у снажном (великом) броду напустили планету Дат на којој смо рођени и која је била наш дом. Побегли смо од освете страшног Собека. Знамо да се више нећемо вратити на Дат јер је наш брод уништен. Спустили смо се на ову планету коју греје једно сунце, а не два као наш родни Дат. Ова планета је далеко од свих путева и Собекови шпијунски нас неће пронаћи. Ваздух је добар за нас има више воде него на Дату, али има и много необичних животиња. Разумних бића нема, али смо открили нека која подсећају на хуманоиде. Настанили смо се у близини једне велике реке у којој живе чудне животиње које гамижу и које су дугачке колико два човека. Веома су свирепе и крвожедне па смо их назвали Собек, по тиранину са Дата. Овде смо дошли: ја, Атум, затим Пта који је био навигатор на нашем броду, па Шу који је песник и његова жена Нута. Са нама је и мудри Тот који је филозоф и кога је подли Собек држао у затвору од треће године Туа до пете године Зиа. Ту су још и Гео и Тефнута и њихова деца Нун и Наунета. Први су се овде родили Амон и Хаухета. Са нама је и Ра који је ћутљив и мудар. Дали смо мушкарцима право да се жене својим сестрама, а женама да се удају за своју браћу јер нас је мало. Из брака Нун и Наунете родили су се близнаци Озирис и Изиди, а имена смо им дали по сећању на нашу два сунца која греју Дат. Долину у којој смо се настанили назвали смо Мем-е-Фис по имену нашег брода којим смо дошли са Дата. Када нас буде било више, можда ћемо успети да саградимо брод и да се вратимо на наш родни Дат. Зато смо Сета, који је умро чим смо стигли, премазали уљима и сахранили у камену гробницу да би му се тело очувало, јер лекари са Дата умеју да очувају телу удавну живот. Нека и мене моји синови, када будем умро, намажу уљем и прекрију моје тело громадица стена, па ако икада крену пут своје куће, пут Дата, нека и моје тело понесе са собом...“

Велики Лохам је учинио све да уништи ово откриће, а његови разлози су ми тек сада јасни. Наше откриће недвосмислено доказује да је људска раса много старија него што се то мислило и да вероватно спада у најстарије расе Универзума. До нашег открића се сматрало да је наша раса релативно млада и да многе друге расе у космосу имају примат над њом. Највише су се својом старошћу поносили становници Кракта, планете из сазвежђа Тау Цети, који су по нашим мерилима веома ружни, имају љигава тела и подсећају на водоземце. Веома су агресивни и подмукли, мада поједини примерци достижу веома висок интелектуални ниво. Многи у нашој Федерацији зазиру од њих. Слутите, наравно, да и Велики Лохам припада раси Кракта.

укрштене речи

ВОДЕНИ ПУТЕВИ

У нашој земљи, и не само у њој, ово је време надошлих вода. Крећући од извора, одлазе у велина водена прострства, разним путевима. Под бројевима 1, 2, 3, 4 и 5 у нашој укрштеници треба уписати њихов „природни тон“.

АУТОР: ВЕ-МАК	1	ЗАКР- ПИТИ	ВРСТА ЗАМАТ- ЛИЈЕ (МН.)	ТЕР	ЛИЧНА ЗАМЕН- ИЦА	СПОРТСКИ ПРВАЦИ	БУНДЕВА ХИП, ЧАСАК
КОЊА „ОБУТИ“							
2						ЗАГАСИТ ПРОЗОР- СКО ОКНО	
ГРАД У ИТАЛИ- ЈИ					ВЕЛИКИ ЕП ЗНАК ОС- МИЈУМА		
ОПЕКО- ТИНА							
ХОЛАНД- СКИ ЛИКЕР							ПРЕДМЕТ ОБОЖА- ВАЊА
МАЂАР- СКИ ПЕС- НИК ЕНДРЕ	ПЕСНИК УЗЕВИЋ АТЛЕТ. СПРАВА				НАШ ГРАД АМЕРИЧКА ТВРЂАВА		
3					ГЛУМИЦА ВАЛИ ПРИДЕВ		
ЗНАК ИТАЛИЈЕ		ХРАНА РАТИН ЛОГОР					ЗЛАТО (ФР.)
ТРАВНА- ТА РАВНИ- ЦА						ОТПА- ДАК ОД ДРВЕТА	ЛАНТАН
МУШКО ИМЕ							КОМАН
„МЕСТО ПЕЧАТА“	НЕМАЧКИ КОМПОЗИ- ТОР ЛУД- ВИГ ВАН						3, 14...
5					ФРАНЦ. СПОРТСКИ ЛИСТ		
ИВАРНА- ТИ							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: ДИПЛОМСКИ, варијатор, Аким, Тома, ној, чупав, а, естрада, перм, слад, синдикати, т, Ирци, и, а, ВА, К, ј, шанса, дама, ПОПРАВНИ, идеал, Ана, сав, талас.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Манадоска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Ђукић Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живојин Стојиновић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Долић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Манадоска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез. Цена једног примерка 8 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88,00 динара
6 месеци	176,00 динара
1 година	352,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176,00 динара
6 месеци	352,00 динара
1 година	704,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „Политикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Fr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП“ „Политика“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник“

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Добро је да брод има
два сидра
(Грчка пословица)

Да не би
чекао у
посластичарници
на ред, купи и сам
прави „ESKIMKO”
сладолед

CENTRO
proizvod

Нова погодност за пријатеље PEZ-а!

Драги пријатељи PEZ-а

Приближава се дан школског
распушта а са тиме и дуже време
за игру.

Спремили смо вам 5.000 комада
PEZ лопти, које нудимо по по-
вољној цени. Пожурите са пору-
бином.

Лопту ћеш платити поштару по
цени од 65 динара.

Наша адреса је:
PEZ ПРИЈАТЕЉ
61111 ЉУБЉАНА, пп. 8

HP Kolinska
Kolinska Ljubljana

Купон попуни штампаним словима, изрежи и обавезно налепи на дописницу.

Презиме и име (обавезно штампаним словима)

Улица и кућни број

Место

Поштански бр. бр. PEZ чл. карте кон. PEZ лопти датум рођења

Потпис родитеља

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавнице,

СТАРЕ КЊИГЕ

Поседујем роман „Бакомо Каза-
нова“ штампан 1922. у Београду
издавач „Информација“, а превод
са немачког Давида С. Пијаде. Ко
откупљује старе књиге? Ако неки
читалац жели, нека ми понуди
неку другу књигу.

Љубомир Сибиновски,
Карпош-4 згр. Б-11-2/5
Скопље

Старе књиге откупљују специја-
лизоване књижаре. У Београду су
познате две: „Просвета“, Кнез
Михајлова 3—5 и „Српска књи-
жевна задруга“, Маршала Тита 19.

ПОДОЧЊАЦИ

Како могу да отклоним подоч-
њаке?

Јасмина Савић,
Београд

Утврдити узрок појаве подоч-
њака је основни предуслов за њи-
хово сигурно отклањање. Могу
настати као последица неког ор-
ганског обољења — подочњаци у
том случају упозоравају на опа-
сност. У питању може бити и по-
 ремећај функције неког органа, као
 што су срце и бубрези, или
 крвотока. Такви подочњаци се
 отклањају лечењем обољења због
 кога су подочњаци и настали.

Најчешће, подочњаци се јављају
 после великих напора као знак

преморености организма, претера-
 ног пушења, смањеног допремања
 кисеоника итд. И у овом случају
 треба првенствено отклонити у-
 зроке настанка подочњака.

Подочњаке безазленије природе
 ублажавамо облогом од камилице,
 а они који су изражени натекли-
 нама испод очију могу да се укло-
 не хируршком интервенцијом.

ТАНЈУГ

Молим да нам одговорите од ко-
 јих се речи састоји скраћеница
 Танјуг. У питању је опклада.

Рики и Фифи,
Куманово

Скраћеница Танјуг, настала је
 од речи: Телеграфска агенција
 нове Југославије. Основана је 5.
 новембра 1943. године у Јајцу, уочи
 Другог заседања АВНОЈ-а са
 задатком да обавештава домаћу и
 светску јавност о ослободилачкој
 борби народа Југославије. Њен
 први директор био је Владислав
 Рибникар. До јануара 1944. седи-
 ште Танјуга се налазило у Дрва-
 ру, затим на Вису, а од септембра
 1944. у Београду.

ЈЕРЕС

Шта су то јеретичке књиге?

Биљана Средојевић,
Пут Перуничина 87
Краљево

Реч јерес (hereza) потиче од
 грчке речи (herez-heretis) што
 значи кривоверство, отпадништво,
 учење или мишљење које одступа
 од званичне цркве.

Црква је у средњем веку пред-

стављала главног заштитника фе-
 удалне државе па је зато одсту-
 пање од њеног учења сматрано
 отпадништвом, а присталице —
 јеретизма.

Све су цркве прогониле јеретике
 на најокрутнији начин а њихове
 књиге забрањивале и уништавале.
 Познате јереси су биле: богумилска и албигејска.

Временом црква губи утицај, а-
 ли је реч јерес остала до данас, и
 фигуративно употребљена значи
 идејно одвајање од било које дог-
 ме, утврђеног мишљења или уче-
 ња.

СВАКОГ ЧЕТВРТКА НА ВАШЕМ КЊОСКУ

ПОЛИТИКИ
Мозаик
ПОЛИТИКИ
Мозаик
ПОЛИТИКИ
Мозаик
ПОЛИТИКИ
Мозаик
ПОЛИТИКИ
Мозаик
ПОЛИТИКИ
Мозаик
ПОЛИТИКИ
Мозаик
ПОЛИТИКИ
Мозаик

НОВИ
ЛИСТ
ПОЛИТИКИНОГ
ЗАБАВНИКА

МЕЊАМО ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Поседујем око 150 бројева
 „Забавника“, велики број
 „Стрипотека“, „Дениса“ и
 „Екс-алманаха“. Све то ме-
 њао бих за ЛП плоче, у об-
 зир долазе само стране гру-
 пе, од домаћих у обзир до-
 лазе група СМАК, YU група
 и ТАЈМ. Ненад Пејић, 2. км
 Гостовић 4, 72220 Завидо-
 вићи.

За 10 значака дајем три се-
 рије марака или неколико
 бројева „Том“ и „Церија“ —
 Младен Казлебан, Барбат
 381, 51280 Раб.

Имам много постера страних
 група и певача које бих ме-
 њала за постере Здравка Чо-
 лића. Напомињем да ми сва-
 ко пошале и марку за писмо
 како бих му послала постер.
 — Гордана Михајловић, Вере
 Гуцуње 48, 25000 Сомбор.

Молим све читаоце „Полити-
 киног забавника“ да ми по-
 шаљу сличице из албума
 „Човек и његова средина“:
 14, 27, 71, 78, 100, 113, 155,
 233б, 243. Имам око 70 дупли-
 ката које бих мењала за оне
 које ми недостају. — Сне-
 жана Урошевић, Чедо Васто-
 вића 100/1, 12000 Пожаревац.

За један цртани роман дајем
 8 разгледница, 8 марака, „За-
 бавник“, „Денис“, „Екс“ и
 „Стрипотеку“ — Бобан Ми-
 лановић, 35222 Глоговац.

За једну металну значку нудим
 три стрипа или три
 „Алана Форда“. — Предраг
 Николов, Сремска 18/8, 18000
 Ниш.

Жељела бих да ми читаоци
 помогну у комплетирању
 „Забавника“. Недостају ми
 бројеви: 929, 1028, 1049, 1133,
 1136, 1146, 1205—1211, 1213 —
 1217, 1226—1229, 1232—1236,
 1240—1269, 1280, 1281, 1309 и
 1310. — Вишња Зигелмајер,
 Че Геваре 5, 41090 Загреб.

Copyright © 1978
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate.

11-26